

**GA-114**

**РУДОЛФ ЩАЙНЕР**

**ЕВАНГЕЛИЕТО**

**Н А**

**Л У К А**

**Цикъл от 10 лекции изнесени в Базел  
от 15 до 26. 9. 1909 г.**

**превод от немски: д-р ДИМИТЪР ДИМЧЕВ**

# С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

1. Първа лекция, Базел, 15 септември 1909.....	4
За разликата между ясновидство и посвещение. Основни аспекти на посвещението. Четирите Евангелия от гледна точка на антропософското духовно-научно познание. Хрониката Акаша като източник на окултни изследвания.	
2. Втора лекция, 16 септември 1909.....	20
Евангелието на Лука като израз на любовта и състраданието. За същността и задачите на Бодисатвите и Буда. Езотеричната биография на Буда. За предишната инкарнация на праведния Симеон.	
3. Трета лекция, 17 септември 1909.....	37
Проникването на будисткия светоглед в Евангелието на Лука. Учението на Буда. Осемстепенният път.	
4. Четвърта лекция, 18 септември 1909.....	53
Окултните центрове на древна Атлантида. За отношението на Буда и неговата Нирманакайя към Натановото дете Исус. Адамовата душа преди грехопадението. Прераждането на Заратустра в Соломоновото дете Исус.	
5. Пета лекция, 19 септември 1909.....	67
Двете големи духовни течения: на Буда и на Заратустра и тяхното сливане в лицето на Исус от Назарет. Истината за двете деца Исус и тяхното родословие според Евангелието на Матей и Евангелието на Лука.	
6. Шеста лекция, 20 септември 1909.....	80
Мисията на еврейския народ. Учението на Буда за облагородяването на човешката душа и космическото учение на Заратустра. Илия и Йоан Кръстител.	
7. Седма лекция, 21 септември 1909.....	93
Двете деца Исус. Въплъщението на Христос в телата на Исус от Назарет. Вишва Карман, Аура Маздао, Яхве. Духовната ложа на дванадесетте Бодисатви и „Тринадесетия“.	

8. Осма лекция, 24 септември 1909.....	109
Следатлантската епоха и промените в човешкото съзнание. Антропософията и нейната мисия: да подготви господството на Духа над материята. Лечебните въздействия на Христовия Аз.	
9. Девета лекция, 25 септември 1909.....	124
Законите от Синай като предизвестие за епохата на Аза. Учението на Буда за любовта и състраданието. Колелото на закона. Кръвта като израз на Аза. Майтрейя Буда.	
10. Десета лекция, 26 септември 1909.....	138
Християнството и учението за Кармата и реинкарнациите. Двете разновидности на древното посвещение. Йона и Соломон. Христовият Принцип като нов вид посвещение. Събитието на Голгота като посвещение, изнесено върху сцената на световната история.	
11. Бележки.....	156

*Указания относно публикуването на езотеричните лекции от  
Рудолф Щайнер*

За характера на тези частни издания Рудолф Щайнер (1861-1925) казва следното в своята автобиография "Моят жизнен път" (Събр. Съч. №28, гл.35):

"Съдържанието на тези издания бе предвидено да се изнесе под формата на устни, непредназначени за издаване съобщения...

Никъде и в ни най-малка степен не е споменато нещо, което да не представлява чист резултат от изграждащата се Антропософия... Читателят може напълно да ги приеме за това, което Антропософията има да каже. Ето защо... първоначално тръгнахме от условието, те да бъдат разпространявани само всред членовете на Антропософското Общество. Нека обаче се има предвид, че в тези непрегледани от мен ръкописи, има и непълни неща.

Право за оценка на подобно частно издание обаче се признава само на онзи, който знае какво е условието за такава оценка. А за повечето от тези издания условието се състои поне в антропософското познание за човека и космоса, доколкото същността им е изложена от Антропософията и в познанието на това, което под формата на "антропософска история" се съдържа в съобщенията от духовния свят."

*ПЪРВА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 15 септември 1909*

Когато преди известно време бяхме събрани тук, ние можахме да говорим за по-дълбоките пластове на християнството от гледище на Евангелието на Йоан\*1. И тогава пред нашия духовен поглед се издигнаха величествените образи и идеи, до които човек достига след като се задълбочи в този единствен по рода си документ от историята на човечеството, а именно Евангелието на Йоан. Тогава по различни поводи трябваше да изтъкнем как на преден план излизат все по-дълбоките тайни на християнството и това ставаше, когато нашите проучвания имаха за изходна точка тъкмо този документ. Разбира се, мнозина от тогавашните слушатели или тези, които са присъствали на друг цикъл върху Евангелието на Йоан, лесно биха могли да запитат: „Нима е възможно да се разширят и задълбочат още повече онези гледни точки, които в известно отношение са ненадминати, възможно ли е всъщност, това задълбочаване да се постигне с помощта на другите християнски документи, например, другите три Евангелия, а именно Евангелието на Лука, Евангелието на Матей или Евангелието на Марко? Тук бихме могли да добавим, че любителите на теоретическото удобство, неизбежно ще поставят въпроса: „Нима е възможно, след като

осъзнахме, че в Евангелието на Йоан са вложени възможно най-дълбоките християнски истини, да се надяваме, че ще проникнем още по-навътре в същността на християнството с помощта на другите Евангелия, респективно с помощта на не толкова задълбоченото Евангелие на Лука?"

Този, който би поставил подобен въпрос и би повярвал, че с тези думи казва нещо съществено, би изпаднал в едно огромно недоразумение. По своята вътрешна същност християнството е не само неизмеримо, не само може да бъде осветено от най-различни гледни точки, но е вярно и нещо друго: Въпреки че Евангелието на Йоан е един без крайно дълбок исторически документ, с помощта на другото Евангелие, Евангелието на Лука, например, ние можем да се доберем до такива подробности, които просто не съществуват в Евангелието на Йоан. Доказателство за това ще бъде тъкмо настоящият цикъл от лекции.

Всичко, което от известно време свикнахме да разглеждаме като задълбочени идеи на християнството, според както те са представени в Евангелието на Йоан, все още не е християнството в неговата пълна дълбочина, защото съществува възможност да проникнем в тези области, поемайки от една друга изходна точка. Тази изходна точка ние имаме пред себе си благодарение на факта, че този път поставяме в центъра на нашето антропософско духовно-научно разглеждане именно Евангелието на Лука.

Нека да заострим нашето внимание върху едно обстоятелство, което ще ни даде възможност да разберем твърдението, че от Евангелието на Лука също можем да извлечем изключително много неща, макар и вече да сме обсъждали многократно Евангелието на Йоан. Нека най-напред да подчертаем една особеност, която проличава при разглеждането на всеки ред от Евангелието на Йоан, а именно, че антропософското изследване такива източници, каквито са Евангелията, се разглеждат като документи, създадени от хора, погледнали дълбоко навътре в същността на живота и битието, погледнали там като посветени, като ясновидци. Когато говорим в общи линии, ние бихме могли да употребим изразите „посветени" и „ясновидци" като равнозначни. Но когато в хода на нашите антропософски проучвания искаме да засегнем по-дълбоките страни на духовния живот, ние трябва да вникнем също и в нещо, което първоначално не различаваме, с други думи, ние трябва да приемем ясновидеца и посветения като Две съвсем различни категории, които са намерили пътя в свръхсетивните области на съществуването. В известен смисъл наистина съществува разлика между посветения и ясновидеца, макар и това да не противоречи на факта, че посветеният е същевременно ясновидец, а ясновидецът е същевременно и посветен. Ако искате да направите точната разлика между тези две категории хора

между посветения и ясновидеца припомнете си описанията, които давам в моята книга „Как се постигат познания за висшите светове“\*2. Там Вие ще откриете, че по същество има три степени, благодарение на които можем да се издигнем над обикновените възгледи за света.

Съзнанието, до което стигаме най-напред, възниква благодарение на обстоятелството, че наблюдаваме света чрез нашите сетива, след което прибъгваме до помощта на нашия разум и останалите душевни способности. Обаче съществуват и други три степени на познание. Първата степен имаме под формата на така нареченото имагинативно познание, втората степен е тази на инспиративното познание и третата степен е тази на интуитивното познание, разбира се, когато схващаме думата „интуиция“ в нейния истински духовно-научен смисъл.

Кой притежава имагинативното познание? Притежава го онзи човек, пред чийто духовен поглед се простира това, което се намира зад сетивния свят и то под формата на образи, под формата на величествена панорама от образи, които нямат нищо общо с това, което в обикновения живот наричаме „образи“. Независимо от обстоятелството, че зад имагинативните образи не съществува нищо от това, което наричаме триизмерни закони на пространството, съществуват и ред други особености на тези имагинативни образи, които не могат да бъдат сравнени с нищо от видимия сетивен свят.

Имагинативният свят е приблизително така устроен, че ние добиваме представа за него примерно по следния начин. Нека да си представим, че пред нас стои едно растение и че ние сме в състояние да извлечем от него всичко, което нашите очи възприемат като цвят, като багри, но по такъв начин, че те сякаш свободно плуват във въздуха. Ако спрем до този момент, с други думи, ако извлечем присъщите на дадено растение багри и ги оставим да плуват свободно пред нас, тогава ние бихме имали пред себе си една мъртва цветна форма. Обаче за ясновиждащия човек тази цветна форма, този цветен образ съвсем не остава мъртъв. Напротив, когато той извлича цветовете и багрите от едно растение разбира се, след съответната медитативна подготовка тогава този цветен образ просто оживява, благодарение на една вътрешна духовна сила, така че човек има пред себе си не един мъртъв образ, носещ физическата характеристика на растителните субстанции, а нещо живо: една свободно носеща се из въздуха оцветена светлина, блестяща по всевъзможни начини, една вътрешно оживена светлина, така че сега всеки отделен цвят става непосредствен израз на едно духовно-душевно Същество, което не може да бъде възприето във физическия свят. С други думи, за ясновидеца видимите физически багри на растението се превръщат в непосредствен израз на конкретни душевно-духовни Същества.

Представете си за миг един такъв свят, изпълнен с цветни образи, искрящи по всевъзможен начин и непрекъснато променящи своя външен вид, без при това погледът да е ограничен в един или друг цвят, какъвто е случаят с една цветна рисунка и приемете тези цветове като непосредствен израз на духовно-душевни Същества, така че да си кажете: Ето, сега тук просветва един цветен образ, обогатен в зелено и за мен той е израз на факта, че зад този образ стои едно разумно Същество; а сега, когато просветва един образ в светлочервени цветове, за мен той се превръща в едно страстно същество. Да, представете си живо цялото това море от преливащи цветове бих могъл, разбира се, да взема друг пример и да кажа: Едно необятно море от преливащи звукови, мирисни или вкусови усещания, защото всичките са израз на намиращите се зад тях духовно-душевни същества. Ето в този случай Вие се изправяте пред това, което наричаме имагинативен свят. В този случай обичайната езикова употреба на думите „имагинация“ и „въображение“ е крайно неподходяща, понеже ние сме изправени пред един реален свят. Този свят изобщо не може да бъде обхванат от сетивното познание.

В имагинативния свят пред човека застава всичко онова, което се намира зад сетивния свят и което не може да бъде възприето с така наречените „физически сетива“, какъвто е случаят, например, с човешкото етерно и астрално тяло. Следователно, този, който опознава света като ясновидец, т.е. с помощта на имагинативното познание, започва да различава висшите Същества откъм тяхната външна страна, както например, минавайки по улицата, Вие се разминавате с хората, но ги наблюдавате само външно. Вие ги опознавате много по-точно, когато имате възможност да разговаряте с тях. Тогава чрез всичко, което те споделят, Вие се добирате до съществени подробности, твърде различни от онова, което научавате за тях при една бегла среща. И така, когато минавате покрай един човек нека си послужим с един обикновен пример Вие съвсем не можете да прецените дали той таи в душата си страдание или радост и дали душата му е обзета от скръб или възхищение. Но, когато разговаряте с този човек, Вие ще научите много повече. В единия случай той Ви показва само своята външна страна, в другия случай той сам разкрива част от своята душевност. Така стоят нещата и със Съществата на свръхсетивния свят.

Този, който се запознава със Съществата на свръхсетивния свят като ясновидец чрез имагинативното познание, той се запознава така да се каже само с външната духовно-душевна страна. Обаче, когато се издигне от имагинативното познание до инспиративното познание, тогава той започва да чува тези Същества. Сега започва едно истинско общуване с тях. Сега те сами разкриват кои са и какво представляват. Ето защо инспирацията е една по-висша степен на познание, отколкото

чистата имагинация и тя позволява на човека да научи много повече за свръхсетивните Същества, много повече от всичко онова, което може да бъде постигнато чрез имагинативното познание.

Една още по-висша степен на познание, това е интуицията. Разбира се, стига думата „интуиция“ да се употребява не в обикновения смисъл, когато под „интуиция“ се разбира всичко неясно, което би могло да хрумне някому, а само, когато понятието „интуиция“ се разбира в неговия действителен антропософски смисъл. Сега духовните послания на Съществата са от такова естество, че човек става едно цяло с тези Същества. Тук ние сме изправени пред една висша степен на духовното познание. Защото то изисква човек да е развил в себе си онази любов към всички същества, при която той вече не прави никаква разлика между себе си и останалите създания в обкръжаващия го духовен свят, а е разлял така да се каже своето същество в цялото духовно обкръжение, така че вече действително не е вън от съществата, които общуват с него, защото се намира вътре в самите тях. И понеже всичко това е възможно само в един духовно-божествен свят, изразът интуиция, който означава „намирам се, стоя в Бога“, е напълно оправдан. Ето как първоначално ни изглеждат тези три степени на свръхсетивното познание: имагинацията, инспирацията, интуицията.

Естествено, съществува възможност човек да усвои и трите степени на свръхсетивното познание. Но възможно е също, например, в една от своите инкарнации човек да достигне само до степента на имагинацията; тогава пред този ясновидец, който е стигнал само до степента на имагинацията, остават напълно скрити онези области от духовния свят, които могат да бъдат овладени единствено чрез инспирацията и интуицията. Тези хора определяме като „ясновидци“. Разбира се, днес съвсем не е общоприето хората да бъдат направо довеждани до повисшите степени на свръхсетивното познание, без преди това да са минали през степента на имагинацията, така че за нашите съвременници едва ли има възможност, така да се каже, имагинацията да бъде „прескочена“ и те да попаднат направо в полето на инспирацията и интуицията. Обаче всичко, което днес би било неправилно, в определени исторически епохи, е представлявало нещо обичайно и нормално.

Да, през определени исторически епохи различните степени на свръхсетивното познание можели да бъдат „разпределяни“ между едни или други индивидуалности, така че едни от тях да стигат само до имагинацията, други до инспирацията, трети до интуицията. В много от древните светилища, в много от мистерийните центрове на древността е имало хора с отворени духовни очи, чийто поглед прониквал единствено в областта на имагинацията, достигайки до символния свят на образите.



Благодарение на това обстоятелство те развиваха предимно своите имагинативни способности. Те бяха обучавани точно в този смисъл и в душите им живееше следното настроение: в рамките на тази инкарнация аз се отказвам от по-висшите степени на инспирацията и интуицията, но за сметка на това трябва да обуча себе си в областта на имагинацията.

Но тук беше наложително и още нещо. Всеки, който постига единствено имагинативното познание и се отказва от света на инспирацията и интуицията, живее в един свят на несигурност. Когато човек се потопи в безкрайния и подвижен свят на имагинацията, той плува в него насам и натам, без въщност да е наясно с посоката и целта. Ето защо през епохите и всред народите, където определени хора се отказваха от по-висшите степени на свръх сетивното познание, се налагаше следната необходимост: Ясновидците, а такива бяха по-голяма част от хората ,трябваше да се обърнат с пълно доверие към онези, които разполагаха с инспиративното и интуитивното познание. Защото в духовния свят сигурност дават само инспирацията и интуицията. Само в този случай човек можеше да си каже: "Ето пътят! Ето целта!"

Например, лишеният от инспиративно познание не можеше да си каже:"За да стигна моята цел, аз трябва да поема точно по този път!". И ако човек не можеше да изрече тези думи в себе си, той трябваше да се обърне към опитното ръководство на друг човек. Ето защо с право се подчертава, че онзи, който е постигнал единствено имагинативното познание, на всяка цена трябва да се обърне към своя ръководител, към своя гуру, който да му посочи истинския път и истинската цел.

От друга страна, за определени периоди от развитието на човечеството беше полезно днес това вече не се практикува някои хора да надхвърлят имагинативното познание и да бъдат издигнати направо до инспиративното познание или по възможност направо до интуитивното познание. Такива хора доброволно се отказваха от привилегията да виждат около себе имагинативните образи на духовния свят. Те само слушаха и чуваха с духовното си ухо думите, идващи от Съществата на духовния свят. Представете си за миг, че между Вас и друг човек има една стена и Вие не можете да виждате този човек, обаче Вие го чувате как говори зад стената. Да, тази възможност беше нещо напълно естествено: Хората да се отрекат така да се каже от виждането в духовния свят, за да бъдат по-лесно доведени до духовното слушане на това, което говорят духовните Същества. Съвършено безразлично е дали някой вижда образите на имагинативния свят, или не, след като е в състояние да възприема с духовното ухо и да чува това, което намиращите се в свръхсетивния свят Същества имат да кажат за себе си и ако той е в състояние да стори това, тогава за такъв човек казваме, че

той е надарен с вътрешното слово противоположно на външното слово, с което хората се разбират помежду си във физическия свят.

Ето как можем да си изградим представа за това, че има и хора, които без да виждат имагинативния свят, притежават вътрешното слово и чуват това, което духовните Същества говорят, като в същото време могат да го споделят и със своите себеподобни. За определени епохи от развитието на човечеството, характерно за Мистериите беше това, че там действуваха тъкмо тези два вида свръхсетивни опитности. И благодарение на обстоятелството, че даден окултен кандидат се отказваше от това, което другият можеше да възприеме, всеки от тях беше в състояние да развие още по-точно и по-ясно това, което беше по неговите сили. По този начин в Мистериите се получаваше едно прекрасно и чудно взаимодействие. Имаше, така да се каже, имагинативни ясновидци и те бяха специално обучени да виждат света на образите. А имаше и такива, които бяха прескочили света на имагинацията: Те бяха обучени в инспирацията. По този начин единият лесно можеше да съобщи на другия това, което беше изпитал чрез своето собствено обучение. Това беше напълно възможно през времената, когато между човек и човек имаше такава степен на доверие, което днес е просто изключено чисто и просто поради самия характер на съвременната епоха. Днес човек далеч не вярва така силно на другия, на описанията му за образите от имагинативния свят, за да прибави на свой ред и онова, което сам познава чрез самата инспирация. Днес всеки човек иска да се убеди със собствените си очи. Това изискване е напълно оправдано за нашата епоха. Днес твърде малко хора биха се задоволили с едно частично развитие на имагинацията, както е било общоприето за определени времена от миналото. Ето защо за съвременния човек е необходимо да мине постепенно и през трите степени на висшето познание, без да пропусне нито една от тях.

На всички степени от свръхсетивното познание ние се натъкваме на великите тайни свързани с онова събитие, което наричаме Христово Събитие; така че имагинативното познание, инспиративното познание и интуитивното познание имат да ни кажат безкрайно много върху така нареченото от нас Христово Събитие.

И сега, когато изхождайки от тази гледна точка ние хвърлим поглед върху четирите Евангелия, трябва да кажем, че Евангелието на Йоан е написано от един посветен, който е проникнал в мировите тайни не само с имагинацията и инспирацията, но и с интуицията; той ни описва Христовото Събитие; изхождайки от познанието на свръхсетивния свят, и то с помощта на най-висшата степен на познанието интуитивното. Но този, който вниква ясно и точно в особеностите на Йоановото Евангелие, ще трябва да признае както ще се убедим именно в този

лекционен цикъл -, че всичко онова, което изпъква за нас особено силно в Евангелието на Йоан, е казано от гледната точка на инспирацията, макар и да изглежда някак избледняло и неясно. И така, като оставим настрана всичко, което авторът на Йоановото Евангелие е възприел от имажинацията, ние трябва приемем евангелиста Йоан като вестител на всичко онова, относно Христовото Събитие, което се разкрива само пред онзи, който притежава вътрешното слово и се издига, нагоре чак до интуицията. Ето защо, по същество авторът на Йоановото Евангелие говори така, че той докосва тайните на Христовото царство като такива, които имат силата на вътрешното Слово или Логоса. Накратко: В основата на Йоановото Евангелие лежи инспиративно-интуитивното познание.

Не така стои въпросът с другите три Евангелия. И никой от авторите на другите три Евангелия не е изразил така ясно това, което всъщност е имал да каже, както е сторил това авторът на Евангелието на Лука.

Всички знаем, че Евангелието на Лука се предхожда от едно кратко въстъпление. То загатва, че още преди евангелиста Лука, мнозина вече са опитали да съберат всякакъв вид предания и разкази, свързани със събитията в Палестина. Но, за да ги опише по-точно и по-правилно, евангелистът Лука се обръща към онези и тук именно идват забележителните думи които от самото начало, както обикновено се превежда, са били „очевидци и служители на Словото" (Лука 1,1-2). Следователно, евангелистът Лука иска да предаде онова, което имат в душите си онези, които са били очевидци или по-добре казано „самовидци" и служители на Словото. В смисъла на Евангелието на Лука „самовидци" са онези, които вече притежават имагинативното познание, които могат да проникват в света на образите и именно там да възприемат Христовото Събитие; които са специално обучени да виждат такива имагинации, самовидци, които виждат ясно и точно. В основата на своето Евангелие, Лука поставя тъкмо техните съобщения. Но към тях той прибавя и съобщенията на тези, които в същото време бяха „служители на Словото". Забележителни думи! Той не казва „притежатели на Словото", защото те биха били хора, които притежават пълното инспиративно познание, а „служители на Словото", следователно служители на онези, които все още не разполагат като тях, със собствен поглед в имагинативния свят, но които разполагат със съобщенията на инспирираните; те могат да ги възвестяват, защото инспирациите идват от техните учители. Те са служители, а не притежатели на Словото. Следователно, евангелистът Лука се позовава на онези, които сами виждат и имат опитности от имагинативния свят със средствата на инспирирания човек; които следователно са станали служители на Словото.

Тук ние отново се изправяме пред един ярък пример на това, с каква точност ни говорят Евангелията и как трябва да разбираме техните думи буквално. Всичко в тези документи, обяснени въз основата на Духовната Наука, е напълно точно и съвременният човек наистина няма никакво предчувствие за точността, с която са подбрани думите в тях.

Обаче сега както впрочем и винаги, когато предприемаме нашите антропософски проучвания ние трябва да припомним, че, строго погледнато, за Духовната Наука Евангелията далеч не са източници на познание. Фактът, че някои неща се намират в Евангелията, все още не означава, че са истини за онзи, който застава строго на почвата на Духовната Наука. Духовният изследовател не черпи от писмените документи; той черпи от онова, което му дава самото духовно изследване. Това, което в нашата епоха Съществата на духовния свят имат да кажат на посветения и на ясновидеца ето източниците на истинската Духовна Наука. И в нашата епоха тези източници в известен смисъл са същите, каквито бяха и през онези епохи, които току-що описах. Ето защо днес можем да назовем ясновидци онези хора, които имат поглед в имагинативния свят, а посветени можем да наречем тези, които могат да се издигат до степента на инспирацията и интуицията. Ето защо за онези епохи изразът „ясновидец“ не съвпада с изрече „посветен“.

Това, което срещаме в Евангелието на Йоан, можеше да произлезе само от изследванията на посветения, който можеше да се издига до инспиративното и интуитивното познание. Това, което срещаме в другите Евангелия, произлиза от съобщенията на ясновидците, на хората притежаващи имагинативното познание, но не и на посветените; следователно, то се опира на съобщенията от страна на онези хора, които сами не могат да се издигнат до инспиративния и интуитивния свят. И така, ако се придържахме към това строго разграничение, Евангелието на Йоан произлиза от посвещението, а другите три Евангелия от ясновидството, особено що се отнася до Евангелието на Лука, според думите на самия негов автор. И понеже то е свързано с ясновидството, понеже на помощ се призовава всичко, което обученият ясновидец може да различава, пред нас застава един точен образ на онова, което в Евангелието на Йоан е загатнато само в смътни и бегли образи. За да изтъкна още по-точно разликата, бих искал да прибавя следното.

Представете си нещо, което днес едва ли би могло да се случи а именно, че един човек би бил посветен по такъв начин, че за него светът на инспирацията и интуицията да стоят открити, а в същото време той не е ясновиждащ и не прониква в имагинативния свят. И ако такъв човек би срещнал друг човек, който може би съвсем не е посветен, но който

при определени обстоятелства има достъп до имагинативния свят, така че може да вижда цялото поле на имагинацията: какво би се получило тогава? Един такъв човек от последния вид би могъл да съобщи на първия много от това, което вижда и което първият не различава; нещо, което може би първият е в състояние да обясни едва с помощта на своята инспирация, но което сам не може да възприеме, защото му липсва ясновидството. Ясновидци, макар и без да са посветени, днес има твърде много; но обратното едва ли може да се наблюдава. И въпреки това лесно може да се случи щото някой посветен наистина да има дарбата на ясновидството, но поради някакви причини в отделните случаи да не може да стигне до виждането на имагинациите; тогава един ясновидец може да му разкаже твърде много неща, които ще са непознати за него.

Обстоятелството, че Антропософията, или Духовната Наука не почива на нещо друго освен на изворите на посвещението, винаги трябва да се подчертава строго; строго трябва да се подчертава, следователно, и това, че нито Евангелието на Йоан, нито другите Евангелия са източници на антропософското познание. Това, което днес може да бъде изследвано без исторически документи, ето източникът на антропософското познание. Но след като разполагаме с това познание, ние пристъпваме към историческите документи и търсим да сравним с тях всичко онова, което днес може да установи духовното изследване. Това, което днес духовното изследване може да установи без помощта на историческите документи за Христовото Събитие, ние го намираме изразено по най-величествен начин в Евангелието на Йоан. То е изключително ценно, понеже ни показва, че в миналото, когато е било написано, е съществувал човек, който е писал така, както днес би писал някой, който е посветен в духовния свят. Бихме могли да добавим още, че същият глас може да бъде възприеман и днес, защото той идва от дълбините на столетията.

Същото може да се каже и за другите Евангелия, включително и за Евангелието на Лука. За нас изворът на познанието за висшите светове не са образите, които авторът на Евангелието на Лука рисува; извор за нас е това, което ни дава издигането в самия свръхсетивен свят и когато говорим за Христовото Събитие, тогава за нас източник е онази величествена панорама от образи и имагинации, която се получава винаги, когато насочим поглед върху онова, което стои в началото на нашето летоброене, и онова, което застава пред самите нас, него ние сравняваме с образите и имагинациите, които откриваме в Евангелието на Лука. Настоящият цикъл от лекции трябва да ни покаже как имагинативните образи, които съвременният човек постига, се различават от описанията, които срещаме в Евангелието на Лука.

Вярно е, че за духовното изследване когато то се разпростира върху събитията на миналото съществува само един източник. Този източник не се намира в официалните документи. Нито камъните, които изкопаваме от земята, нито документите, които се съхраняват в архивите, нито това, което са записали историците, вдъхновено или не, нищо от това не служи за източник на Духовната Наука. За нас източник на духовното изследване е само онова, което можем да прочетем във вечните записи, в така наречената хроника Акаша\*3. Съществува една безпогрешна възможност да узнаем без външни документи всичко, което някога е ставало.

Ето защо съвременният човек, за да получи сведения за миналото, може да избере два пътя. Когато иска да узнае нещо относно външните събития, той може да се обърне към външните документи, да се обърне към историческите документи или ако иска да постигне нещо за характера на духовните отношения той може да се обърне към религиозните документи. Обаче той може да запита: „Какво всъщност знаят онези, които са отворили своите духовни очи за онази вечна космическа писменост, както наричаме хрониката Акаша, онази величествена панорама от образи, в която е записано всичко, и то с неунищожими знаци, всичко, което е станало досега в света, в развитието на света, Земята и човечеството?"

Когато се издигне в свръхсетивните светове, човек постепенно се научава да разчита тази космическа писменост. Разбира се, това не е една обикновена писменост. Опитайте се да си представите хода на събитията, така както те са се разиграли в далечното минало. Представете си например императора Август с всички негови деяния да стои сега изправен пред Вашите очи като един неясен образ; всичко, което се е случило тогава, застава сега отново пред Вашия духовен поглед. Да, то застава пред духовния изследовател и той може да го разчете отново всеки момент, когато пожелае. При това той не се нуждае от никакви външни свидетелства. Необходимо е само да насочи своя поглед върху една точка от мировите събития и от събитията на човечеството, и тогава тези събития ще се разгърнат отново пред погледа му в един духовен образ: Онези събития, които той търси, онези събития, които са станали в далечното минало. Ето как със своя духовен поглед човек може да броди през епохите на миналото.

Но какво е станало през времето, когато започва нашето летоброене? Това, което е станало тогава, тъкмо него вижда духовното око и то може да бъде сравнено с онова, което например ни разкрива Евангелието на Лука. Тогава духовният изследовател разбира, че и в миналото е имало такива духовно виждащи човешки същества, които също са виждали миналите събития; и ние можем да сравним, как това, което те могат да

ни съобщят като характерни черти за тяхната съвременност, се отнася към това, което ретроспективният поглед може да види от тогавашната епоха.

Винаги трябва да сме наясно, че ние не черпим от документите, а черпим от самото духовно изследване, и че това, което идва от духовното изследване, тъкмо него търсим отново в историческите документи. Сега обаче историческите документи добиват още по-голяма стойност за нас и ние можем да се произнесем за истината на това, което се намира в тях, разчитайки единствено на нашето собствено духовно изследване. Така те израстват пред нас като израз на истината, защото ние сме в състояние да познаем самата истина. Не бива да споменаваме неща като тези, които току-що описахме, без същевременно да обърнем внимание, че това „четене“ в хрониката Акаша не е така лесно, то съвсем не е така лесно, както наблюдаването на събитията във физическия свят. Бих искал да онагледа нещата с помощта на един особен пример, който крие известни трудности в разчитането на хрониката Акаша. Искам да си послужи с едно описание на самия човек.

От елементарната Антропософия знаем, че човекът се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. В момента, когато наблюдаваме човека, вече не само на физическото поле, а когато се издигаме в духовния свят, там започват и истинските трудности. Когато сте изправени пред физическия човек, Вие имате пред себе си едно единство; в условията на физическия свят Вие имате пред себе си човешкото физическо тяло, човешкото етерно тяло, човешкото астрално тяло и Аза. Всеки, който наблюдава човека през време на дневната будност, има всичко това пред себе си като едно цяло, като едно единство. Но в момента, когато се издигаме във висшите светове, стига това издигане да е една необходимост, там веднага възникват и трудностите. Когато например нощем поискаме да видим целия човек, ние трябва да се издигнем в света на имагинацията, а когато поискаме да видим астралното тяло защото тогава то се намира извън физическото тяло ние ще установим, че човекът е разделен на две отделни части. Наистина това, което сега описвам, настъпва в изключително редки случаи, понеже общо взето, наблюдаването на човека е лесно; но тук Вие можете да си съставите известна представа за трудностите.

Представете си например, че някой влиза в едно помещение, където спят известен брой хора. Стига да има ясновиждащи способности, той установява, че в леглата се намират физическите и етерните тела; после, издигайки се по-нагоре със своето ясновидство, той вижда и астралните тела. Но този астрален свят е един свят на непрекъснато взаимно проникване. Там в астралния свят астралните тела непрекъснато се проникват едно в друго. И въпреки че за един обучен ясновидец едва ли

може да се случи, но все пак това не е изключено, когато гледа цяла група хора, които спят, той може да смеси астралните тела и да не различи кое астрално тяло на кое физическо тяло принадлежи. Казах: Не може да се случи лесно подобна грешка, понеже подобен вид ясновидство спада към най-нисшите степени и понеже онзи, който постига правилното ясновидство, е добре подготвен и знае как да различава астралните тела. Но когато във висшите светове наблюдаваме не човека, а други духовни Същества, тогава вече трудностите значително нарастват. Да, тези трудности са значително големи и при наблюдаването на хора, които в момента не живеят на Земята, не са инкарнирани; тоест когато наблюдаваме човека в неговото цялостно същество и как той преминава през своите поредни инкарнации.

Следователно, когато наблюдаваме сегашната инкарнация на един човек, ние поставяме въпроса: къде точно е бил неговият Аз в предишната инкарнация? И тогава, за да стигнете до неговата предишна инкарнация, Вие трябва да навлезете в света на Девакана\*4. Тогава трябва да установите кой от Азовете винаги е принадлежал на съответния човек през миналите инкарнации. Сега работата чувствително се усложнява и Вие трябва да сравнявате безсмъртния Аз и различните му степени тук на Земята. В такъв случай, когато се търси прераждането на един Аз в предишни тела, твърде лесно могат да бъдат допуснати грешки. Следователно, издигайки се в по-висшите светове, съвсем не е така лесно да свързваме отделните свръхсетивни съставни части, които принадлежат на една личност, с онова, което е отбелязано в хрониката Акаша като негови минали инкарнации.

Предположете сега, че някой си поставя следната задача: имайки пред себе си един човек, да кажем, Ханс Мюлер, той като ясновидец или като посветен се запитва: „Кои са физическите предшественици на този Ханс Мюлер?“ Да предположим, че абсолютно всички външни физически документи са изгубени; тогава бихме могли да разчитаме само на записаното в Акаша. Следователно той ще трябва да търси бащата, майката, дядото и т.н. с помощта на Акаша, за да установи как се е развило физическото тяло във физическата наследствена линия на поколенията. После обаче би могъл да възникне следният въпрос: Кои са били миналите инкарнации на този човек? Сега духовният изследовател трябва да поеме по свършено друг път, различен от този, който води до физическите предшественици на човека. Тогава ще се наложи той да проследи може би много епохи и времена, ако иска да стигне до миналите инкарнации на Аза. По този начин ние се изправяме пред две отделни течения: нито физическото тяло, така както то стои пред нас, е някакво свършено ново създание, понеже според физическата наследствена линия то произхожда от предшествениците; нито пък Азът



е някакво съвършено ново създание, понеже той също е свързан с миналите инкарнации.

Но това, което се отнася за физическото тяло и Аза, се отнася и за останалите свръхсетивни съставни части на човешкото същество: Етерното тяло и астралното тяло. Мнозина от Вас знаят, че етерното тяло също не е едно съвършено ново създание, а от своя страна то също е минало през най-различни степени от своето развитие.

Аз и друг път съм споменавал как етерното тяло на Заратустра отново се проявява в етерното тяло на Мойсей: Това е едно и също етерно тяло. Ако бихме проследили физическите предшественици на Мойсей, щяхме да получим едната наследствена линия. Ако бихме проследили предшествениците на Мойсей според етерното му тяло, щяхме да навлезем в съвсем друга наследствена линия; в този случай ние щяхме да стигнем до етерното тяло на Мойсей.

Както с оглед на физическото тяло трябва проследим съвършено други наследствени линии, а не тези на етерното тяло, така стоят нещата и с астралното тяло. За всяка една от свръхсетивните съставни части на човешкото същество се налага да търсим различни пътища в стремежа си да ги изследваме докрай. Така ние имаме правото да кажем: етерното тяло е етерното превъплъщение на едно друго етерно тяло, което е било в една съвършено друга индивидуалност, и съвсем не тази, в която е бил въплътен Азът. Същото се отнася и за астралното тяло.

Когато се издигаме в по-висшите светове със задачата, да проследим един човек по отношение на неговите предишни свръхсетивни съставни части, тогава всички отделни течения се разделят едно от друго. Едното ни води в една посока, другото в друга. И тогава стигаме до изключително сложни процеси в духовния свят. Искаме ли да разберем един човек от гледището на духовното изследване, ние не трябва да го описваме само като потомък на неговите предшественици, не само като индивид, който е получил етерното си тяло от едно или друго същество, респективно астралното си тяло от това или онова същество, а трябва подробно да опишем как всички тези свръхсетивни части са изменили своя дълъг път, за да се съберат сега в едно конкретно човешко същество. Всичко това не може да бъде постигнато изведнъж. Ако например проследим пътя, изменат от етерното тяло, ние ще стигнем до изключително важни констатации. В друг случай бихме могли да проследим пътя на астралното тяло. В единия случай може да отдадем по-голямо значение на етерното тяло, в другия на астралното тяло, и с оглед на всичко това да изградим своите описания. За онзи, който не наблюдава непосредствено това, което ясновидецът казва за едно същество, за него ще бъде съвършено безразлично дали единият стига до едно заключение, а другият до друго; на него ще му се струва, че

става дума за едно и също нещо. За него този, който описва физическото тяло, само физическата личност, ще твърди същото, както и онзи, който описва етерното тяло; той винаги ще смята, че описанието се отнася за съществото Ханс Мюлер.

Всичко това може да Ви послужи като пример за цялата сложност на отношенията, на която се натъкваме, когато искаме да опишем същността на дадено явление в света било то същността на човека или на някое друго същество от гледна точка на свръхсетивното изследване или от гледна точка на посвещението. Това, което казах току-що, трябваше да бъде казано, понеже то потвърждава: единствено при посочените условия можем да осъществим едно подробно и всеобхватно изследване в хрониката Акаша, така че съществото, което търсим, да застане пред нас в своя истински вид.

Онова Същество, което застава пред нас, също и в смисъла, в който ни го описва Евангелието на Йоан, което стои пред нас със своя Аз независимо дали това става преди или след Йоановото Кръщение, независимо дали ще го наречем Исус от Назарет преди Кръщението или ще го наречем Христос след Йоановото Кръщение това Същество застава пред нас със своя Аз, със своето астрално тяло, със своето етерно тяло и със своето физическо тяло. От гледна точка на хрониката Акаша ние можем да ги опишем, само ако проследим внимателно пътищата, които тези четири съставни части на Съществото Христос Исус са изминали в развитието на човечеството.

Тук нещата опират до пълното разбиране на окултните съобщения върху Христовото Събитие от гледна точка на съвременното духовно изследване, при което трябва да бъде хвърлена светлина върху привидните противоречия в четирите Евангелия.

Аз често съм обръщал внимание на това защо днешното чисто материалистично изследване не може да съзри висшата стойност, истинската стойност на Евангелието на Йоан: Защото то не може да разбере, че един висш посветен, един посветен в по-висока степен, вижда нещата по-различно, по-дълбоко от другите. Онези, които срещат затруднения с Евангелието на Йоан, се опитват да намерят известна съгласуваност в текстовете на другите три Евангелия. Обаче, когато в основата на тази съгласуваност се поставят само външните материални събития, тя не може да продължи дълго. Защото това, което в утрешната лекция ще бъде особено важно за нас, а именно да разгледаме живота на Исус от Назарет преди Йоановото Кръщение, за него ние знаем, че то е описано от двама евангелисти: От автора на Евангелието на Матей и от автора на Евангелието на Лука; и за един чисто материалистичен подход тук се намират различия, които с нищо не отстъпват на различията, съществуващи между Евангелието на Йоан и другите три Евангелия.

Нека сега да се обърнем направо към фактите. Евангелистът Матей описва как е предсказано раждането на създателя на християнството, а именно, че от изток идват мъдреци, които видели звездата, която ги насочва и отвежда до мястото, където се е родил Спасителят. Този факт не убягва от вниманието на Ирод. За да избегнат мерките взети от Ирод, състоящи се в избиването на децата във Витлеем, родителите на Спасителя заедно с него избягват в Египет. Когато Ирод умира, на Йосиф, бащата на Исус, се казва, че отново може да се върне в родното си място и той се връща не във Витлеем, а отива в Назарет.

Днес аз искам да оставя настрана всичко, което Йоан Кръстител възвестява. Искам обаче да обърна внимание на обстоятелството, че когато сравним Евангелието на Лука с това на Матей, цялото предизвестие за Исус от Назарет става по два свършено различни пътя: Веднъж то се предрича на Йосиф, а другия път на Мария.

От Евангелието на Лука научаваме, че родителите на Исус от Назарет първоначално живеят в Назарет и после, заради преброяването, отиват във Витлеем. Там се ражда Исус. После, след осем дни става обрязването за някакво бягство в Египет не става и дума а наскоро след това детето е представено в храма; там ставаме свидетели на обичайното жертвоприношение, после родителите се завръщат заедно с детето в Назарет и остават да живеят там. После научаваме за едно друго забележително събитие: как дванадесетгодишният Исус, при едно от посещенията на неговите родители в Ерусалим, остава в храма, как те го търсят, и го намират в храма между тези, които тълкуват писанията, как Исус се явява пред тях като знаещ и вещ в тълкуването на писанието, как Той се държи разумно и мъдро всред обкръжението на книжниците.

После се разказва как родителите отново завеждат детето у дома си, как то израства, и от този момент нататък не чуваме нищо особено до Кръщението, извършено от Йоан.

Следователно, ние имаме два разказа за Исус от Назарет, преди Той да приеме в себе си Христос. Този, който иска да обедини тези два разказа в един, трябва преди всичко да попита как може да обедини разказа, че не посредствено след раждането на Исус, родителите Йосиф и Мария предприемат с детето бягството в Египет а после отново се връщат но как ще обедини той тези факти според обикновения материалистичен възглед с представянето в храма, според Евангелието на Лука.

По-нататък ние ще се убедим, че фактите, които според физическото светоусещане се явяват привидно като напълно противоречиви, в светлината на духовното изследване застават пред нас като нещо истинно.

Вярно е и едното, и другото, въпреки че във физическия свят те са напълно противоречиви. Именно трите синоптични Евангелия – Евангелието на Матей, Марко и Лука би трябвало да подтикнат хората към едно духовно схващане за събитията в човешкото развитие. Хората би трябвало да разберат: Не се постига нищо, когато по отношение на такива документи не се издигнем с мисълта си над привидните противоречия, а още повече, когато смятаме, че тук става дума за поетични „метафори“; със всичко това ние изобщо не налучкваме действителното състояние на нещата.

Сега ще ни се отдаде възможност да говорим върху неща, за които Евангелието на Йоан не ни дава никакъв повод да говорим по-подробно а именно върху събитията, които са станали преди Йоановото Кръщение, преди проникването на Христовото Същество в трите тела на Исус от Назарет. Много от важните загадки на християнството то ще намерят отговор тъкмо чрез изследването в хрониката Акаша, откъдето ще узнаем кой е бил всъщност Исус от Назарет, преди Христос да навлезе в неговите тела.

Утре ще започнем с това да проверим в хрониката Акаша истината за съществуването и живота на Исус от Назарет, за да поставим после важния въпрос: Как се отнася това, което узнаваме от тези източници за истинската същност на Исус от Назарет, към онова, което ни описва Евангелието на Лука, произтичащо, както вече казахме от „очевидци“ и „служители на Словото“, Логоса?

## *ВТОРА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 16 септември 1909*

През различните епохи от развитието на християнството, Евангелието на Йоан беше онзи източник, който винаги правеше най-дълбоко впечатление на всички онези, които търсеха едно особено задълбочаване, едно вътрешно вглъбяване в основните тенденции на християнството. Ето защо Евангелието на Йоан беше главен източник на всички християнски мистици, които се стремяха непосредствено да изживеят онова, което е представено в Евангелието на Йоан относно личността и същността на Христос Исус.

Но през различните столетия християнското човечество се отнасяше по твърде различен начин спрямо Евангелието на Лука. Погледнато от друга страна, това, общо взето е в пълно съответствие с всичко, което казахме още вчера за различията между Евангелието на Йоан и Евангелието на Лука. Ако в известно отношение Евангелието на Йоан беше основен източник за мистиците, Евангелието на Лука беше една възпитателна и назидателна книга за мнозинството, за онези, които така да се каже – можеха да се издигнат в сферата на християнското

светоусещане, изхождайки от наивността и простотата на своите сърца. Да, Евангелието на Лука минава през вековете като една назидателна книга. То неизменно беше източник на вътрешна утеха за всички, които бяха измъчвани от страдания и болки. Защото тъкмо в това Евангелие се говори толкова много за великия утешител, за великия благодетел на човечеството, за Спасителя на изтерзаните и измъчените. Една книга, към която се обръщаха най-вече онези, които искаха да се изпълнят с християнската любов: ето какво представляваше Евангелието на Лука, понеже там могъществото и пробивната сила на любовта наистина тържествуват в много по-голяма степен, отколкото в който и да е друг християнски документ. И онези, които осъзнаваха по някакъв начин общо взето това се отнася за всички хора -, че са обременили сърцето си с не съвършенство и грях, винаги откриваха утеха, съвет и възвисяване на душата, когато обръщаха поглед към Евангелието на Лука и неговите думи: Христос Исус не е дошъл само за праведните, а и за грешниците; не случайно Той е сядал на една трапеза с грешници и митари.

Ако за да се почувствува въздействието на Йоановото Евангелие, е необходима една сериозна подготовка, то за Евангелието на Лука трябва да кажем, че нито една човешка душа не стои така ниско, или пък е толкова незряла, че да не усети цялата топлина, която струи от Евангелието на Лука. Ето защо Евангелието на Лука винаги е било една книга за мнозинството; в неговите прости думи можеше да намери утеха и най-семплата, най-детинската човешка душа. Всичко онова от нея, което остава чисто и детинско от най-ранна възраст до най-дълбока старост винаги се е усещало привличано от Евангелието на Лука. И преди всичко: Онази част от християнските истини, която е представена там образно; онова, което самото изкуство е извлякло от християнските истини като мотиви и образи естествено и другите Евангелия също са вдъхновили немалко художествени произведения и най-вече живописата, която намира най-пряк път към човешкото сърце: Ето какво откриваме ние в Евангелието на Лука. Всички дълбоки и сложни отношения между Христос Исус и Йоан Кръстител, които са били обект на художествено изобразяване толкова често, имат своя източник в тази непреходна книга, Евангелието на Лука.

Всеки, който се остави под чудното въздействие на това Евангелие, ще открие, че от начало докрай то е потопено в принципа на любовта, състраданието и простотата, а до известна степен и в областта на детинската човешка природа. А къде другаде се проявява тя по един толкова трогателен начин, ако не тъкмо в историята за детството на Исус от Назарет, която ни разказва евангелистът Лука? А защо това е така, ще ни стане ясно, когато постепенно вникнем все по-дълбоко в тази забележителна книга.

Днес ще се наложи да спомена някои неща, които за онези, които са слушали други мои лекции или цикли по този въпрос, може би ще изглеждат като едно голямо противоречие. Моля Ви да изчакате и чуете това, за което ще стане дума през следващите дни, и тогава, надявам се, ще установите тяхната хармония с онова, което съм казвал по един или друг повод за Христос Исус и Исус от Назарет. Невъзможно е да се предадат отведнъж всеобхватните и сложни измерения на истината, и днес ще се наложи да се обърнем само към една от страните на християнските истини, която е в привидно противоречие с друга част от истините, които досега съм имал възможност да споделя с Вас.

Подходящият за целта път трябва да бъде така подбран, че отделните потоци на истината да не срещат никакви ограничения и чак после да посочим как те се намират в пълно съзвучие, в пълна хармония. В досегашните лекционни цикли аз използвах като изходна точка и то съвсем съзнателно Евангелието на Йоан, така че, естествено, съм обръщал внимание само върху една част от истината. И все пак тази част си остава истина; в това ще се убедим и през следващите дни. Обаче днес ни предстои да разгледаме една необичайна и трудно приемлива дори за мнозина от Вас част от християнските истини.

В Евангелието на Лука има едно чудно място, където научаваме как един Ангел възвестява на пастирите в полето, че се е родил „Спасителят на света“. После се споменава, че към този Ангел след като е възвестил своето пророчество се присъединява „многобройното войнство небесно“ (Лука 2,13). Представете си живо тази картина на пастирите поглеждат и в „отвореното небе“ виждат под формата на величествени образи Съществата от духовния свят. Какво точно се възвестява на пастирите?

Това, което им се възвестява, е облечено във величествени, монументални думи, в думи, които са звучали през цялото развитие на човечеството и са станали един от Коледните символи на християнския свят. Към пастирите се носят думи, които правилно преведени биха гласели:

„От висините се откриват божествените Същества, за да се възцари мир долу на Земята сред човеците, които са проникнати от добра воля.“ (Лука 2, 14)

Думата „слава“, както обикновено се превежда в Евангелието, има съвсем друг смисъл и той се доближава много повече до този, който давам сега. Тук трябва недвусмислено да подчертаем тъкмо противоположното, а именно, че това, което пастирите виждат, е откровение на духовните Същества от висините и то идва сега, за да настъпи мир в онези човешки сърца, които са изпълнени с добра воля.

Общо взето, както сами ще видим, много от тайните на християнството се крият тъкмо в тези думи, стига да ги разбираме

правилно. Обаче, за да хвърлим светлина върху техния скрит смисъл, ще бъде необходимо и нещо друго. Преди всичко, налага се да обърнем внимание на онези данни, които ясновидците получават от хрониката Акаша. Става дума за следното: Най-напред да погледнем с отворени духовни очи в онази епоха, когато Христос Исус се явява на човечеството и да попитаме: Как изглежда всичко онова, което тогава се включи по духовен път в Земното развитие, ако го проследим в цялата му еволюция и поставим въпроса; откъде идва то всъщност?

През онази епоха, в общочовешкото развитие се включва нещо, което изглежда като сливане на различни духовни и идейни потоци. В различните места на Земята по едно и също време нахлуват всевъзможни духовни течения и светогледи. Всичко, което някога е възникнало в една или друга част на Земята, сега се слива в Палестина и намира по един или друг начин израз в събитията от Палестина, така че ние можем да поставим и следващия въпрос: Накъде са отправени духовните течения, които виждаме да се сливат като в един център там, в събитията от Палестина?

Вчера обърнахме внимание на факта, че чрез Евангелието на Лука е представено онова, което наричаме имажинативно познание и че това имажинативно познание се проявява в образи. Ние току-що споменахме за един такъв образ, показващ как пред пастирите застава откровението на духовните Същества от висините, образът на едно духовно Същество, на един Ангел, а после и на цялото „небесно войнство“. Тук следва да поставим въпроса: Как този образ застава пред ясновидеца, пред човека, посветен в тайните на живота, образ, който той винаги може да възстанови, ако се вгледа назад в хрониката Акаша? Какво е това, което се явява пред пастирите? Какво носи в себе си това ангелско войнство и откъде идва то?

Едно от великите духовни течения, което непрекъснато се вливаше в общочовешкото развитие и постепенно се издигаше все по-високо и по-високо, така че по време на палестинските събития можеше да озарява Земята само от духовните висини ето какво представляваше този образ. Когато чрез правилното разчитане на хрониката Акаша стигаме до „небесното войнство“, което се явява на пастирите, насочвайки се към миналото, ние се докосваме до едно от най-великите духовни течения в историята на човечеството, което няколко столетия преди Христос Исус да слезе сред хората така да се каже, се разпространи по Земята като „будизъм“. Колкото и странно да звучи, онзи, който проследява миналите епохи на човечеството чрез хрониката Акаша, в определен момент стига до „озарението“ на великия Буда: То е същото откровение, което се явява и на пастирите. Това, което навремето озари хората в Индия; това, което раздвижи там духовете и сърцата като велика

религия на състраданието и любовта, като един велик светоглед; което и до днес съставлява духовната храна на голяма част от човечеството, същото се явява отново в откровението, дадено на пастирите! Защото и то трябваше да се влее в откровението на Палестина. Това, което ни разкрива най-напред Евангелието на Лука, можем да разберем само тогава, когато от гледна точка на духовно-научното изследване хвърлим поглед върху онова, което Буда е бил за човечеството и проумеем какво точно е допринесло откровението на Буда за еволюцията на човечеството. Тук трябва да изясним следното.

Когато пет или шест столетия преди нашето летоброене Буда се появи вред хората на далечния Изток, в него живя една индивидуалност, която се беше прераждала много пъти и която в хода на своите прераждания се беше издигнала до твърде висока степен на развитие. Буда можа да стане онзи, който беше, само защото чрез своите минали инкарнации постигна онази висша степен, която означаваме с ориенталския израз „степен на Бодисатва“. Поне пред част от Вас аз вече съм обяснявал същността на Бодисатвите, и то от различни гледни точки. В цикъла „Духовните Йерархии и тяхното отражение във физическия свят“, изнесен през април 1909 в Дюселдорф, аз показах как се отнасят Бодисатвите към цялото космическо развитие. През август 1909 г. в Мюнхен изнесох цикъла „Изтокът в светлината на Запада“ и разгледах нещата от друга гледна точка\*5. Днес отново ще разгледаме същността на Бодисатвите, естествено по друг начин, и Вие постепенно ще откриете съзвучието между отделните истини.

Онзи, който става Буда, трябва първо да мине през степента Бодисатва. Следователно Бодисатва е предходната степен от индивидуалното развитие в посока към Буда. Нека сега да разгледаме същността на Бодисатвите от гледна точка на общочовешкото развитие. Ние ще вникнем в тяхната същност, само ако оценяваме общочовешкото развитие според Антропософията.

Това, което хората умеят да вършат в дадена епоха, това, което те развиват като способности, далеч не е съществувало винаги. Истинско късогледство, което не надхвърля отделната епоха е, когато си въобразяваме, че същите способности, присъщи на хората днес, са съществували и в миналото. Човешките способности, това, което хората знаят и умеят да вършат, всичко то се променя през различните епохи. Днес човешките способности са така развити, че човекът, бих казал, може да опознае чрез собствения си разум това или онова, и той с право казва: Тази или онази истина аз разбирам чрез моя разум с помощта на моето мислене; аз мога да различавам, в известен смисъл, логичното от нелогичното, моралното от неморалното. Обаче бихме сгрешили, ако предположим, че тези способности за различаване на логичното от



нелогичното и на моралното от неморалното са били винаги присъщи на човешката природа. Не, те са били развити бавно и постепенно. Това, което днес човекът може и умее да върши чрез своите способности, е трябвало също както детето научава нещо от бащата, майката или учителя да го чуе произнесено от личности, които макар и въплътени като други хора са били по-високо развити и са могли да поддържат в Мистериите връзка с онези духовни Същества, които стоят над тях: С божествено-духовните Същества.

Такива индивидуалности, които са въплътени във физически тела, но могат да общуват и с по-висши индивидуалности, невъплътени физически, е имало винаги. Например преди хората да постигнат дарбата на логическото мислене, чрез която те могат днес сами да мислят логически, те е трябвало да се вслушват в думите на определени Учители. Тези Учители също не можеха да мислят логически с помощта на качества, развивани във физическото тяло, а само благодарение на факта, че в Мистериите те общуваха с божествено-духовни Същества, обитаващи по-висшите области на света. Такива Учители, които са учили, преподавали логичното мислене и моралния усет, черпейки от своите откровения, получени от висшите светове, е имало още преди хората да бъдат в състояние сами и чрез своята собствена природа да мислят логично и да откриват моралното. Определена категория същества, които са въплътени във физическо тяло, обаче общуват и с божествено-духовни Същества, за да пренесат долу това, което научават от тях и да го предадат на хората ето това са Бодисатвите. С други думи, те са същества, въплътени във физическо тяло, но чрез своите способности съумяват да общуват и с божествено-духовните Същества.

Да, преди Буда да стане един „Буда“, той беше именно Бодисатва, т.е. една индивидуалност, която в Мистериите можеше да общува и с по-висшите, божествено-духовни Същества. Едно такова същество като Бодисатва беше натоварено във висшите светове още от най-далечните епохи на Земяното развитие с определена мисия, с определена задача, и оттогава то остава свързано с нея.

Ако бихме приложили този начин на мислене спрямо Буда, би трябвало да кажем: като Бодисатва, той има строго определена задача. Когато Земята се намираще още в своите начални еволюционни епохи, далеч преди Атлантската и Лемурийската епоха\*6, на това същество, което през шестото столетие на нашата епоха се въплъти като Буда, беше възложена определена задача. И то остана свързано с тази задача. През всички времена, от една епоха в друга, то трябваше да работи и да влива в еволюцията на Земята само толкова, колкото тя можеше да приеме с оглед на своите възможности. За всяко едно такова същество тоест за всеки Бодисатва идва един момент, когато то стига с получената

си през прадалечното минало мисия до определена точка, след която това, което то е вливало досега в човечеството „свише“, се превръща вече в нормална човешка способност. Защото днешните човешки способности по-рано са били качества на определени божествено-духовни Същества и Бодисатвите са ги свалили от духовните висини, за да ги предоставят на хората.

Следователно, един такъв духовен мисионер стига до една точка, когато вече може да си каже: Аз изпълних моята мисия; сега на човечеството е дадено всичко онова, за което то е било подготвяно през много, много епохи. След като е стигнал до тази точка, Бодисатва вече може да стане Буда, с други думи за него настъпва момент, когато като същество с мисия, каквато току-що описавме то вече няма нужда да се въплъщава в човешко физическо тяло, след като вече е постигнало степента, характерна за така наречения от нас духовен мисионер. Такъв момент настъпи и за Буда. Това, което имаше да върши по-рано, непрекъснато го отвеждаше долу на Земята. Обаче в мига, когато беше озарен като Буда все още в качеството си на Бодисатва -, той се въплъти за последен път в такова човешко тяло, в което бяха постигнати до най-висока степен онези човешки способности, които по-рано трябваше да бъдат предавани „свише“, за да се превърнат в нормални човешки способности.

Но когато, благодарение на предишното си развитие, такъв Бодисатва стига до там, да направи едно човешко тяло толкова съвършено, че то да развие онези способности, които са свързани с мисията на Бодисатва, и по-точно с формирането на нови качества, той вече няма нужда да се въплъщава отново. Сега той се издига в духовните области, откъдето продължава да подпомага и ръководи еволюцията на човечеството. Сега вече хората поемат задачата да доразвият по-нататък онова, което до този момент се вливаше в тях от небесните висини, и сега те си казват: Да, оттук нататък ние трябва да се развиваме по такъв начин, че да изградим у себе си онези способности, които виждаме постигнати за пръв път в съвършен вид през онова въплъщение на Бодисатва, когато той се издигна в степента на Буда. Тези способности са осъществени в лицето на Буда. Да бъде едно същество „Буда“, означава то да прояви в определен човек това, което Бодисатва може, означава то да покаже как съществото, действувало през епохите като Бодисатва, живее като индивид, чиято човешка природа е поела всичко онова, което по-рано се вливаше от небесните висини. Ето какво означава едно същество да е Буда. Ако Бодисатва би се оттеглил преждевременно от своята мисия, тогава хората не биха получили дарбата да развият по собствен път онези способности, които по-рано приемаха „свише“. Но след като човечеството напредна достатъчно, така че тези способности можеха да

се появят у един отделен човешки индивид на Земята, беше вече създаден и. зародишът, позволяващ занапред хората сами да развиват тези способности. Така индивидуалността, която по-рано се беше развила като Бодисатва и която докато беше Бодисатва не беше напълно влязла в човешко тяло, а се простираше нагоре в небесните висини, сега изцяло се инкарнира в конкретна историческа личност. После обаче тя от ново се оттегли. Защото сега в тази инкарнация като Буда на човечеството се дават известни откровения, кои то после трябва да се доразвият от самото него. Ето защо съществото Бодисатва, след като стана Буда, трябваше да се оттегли от Земята в определени духовни висини и оттам да ръководи по-нататък еволюцията на човечеството, а там то може да бъде доловено само от ясновидеца.

И така, каква задача стоеше пред величествената и могъща индивидуалност, която в обикновения живот наричаме Буда? Ако действително искаме да разберем тази задача, тази мисия на Буда, и то в смисъла на истинския езотеризъм, трябвала знаем следното; Цялата познавателна способност на човечеството се е развила постепенно. Аз винаги съм подчертавал, че през Атлантската епоха голяма част от човечеството притежаваше ясновидски способности и можеше да вижда в духовните светове. Вие помнете, че известни следи от древното ясновидство все още са били запазени през първите следатлантски епохи. И ако от Атлантската епоха бихме се пренесли в Древноперсийската, Древноиндийската, Египетско-халдейската, дори в Гръцко-латинската епоха, ние бихме открили много хора, много повече отколкото си въобразява днешното човечество, които са притежава ли като един вид наследство остатъци от древното ясновидство, хора, за които астралният свят беше открит, така че те виждаха в скритите дълбини на съществуването. Да се вижда човешкото етерно тяло, беше нещо съвсем обикновено дори през Гръцко-латинската епоха; нещо обикновено беше тогавашните хора да виждат човешката глава, заобиколена от онзи етерен облак, който по-късно постепенно се прибира напълно във вътрешността на главата.

Обаче човечеството трябваше да се издигне до онова познание, което се постига чрез външните сетива и чрез онези духовни способности, които са насочени към външните сетива. Постепенно човекът трябваше да напусне духовния свят и да овладее чисто сетивните възприятия с помощта на разсъдъчното, логическо мислене. Постепенно той трябваше да се издигне до едно не-ясновидско познание, за да постигне отново един друг вид ясновидство, свързано вече с всичко онова, което е усвоил като сетивно и логическо познание.

Ето в каква епоха живеем ние днес. Ние отправяме поглед към миналото, когато цялото човечество е било ясновиждащо, но и към

бъдещето, когато хората отново ще станат ясновидци. Обаче в нашата междинна епоха повечето хора се осланят на това, което възприемат със сетивата и разбират с разума си. Несъмнено, съществуват определени върхове както в сетивното, така и в логическото познание. Обаче навсякъде има „степени“ на познанието. Един човек минава през поредната си инкарнация по такъв начин, че долавя нищожна част от това, което е „морал“, не развива състрадание към своите себеподобни: Ние го наричаме човек с ниско морално равнище. Друг минава през живота си така, че интелектуалните му сили остават недоразвити: Наричаме го човек с ниско интелектуално равнище. Обаче ние знаем, че тези интелектуални познавателни сили могат да бъдат издигнати до една по-висока степен. От човека, който е слаб в морално, и интелектуално отношение, до онзи, който в смисъла на Фихте наричаме „нравствен гений“ и който се издига до висшето нравствено въображение, имаме всички възможни междинни степени; и ние знаем, че днес можем да се развием до тази висота на човешкото съвършенство, без да притежаваме никакви ясновидски сили, а само чрез облагородяването на онези сили, с които разполага всеки обикновен човек. Тези степени трябваше да бъдат постигнати от човечеството в хода на Земяното развитие. Това, което до известна степен днес човекът постига чрез собствената си интелигентност и чрез собствената си морална сила, а именно да проявява състрадание към болките и нещастията на другите, в миналото е било за него като лично мотивиран акт нещо невъзможно. Днес здравето морално чувство на човека стига до тази идея и без ясновидството; да, хората все повече ще могат да се издигат до идеята, че състраданието е най-висшата добродетел и че без любовта човечеството не би могло да напредва по-нататък в своя път.

Нека да обобщим: Днес моралният усет на човека може да се издига все по-високо и по-високо. Обаче трябва да обърнем поглед и назад към времената, когато моралният усет беше такъв, че чрез собствените си сили човекът не можеше да постигне нищо. Имаше времена, когато хората никога не биха могли да разберат, че състраданието и любовта спадат към най-висшите качества на човешката душа. Ето защо тогава беше необходимо, в човешките тела да се въплъщават и такива духовни Същества, към които отнасяме и Бодисатвите: Точно те получаваха от по-висшите светове истински откровения за действената сила на състраданието, за действената сила на любовта; точно те научиха хората как да напредват в състраданието и любовта, понеже хората все още не бяха в състояние да разберат това чрез своите собствени сили. Всичко това, което днес хората познават чрез своите собствени сили като висши добродетели на състраданието и любовта, и до което моралният усет бавно се издига, трябваше за дълги периоди да бъде преподавано от

самото небе. А учителят по състрадание и любов през онези времена, когато хората все още не можеха сами да вникнат в естеството на състраданието и любовта, беше онзи Бодисатва, който после се въплъти за последен път като Гаутама Буда.

Ето как Буда беше преди това онзи Бодисатва, който на свой ред беше учител по състрадание и любов, а и по всичко, свързано с тях. Той беше такъв учител още през онези епохи, когато хората бяха, така да се каже, ясновидци по природа. Да, като Бодисатва той се въплъщаваше в телата на хора, притежаващи ясновидство. И когато после се въплъти като Буда, поглеждайки ясновидски към тези минали прераждания от една инкарнация в друга инкарнация -, той можеше да опише трепетите на душата, която наистина е виждала в дълбините на съществуването, скрити зад илюзията на сетивата. Точно тази способност имаше той в своите минали въплъщения и с тази способност се роди той в потомството на Сакия; от този род произхождаше и бащата на Гаутама, Судодана. Когато се роди Гаутама Буда, той беше все още Бодисатва. С други думи той се появи като същество, издигнало се през своите минали инкарнации до висотата, на която се намираше сега. Онзи, когото обикновено наричаме Буда, следователно, беше роден като Бодисатва и неговият баща беше Судодана, а майка му Майядеви. Но понеже беше роден именно като Бодисатва, още като дете той притежаваше до висока степен способността на ясновидството. Той можеше да вижда в дълбините на съществуването.

Нека да бъдем наясно: В хода на човешката еволюция „виждането в дълбините“ постепенно прие твърде особени форми. Мисията на Земяното човечество се свежда до следното: Постепенно то да изгуби древното сумрачно ясновидство, при това тези наследени остатъци от древното ясновидство далеч не бяха най-добрата част от него. Тази най-добра част беше изгубена още в началото. Това, което стана, беше по-скоро едно несвършено виждане в астралния свят; то направо беше едно проникване в онези демонични сили, които смъкват човека в по-низшата сфера на неговите инстинкти и страсти. Благодарение на посвещението, ние сме в състояние да навлезем в духовния свят и да видим онези сили и Същества, които са свързани с най-прекрасните мисли и чувства на човечеството; обаче там ние виждаме също и онези духовни Същества, които стоят зад дивата страст и зад разяждащия егоизъм. Това, което беше останало за повечето хора от древното ясновидство не за посветените, а за преобладаващото мнозинство беше именно виждането на онези диви демонични сили, които стоят зад пагубните човешки страсти. Този, който изобщо вижда в духовния свят, той естествено сам може да се увери в това. Тези неща зависят от развитието на човешките

способности. Човекът не може да постигне едното, без да срещне другото.

Като Бодисатва, Буда трябваше, естествено, да се въплъти в едно човешко тяло, което е така организирано, както са били организирани тогавашните човешки тела. Той се въплъти в едно тяло, което му даваше възможност да вижда дълбоко в астралните основи на съществуването. Още като дете, той можеше да вижда всички онези астрални Същества, които дебнат зад бурните и диви страсти, зад изгарящото и алчно сладострастие. Но той беше предпазен от ужасяващата поквареност на физическия свят, от характерните за този свят мъки и страдания. Поддавайки се на своите предразсъдъци, родителите му считаха, че така ще е най-добре за детето: То израсна затворено в двореца, далеч от болките и страданията на света. Обаче чрез тази изолация, вътрешната сила на виждане се прояви в още по-голяма степен. И докато беше грижливо предпазен от всичко, което би му напомняло за болести и страдания, духовните му очи се отвориха още по-широко за астралните образи. Около него се носеха астралните образи на всичко онова, което представляват пагубните и диви страсти.

Всеки, който умее да чете с духовен поглед, с погледа на истинския езотерик, дори и в екзотерично съставената биография на Буда, ще може сам да предусети нещата, за които става дума сега. Нека отново подчертаем: Човек не може да разбере кой знае какво от екзотеричните предания, без да проникне в езотеричната им основа. И това, което най-малко може да се разбере от екзотеричните предания, е животът на Буда. Странно би трябвало да изглежда за всеки, когато ориенталисти и други, занимаващи се с живота на Буда, описват как в своя дворец, Буда е бил заобиколен от „четиридесет хиляди танцьорки и двадесет и осем хиляди жени. Ето какво смятат за важно книгите, които днес всеки може да си купи за няколко пфенига; и нека отбележим, че техните автори съвсем не са учудени от един такъв харем, наброяващ четиридесет хиляди танцьорки и двадесет и осем хиляди жени. Но какво означава всъщност това?

Хората изобщо не подозират, че тук е загатнато нещо, което Буда е изживял, благодарение на своето астрално виждане, и то до онази пределна степен, каквато може да понесе човешкото сърце: още в своето детство той беше пощаден от онова, което цари във физическия човешки свят като болки и страдания, но за сметка на това го виждаше като духовни въздействия в духовния свят. А той го виждаше по този начин, защото беше роден в едно тяло, каквото можеше да получи в тогавашните времена; и още от самото начало беше пощаден и издигнат над тези страховити и измамни образи, понеже в миналите си инкарнации беше постигнал висотата на Бодисатва. Но понеже като

индивидуалност на Бодисатва беше инкарниран тъкмо в това тяло, той усещаше неударимия порив да излезе извън стените на двореца, за да види съответствието на всеки един от астралните образи, в сред които живееше в своето уединение. Всеки отделен образ го теглеше да напусне своя затвор. Тази беше основната подемна сила в неговата душа. Защото в него като Бодисатва наистина живееше една висша духовна сила. В него живееше именно онази духовна сила, която е свързана с мисията да проповядва състраданието и любовта, както и всичко, свързано с тях. Но за целта той сам трябваше да се запознае със света и човечеството, защото само там, в сред хората, той можеше да проповядва едно учение за състраданието и любовта в техния висш морален смисъл. Той трябваше да опознае човечеството във физическия свят. Той трябваше да се издигне от Бодисатва до Буда да стане един човек между другите човеци. Но той можеше да постигне това, само ако се откаже от всичко, което беше наследил като способности от своите минали инкарнации, само като се появи във физическия свят, за да живее там с хората, и то по такъв начин, че да се превърне за тях в образец по отношение на всичко онова, което вече посочих.

"Естествено, за да се издигне в този смисъл от степента на Бодисатва до тази на Буда, необходими са и някои междинни степени на развитие. Това не се постига от днес за утре. Нещо непрекъснато го тласкаше да напусне царския дворец. И преданието сочи, че когато веднъж се измъкнал от своя царски затвор, той срещнал един грохнал старец. До този момент той бил заобиколен само от образите на младостта; той трябвало да вярва, че съществува единствено искрящата сила на младостта. А ето, че сега изведнъж се изправя пред смущаващия облик на старостта. После той среща един тежко болен човек, а по-късно вижда да носят един мъртвец, с други думи, той застава лице в лице със смъртта. Всички тези особености на физическия свят се изправят сега срещу него.

В тази легенда, която е по-достоверна от всякаква официална наука, има нещо твърде показателно, което ни разкрива същността на Буда: Когато напуска царския дворец, той възсяда един кон; този кон е обхванат от такава голяма мъка поради това, че Буда иска да се раздели с цялото си щастливо обкръжение -, че наскоро умира и се издига в духовния свят като едно духовно същество.

Каква дълбока истина е спотаена в този образ! Бих се отдалечил твърде много от нашата тема, ако се впусна да обяснявам защо тук именно конят е избран като символ на една човешка духовна способност. Аз напомням само, че Платон си служи с образа на коня, когато описва онези човешки способности, които се дават „свише“ и не произлизат от личните душевни усилия. Когато Буда напуска царския

дворец, той оставя зад себе си и онези способности, които не са развити чрез личните усилия на човешката душа. Тези способности Буда предоставя на духовния свят. Това е символично представено чрез образа на коня, който умира от скръб и после се издига в духовния свят.

Но Буда можа да се превърне в това, което представляваше през последната си инкарнация, не веднага, а бавно и постепенно. Едва в условията на физическия свят той можа да изучи онези неща, до които бидейки Бодисатва имаше непосредствен достъп в духовния свят. Най-напред той се запозна с двама учители. Единият е представител на онзи древен индийски светоглед, който е известен като философия на Санкия, а другият е представител на философията Йога. Да, Буда се запозна с тях и се задълбочи в това, което те можеха да му предложат. Защото дори и някой да е станал едно висше същество, той трябва да се ориентира във външното познание, което човечеството е постигнало. Макар и един Бодисатва да може да го усвои по-бързо, все пак той трябва да го направи. Онзи Бодисатва, който живя пет или шест столетия преди нашето летоброене, ако би се родил днес, ще трябва да навакса всичко онова, което междувременно е станало на Земята, да го усвои така, както децата учат в училище. Защото, докато се е намирал на небето, човечеството е продължило да се развива. И така, Буда трябваше да изучи и това, което се беше случило на Земята след последната му инкарнация. И той изучи философията Санкия от единия учител, а философията Йога от другия учител. По този начин той се запозна с основните светогледи на тогавашната епоха. Той можа да усети техните отражения в човешката душа. философията Санкия му даде един фин логически възглед върху света. Но колкото повече се вгълбяваше в нея, толкова по-малко го задоволяваше тя. Накрая тя се оказа за него само една постройка на ума, лишена от всякакъв живот. Той усещаше, че трябва да търси някъде другаде а не в тази философия изворите на това, което имаше да върши в сегашната си инкарнация.

Другият светоглед беше философията Йога на Патанджали: тя се стремеше към върха на божествения свят чрез определени вътрешни душевни процеси. Така той се задълбочи и във философията Йога, възприе я, направи я част от своята същност. Обаче и тя го остави незадоволен, понеже той разбираше, че тя е нещо, което се е предавало от най-древни времена, но сега хората трябваше да се стремят към други способности, те трябваше да осъществят в себе си едно морално развитие. След като Буда изпита философията Йога в собствената си душа, той видя, че тя не би могла да се превърне в извор за неговата мисия.

После той попадна в обществото на петима отшелници. Те се опитваха да стигнат до тайните на съществуването по пътя на най-



строго самовъзпитание, на изпитанията и лишенията. Буда опита и този път, но той също се оказа неподходящ за неговата мисия. За известно време той се подложи на същите изтезания и лишения, както това правеха и отшелниците. Той гладуваше като тях, за да прогони всяко желание за живот, надявайки се когато тялото е отслабено чрез пост и молитви -, да пробуди най-дълбоки сили и чрез тях да се издигне бързо в духовния свят. Но именно понеже Буда беше постигнал своята еволюционна степен, той разбираше пълната ненужност на изтезанията, на постенето и гладуването. Понеже беше Бодисатва, чрез своето развитие от предишните си инкарнации, той можа да издигне това човешко тяло до възможно най-високата степен за онези времена. Ето защо Буда можа да изживее онова, което трябва да изживее всеки, който минава по тази път към Духовните висини.

Този, който се издига до определена степен във философията на Санкия или във философията Йога, без да е развил това, което Буда беше постигнал по-рано, който иска да се издигне в чистите висини на божествения Дух чрез логическото мислене, без първо да е постигнал моралното чувство в смисъла на Буда, той се намира пред онова изкушение, през което Буда мина като един вид пробно изкушение, описано в разказа за изкушението чрез демона Мара. В този случай човек стига дотам, където го завладяват всички демони на гордостта, суетата и честолюбието. Ето какво позна Буда. Сега образът на гордостта, суетата и честолюбието, олицетворено в демона Мара, застава пред него. Но поради високата степен, характерна за един Бодисатва, той разпозна демона Мара и успя да се предпази. Сега той можа да си каже: Да, ако хората продължават да се развиват по стария път, без да са озарени от новия импулс, от учението за любовта и състраданието, без да са развили активно морално чувство, тогава понеже не всички са Бодисатви те ще попаднат в мрежите на този демон Мара, внасящ в душата лошите сили на гордостта и честолюбието. Ето какво изпитва в себе си Буда, когато се запозна с основните извори на философията Санкия и философията Йога.

Но докато се намираше при отшелниците, той изживя и нещо друго. Тогава той видя, че демонът приема и една друга форма, която примамва човека с възможността да притежава всичко, каквото пожелае, показва му, така да се каже, „царствата на света и тяхната слава“, само и само да го отклони от духовния свят. Именно по пътя на себечуването, човек попада в това изкушение; ето какво изпита Буда, когато демонът Мара застава пред него и му каза: "Не се оставяй да бъдеш изкушен, и да се лишиш от всичко, което си имал като царски син, върни се в царския дворец!" Всеки друг би се поддал на това изкушение, обаче Буда беше толкова напреднал, че можа да познае

изкусителя. Той можа да изживее всичко, което би сполетяло човечеството, ако то би продължило да живее както досега и би искало да се издигне в духовния свят единствено по пътя на аскетизма и лишенията. Да, Буда беше пощаден от всичко това и можа да съзре голямата опасност, която би сполетяла човечеството, ако хората биха искали да се издигнат в духовния свят не чрез себесъзнателното морално чувство, а само чрез постене и други външни средства.

И така Буда, като Бодисатва, беше стигнал до онези две крайни точки на човешкото развитие, които ако не е Бодисатва човекът е най-добре да избягва. Казано на обикновен човешки език, това означава: Висше то знание е прекрасно, обаче ти трябва да се доближиш до него с чисто сърце и облагородена душа, в противен случай върху теб ще връхлети демонът на гордостта и честолюбието.

А другото учение се свежда до следното: не се опитвай да влезеш в духовния свят по външни пътища, чрез себечувание или постене, преди да си пречистил твоето морално чувство, иначе изкусителят ще те пресрещне от другата страна.

Ето двете учения, които идват до нас чрез Буда и озаряват цялата ни епоха. Така проповядва Буда, докато е все още Бодисатва; тези две учения принадлежат към неговата мисия в най-висшия смисъл на думата, за щото неговата мисия винаги е била тази, да внесе в човечеството именно моралното чувство, преди още хората да бяха способни да го развият сами в своите души. Ето защо, когато разбра опасността от аскетизма, Буда напусна петимата отшелници и се отправи там, където при едно съответстващо на нашата епоха вътрешно вглъбяване, той постигна онези бъдещи качества на човешката природа, които могат да бъдат развити без помощта на древното ясновидство, без каквото и да е наследство от миналото.

Под дървото Боди в 29-та година от своя живот след като Буда беше напуснал пътя на тесногърдия аскетизъм, в едно седемстепенно размишление, той беше озарен от великите истини, които се откриват пред човека, когато в тихо вътрешно съзерцание той намира онова, което могат да му дадат съвременните човешки способности. И тогава му се откриха онези учения, които на свой ред той преподаваше под формата на така наречените четири истини, както и великото учение за състраданието и любовта, което преподаваше под формата на така наречения осемстепенен път. С тези учения на Буда ние ще се занимаваме и друг път. Днес ще се задоволим само да посочим, че те са едно косвено описание на моралното чувство, на толкова чистото учение за състраданието и любовта. Тези учения се появиха в света едва тогава, когато под дървото Боди, Бодисатвата на Индия се превърна от Бодисатва в Буда. Едва тогава учението за състраданието и любовта се

откри за пръв път на човечество то като негова естествена способност и хората вече можеха да я култивират в своите собствени души. Точно това е същественото. Ето защо малко преди своята смърт, Буда каза на един от своите интимни ученици: „Не скърбете, че учителят ви напуска. Аз ви оставям нещо, оставям ви закона на мъдростта и закона на дисциплината; за напред те ще заместват учителя.“

А това не означава нищо друго освен: Досега Бодисатва ви учеше какво означават тези закони; сега, след като е стигнал до своята последна инкарнация на Земята, той трябва да се оттегли, понеже всичко, което по-рано беше преподавано на човечеството от един Бодисатва, сега кара хората да го носят и развиват в собствените си сърца като религия на състраданието и любовта.

Ето какво се случи, когато в древна Индия седемстепенното вътрешно съзерцание помогна на Бодисатва да стане Буда. Той го предаде и на своите ученици, и то под най-различни форми, с които ще се занимаем по-нататък.

Днес трябваше да хвърлим поглед назад към нещо, което се беше случило 600 години преди нашето летоброене, за щото, ако не бихме могли да проследим с помощта на хрониката Акаша развитието на събитията в Палестина на зад до проповедта на Бенарес, ние не бихме могли да разберем както самото християнство, така и онзи, който ни описва неговия път по един толкова прекрасен начин, а именно евангелистът Йоан. Откакто Бодисатва стана Буда, той вече не се нуждаеше от други инкарнации; оттогава той се превърна в едно духовно Същество, което обитава духовните светове и оттам се намесва във всичко, което става на Земята. И когато се подготвяше най-важното събитие на Земята, на пастирите, които се намираха в полето, им се яви една индивидуалност от духовните висини, за да им възвести това, което ще бъде описано тъкмо в Евангелието на Лука: „И към Ангела се присъединиха „небесните войнства.“ Но кои впрочем бяха те?

Зад видението, което пастирите имаха в полето, стоеше озареният Буда онова духовно Същество, което хилядолетия назад даряваше човечеството с благовестието на любовта и състраданието. Сега, след като беше оставило зад себе си своята последна инкарнация на Земята, това Същество се издигна в духовните висини и оттам се яви на пастирите заедно с Ангела, който им възвести великото събитие: Раждането на Спасителя.

Да, така изглеждат данните на окултното изследване. Те ясно показват как над пастирите се носи озареният Бодисатва от старите времена. Да, според неунищожимата космическа писменост на хрониката Акаша, в Палестина, в „града Давидов“, от родители, произхождащи от свещеническата линия на Давидовия дом, се роди

едно дете. Детето специално подчертавам този факт -, беше родено от родители, поне по баща, произхождащи от свещеническата линия на Давидовия дом, и предопределено още от своето раждане да се изпълни и засияе със силата на онзи Буда, който вече се беше издигнал в духовните висини. И така, заедно с пастирите ние поглеждаме към онези ясли, където беше роден „Исус от Назарет“, както обикновено го наричат; и ние виждаме как още в самото начало над детето витае сиянието на славата и знаем, че зад този образ е скрита силата на Бодисатва, който беше станал Буда, онази сила, която по-рано беше вливана в отделни личности и която сега също действуваше от духовните висини, постигайки нещо изключително: сега тя озаряваше детето от Витлеем, за да го включи по правилен и подходящ начин в развитието на цялото човечество.

Навремето, когато тази индивидуалност, чиято духовна сила обгръщаше детето от Витлеем, родено от родителската двойка на Давидовия дом, се роди в древна Индия, тоест, когато Буда беше роден като Бодисатва, тогава един мъдрец прозря цялото величие на всичко, което днес описваме под една или друга форма. И това, което той видя най-напред в духовните светове, го накара името му беше Азита да отиде в царския дворец и да по търси детето Бодисатва. Когато видя детето, Азита предсказа, утешавайки в същото време баща му, че детето няма да царува над бащиното си царство, а един ден ще стане Буда. После той се разплака, а когато го попитаха дали някаква опасност не грози детето, Азита отговори: „Не! Аз плача, защото съм твърде стар и няма да доживея деня, когато този Спасител, Бодисатва, ще ходи по Земята, вече в тялото на Буда.“ Азита не можа да доживее превръщането на Бодисатва в Буда и с оглед на това плачът му имаше някакъв смисъл.

Същият Азита, който навремето видя Бодисатва, но само като дете в двореца на Судодана, се прероди отново в онази личност, която евангелистът Лука описва като праведния Симеон (Лука 2,25-35). Симеон, така се казва в Евангелието на Лука, „беше изпълнен с Духа“, когато му „донесоха Младенеца“. Той беше същият, който някога като Азита се разплака, понеже в тогавашната си инкарнация не можа да види как Бодисатва се издига в степената Буда. Но сега вече му беше отсъдено да изживее по-висшата еволюционна степен от развитието на тази индивидуалност. И сега, след като „беше изпълнен с Духа“, той можа да види при представянето на детето в храма цялото сияние на славата, с която озареният Буда сякаш се надвесил над детето Исус, родено в свещеническата родословна линия на Давидовия род. И тогава той си каза: „Сега вече ти не трябва да плачеш; това, което не можа да видиш в миналото, сега застава пред теб; сега ти виждаш твоя Спасител,

озарен от слава, да сияе над детето: „Господи, остави сега Твоя раб да умре с миром.“

### *ТРЕТА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 17 септември 1909*

Всеки, който се остави под въздействието на третото Евангелие, Евангелието на Лука, първоначално ще усети само нещо твърде общо. Обаче после той неизбежно ще стигне до предчувствието, че тук, в това Евангелие на Лука действително са изобразени велики, мощни духовни светове. И след всичко, което чухме вчера, ще ни стане ясно, че това е точно така. Защото ние видяхме, че духовното изследване показва, как будисткият светоглед, с всичко, което той даде на човечеството, просто се е влял в Евангелието на Лука. Ето защо имаме пълното право да кажем: Тъкмо будизмът струи към човека от Евангелието на Лука. Обаче този „будизъм“ струи по един твърде особен начин. Той се разлива от това Евангелие така, както вече споменах, дори и за най-простата и наивна душа.

Както чухме от вчерашната лекция и както ще стане дума през следващите дни, будизмът като такъв, като учение на великия Буда, е един светоглед, който може да бъде разбран само от човек, издигнат до определени висши идеи, до чистите етерни висини на Духа. За да бъде разбран самият будизъм, е необходима продължителна подготовка. В Евангелието на Лука същинската духовна субстанция е вложена по такъв начин, че в известен смисъл, тя може да проникне във всяка душа, във всеки човек, стига той да разполага с необходимите човешки представи и понятия. Защо това е така, ще ни стане ясно, когато вникнем в тайната на Евангелието на Лука. Обаче от Евангелието на Лука в нас се вливат не просто духовните постижения на будизма, а неговата повисша форма. Надвишаваща всичко онова, което древна Индия даде на човечеството. Само с няколко примера ще се опитаме да обясним, в какво се състои това „повишение“ на будизма.

Вчера определихме будизма като най-чистото учение за състраданието и любовта. И действително: От онзи момент в развитието на света, когато Буда беше тук, в цялото духовно развитие на Земята се вля едно Евангелие на любовта и състраданието. Това Евангелие на любовта и състраданието ние виждаме да се проявява в истинския будист, когато неговото топло сърце откликва на всяко страдание, което той среща във външния свят у всяко живо същество.

Да, будистката любов и будисткото състрадание ни обгръщат отвсякъде, и то в най-пълния смисъл на тези думи. Обаче от Евангелието на Лука ни облъхва нещо много повече от това всеобхватно състрадание, от тази всеобхватна любов. И ние бихме могли да го

определим като трансформиране на състраданието и любовта в необходимото за душата действие. Будистът се стреми към състрадание; докато всеки, който се потопява в Евангелието на Лука, се стреми да разгърне една неукротима и действена любов. Будистът може да усети страданието и болката заедно с боледуващия; а човекът, който черпи от Евангелието на Лука, усеща порива за активни действия, насочени към отстраняване на болката. Да разбере всичко, което стопля човешката душа ето какво намира човек в будизма; да не съдим, а да направим повече от онова, което другите правят на нас ето изискването, което отправя към нас Евангелието на Лука. Да даваме повече отколкото вземаме! Любовта, превърната в действие ето повишената степен на будизма, макар и в Евангелието на Лука да го намираме в неговия първичен и чист вид.

За да се опише тази страна на християнството, т.е. на издигнатия чрез християнството будизъм, беше необходимо именно нежното сърце на евангелиста Лука. Евангелистът Лука имаше най-голяма възможност да разбере Христос Исус именно като лекар на тялото и душата. Ето защо той намери затрогващите звуци на своето Евангелие: Защото сам беше лекар и беше предназначил онова, което имаше да каже за Христос Исус от гледището на лекаря. И ние винаги ще се натъкваме на тази подробност, навлизайки в дълбочините на това Евангелие. Но когато насочим поглед към въздействието на Лука, дори и върху най-детинските и семпли души, прави ни впечатление и още нещо, а именно, че възвишеното будистко учение, което може да бъде разбрано само от един зрял ум, ни се явява сега в Евангелието на Лука като подмладено, като новородено. Будизмът ни се явява като плод от дървото на човечеството и когато отново го срещаме в Евангелието на Лука, той ни се явява като нов цвят, като едно подмладяване на всичко онова, което е бил по-рано. Ето защо трябва да поставим въпроса: Как се стигна до това подмладяване на будизма? Ние ще си отговорим, едва когато хвърлим по-точен поглед върху учението на великия Буда и с помощта на антропософската подготовка, която имаме, вникнем в това, което движеше душата на Буда.

Нека най-напред запомним, че Буда е произлязъл от „Бодисатва“, т.е. от едно висше Същество, което е можело да вижда в тайните на съществуването. Като Бодисатва, Буда е участвувал в цялата еволюция на човечеството. Когато човечеството продължи своя живот през Следатлантската епоха, за да осъществи докрай следатлантско развитие, а и да го продължи по-късно, Буда се очерта като един посредник за хората, понеже свалише за тях от духовни те светове онова, което вчера посочихме.

Той се намесваше не само в еволюцията на Атлантската, но дори и в еволюцията на Лемурийската епоха. И понеже беше стигнал до много висока степен в развитието си, той можеше да си спомни всичко, което беше изживял в миналото, когато дойде за последен път на Земята, раждайки се в Индия, достигайки своята двадесет и девета година. Той можеше да проникне с поглед в своите предишни действия и във всичко онова, което донесе на човечеството от божествено духовните светове. Още вчера посочих, че дори една толкова високо развита индивидуалност макар и за кратко трябваше да мине през това, което е усвоила в миналото. И самият Буда ни рисува, как през времето на своето съществуване като Бодисатва, постепенно израства, докато неговото духовно виждане, неговото духовно озарение става все по-съвършено и по-съвършено.

Разказва ни се още, как той описва нещата на своите последователи. За да опише пътя, който неговата душа е изминала, докато постепенно отново си спомни това, което е изживяла в далечното минало, той казва: „И тогава в духовния свят ми се яви едно сияние, обгръщащо всичко; но аз не можех да различавам нищо в него, никакви форми, никакви образи: моето просветление не беше още достатъчно чисто. После започнах да виждам не само светлината, но вътре в тази светлина: Отделни образи и форми; но аз все още не можех да различавам, какво означават тези форми и образи: моето просветление не беше още достатъчно чисто. След това се научих да разбирам, че зад тези форми и образи са скрити духовни Същества; но още не можех да различавам, на кои царства от духовния свят принадлежат тези Същества: Моето просветление не беше още достатъчно чисто. Едва по-нататък аз узнах, на кои царства от духовния свят принадлежат тези духовни Същества, но все още нямах представа, чрез какви действия са извоювали те своето място в духовните царства и какви са техните душевни състояния; защото моето просветление не беше още достатъчно чисто. Но после се научих да различавам и самите им действия, чрез които те бяха заслужили духовните царства. Обаче все още не можех да различавам, с кои духовни Същества съм бил заедно през миналите епохи, защото моето просветление не беше още достатъчно чисто. После дойде време, когато вече знаех: Ето, аз бях заедно с тези и онези Същества през тази и онази епоха и изпълнявах общи задачи с тях; аз знаех, как са протекли моите минали съществувания. Сега моето просветление беше чисто”.

Така Буда показва на своите последователи, как той постепенно се е издигнал до едно познание, което наистина е притежавал по-рано, но което той отново трябва да постигне при всяко свое прераждане, според условията на епохата, в която живее, и че сега отново трябва да постигне такава познание, което да съответствува на неговото пълно и цялостно

инкарниране в едно човешко физическо тяло. Едва сега ние стигаме до едно предчувствие за значението и величието на онази индивидуалност, която шестстотин години преди нашата ера се беше въплътила в царския син от рода на Сакия. За всичко онова, което Буда можа да си припомни по този начин, и което можа да обозре със своя духовен поглед, той вече знаеше: тук сме изправени пред един свят, който хората притежаващи обичайното съзнание за настоящето и близкото бъдеще трябваше да напуснат. Само „посветени“, какъвто беше самият Буда, могат да виждат в духовния свят; обаче нормалното човечество вече беше изгубило тази възможност. Наследствените рудиментарни останки от старото ясновидство бяха на изчезване. Понеже Буда нямаше задачата да говори за това, което посветеният знае, а неговата мисия беше да приближи хората до силите, бликащи от техните собствени души, той можа не само да загатне за плодовете на своето просветление, но и да си каже: „Да, аз съм длъжен да говоря за онези душевни състояния, до които хората ще стигнат благодарение на много по-висши но все пак спотаени в самите тях сили, благодарение на такива душевни качества, каквито са характерни за сегашната еволюционна степен на развитие.“

Постепенно в хода на Земното развитие, хората ще вникват в съдържанието на будизма чрез своите собствени души и ще го оценяват според своя собствен разум. Но трябва да мине още много, много време, преди хората да узреят, за да могат да извлекат от собствената си душа онова, което Буда изказа първо като едно чисто човешко познание. Защото едно е да развиваш определени способности, но съвсем друго е тепърва да ги извличаш от дълбините на човешката душа.

Да вземем за целта един друг пример. Представете си, че днес един младеж трябва да усвои логическите правила, правилата на логическото мислене. Логическото мислене днес е една всеобща човешка способност, която човек развива благодарение на своите вътрешни душевни сили. Но за да може тази способност да бликне за пръв път от една човешка душа, необходимо беше да се яви великият дух на гръцкия мислител Аристотел. Едно е да из влечеш нещо за пръв път от дълбините на човешката душа, а съвсем друго да го извличаш след като известно време човечеството е работило над него.

Това, което Буда имаше да каже на хората, принадлежи към най-великите учения за всички времена. За да се появи то за пръв път в един човек, необходима беше великата душа на един Бодисатва, на един велик посветен. Само този, който беше озарен в най-висш смисъл, можеше да роди в своята душа това, което постепенно трябваше да стане достойние на цялото човечество: а именно, великото учение за състраданието и любовта. Това, което Буда имаше да каже, трябваше да го изрази с думи, които бяха общоприети за тогавашното човечество, а



именно за неговите съотечественици. Ние вече показахме, как в древна Индия по времето на Буда беше разпространена философията Санкия и философията Йога. Те вече бяха създали общоприетите изрази и понятия. Точно такива общоприети изрази трябваше да употреби и онзи, който искаше да каже нещо съвсем ново. В такива общоприети понятия трябваше да облече Буда онова, което живееше в неговата душа. Обаче сега, чрез него, тези представи и понятия получиха съвършено нова форма; но той все пак беше длъжен да си служи с тях, защото всяко развитие протича така, че бъдещето се изгражда върху миналото. Ето как Буда облече своята величествена мъдрост в общоприетите изрази на съществуващите тогава индийски учения. Обаче нека да си представим как Буда застанал под дървото Боди и потънал в седемстепенното съзерцание изживя дълбокия смисъл на своето учение. Нека да си представим, макар и само приблизително, в каква мисловна форма се проявиха неговите разтърсващи душевни изживявания, когато получи просветление под дървото Боди. Може би тогава в душата му прозвучаха следните думи:

Да, в предишните епохи от еволюцията на човечеството много от хората притежаваха едно смъртно, сумрачно ясновидство, а в още по-далечни времена всички хора бяха ясновидци. Но какво означава да притежаваш смъртно, сумрачно ясновидство? Какво означава изобщо ясновидството?

Да си ясновидец означава, че можеш да си служиш с органите на своето етерно тяло. Ако човек си служи само с органите на своето астрално тяло, той може да достига до най-дълбоките тайни, обаче не може да ги „вижда“. Едва когато това, което е изживявано в астралното тяло, си създава, така да се каже, един „отпечатък“ в етерното тяло, може да настъпи ясновидство. Също и старото смъртно ясновидство възникна поради това, че етерното тяло, което все още не се беше прибрало напълно във физическото тяло, имаше органи, с които древното човечество можеше да си служи. Следователно, какво беше изгубило човечеството в течение на времето? То беше изгубило способността да си служи с органите на етерното тяло. То постепенно трябваше да се задоволи с това, да си служи само с органите на физическото тяло и после да изживява в очертанията на астралното тяло откровенията на физическото тяло под формата на мисли, усещания, чувства и представи. Всичко това мина през душата на Буда. Той си каза: „Да, хората са изгубили способността да си служат с органите на своето етерно тяло. В своите астрални тела те изживяват само това, което идва от външния свят чрез сетивата на физическото тяло.“

Сега Буда можа да си зададе и друг важен въпрос: Когато окото възприема червения цвят, когато ухото чува някакъв звук, когато

вкусовото сетиво има някакво вкусово усещане, тогава при нормални условия тези усещания стигат до съзнанието на човека и стават негови представи; те са изживени вътре в астралното тяло. Ако биха били изживени само по този начин, те не биха могли да съдържат това, което се нарича болка и страдание и представлява един вид прибавка към усещанията. Ако човек би се отдал само на впечатленията от външния свят, така както те действуват на неговите сетива, примерно под формата на цветове, светлини и звуци, той би минал през света, без да може да изпитва болки и страдания от тези впечатления. Да, човекът може да изживее болка и страдание само при определени условия.

Ето защо великият Буда се насочи към тези условия, които са източници на болката и страданието, на грижите и скърбите. С други думи: „Кога външните сетивни впечатления се превръщат в извор на болка и страдание?“

И тогава той си каза: Ако хвърлим поглед в миналото, ние откриваме, че по време на предишните инкарнации, в човешката природа, т.е. в човешкото астрално тяло са действували две различни категории свръхсетивни Същества. В хода на преражданията, през Лемурийската и Атлантска епохи, в човешката природа проникнаха онези Същества, които наричаме луциферически. Да, постепенно човекът прие в своето астрално тяло влиянията на луциферическите Същества. Обаче с настъпването на Атлантската епоха се намесиха и онези свръхсетивни Същества, които са под водачеството на Ариман. Ето как в своите предишни инкарнации човекът прие в себе си влиянията на луциферическите и ариманическите Същества. И ако върху човека не биха действували тези Същества, той не би могъл да постигне свободата, способността да различава доброто и злото, както и свободната волеизява. Погледнато от една по-висша гледна точка, трябва да признаем, че тези влияния се оказаха добри за човека; обаче от друга страна те го принудиха да слезе от божествено-духовните висини и да потъне в материята, и то много по-дълбоко, отколкото би сторил това без тях. Ето как човекът можа да си каже Буда носи в себе си определени влияния, които и днес се намират в него и които са наследство от действията на Луцифер от една страна, и на Ариман от друга. Те са останали в него от миналите му прераждания; той ги носи в себе си.

Когато в миналото благодарение на своето сумрачно ясновидство човекът можеше да вижда в духовния свят, той виждаше влиянията на Луцифер и Ариман и можеше да ги различава съвсем точно: Ето, сега съм под влиянието на Луцифер, а сега под влиянието на Ариман. Поглеждайки по този начин в астралния свят, той възприемаше вредните влияния на Луцифер и Ариман, даваше си сметка за тях и

можеше да ги избягва. Той знаеше също, как е свързан с тези Същества. Имаше време така да си казваше Буда когато хората са знаели, откъде идват тези влияния, които те носят в себе си от едно прераждане в друго. Обаче с изчезването на старото ясновидство изчезна и знанието за тези сили; и понеже хората изгубиха ясновидството, настъпи и незнанието за това, което свързва и ръководи отделните прераждания. Да, на мястото на предишното ясновидящо познание настъпи незнанието. Над хората се разпростря пълен мрак; те вече не можеха да разберат, от къде идват влиянията на Луцифер и Ариман. Но човекът ги носи в себе си! Той носи в себе си нещо, за което няма никаква представа! Естествено, лесно би било да се отрече действието на нещо, за което човек няма никаква представа. Но така или иначе, у човека има влияния, които са проникнали в неговата природа и те са там още от миналите му инкарнации. Те са там и действуват през целия му живот, само че той няма никаква представа за тях. Ето какво си каза великият Буда.

Но в какво се изразяват тези влияния? Дори и човек да не ги разпознава, все пак той ги усеща. У него има една сила, израз на всичко онова, което продължава да живее от една инкарнация в друга и стига до днешното съществуване. Накратко: Същността на тези сили, в чиято природа засега човекът не може да вникне, се свежда до жаждата за живот. Ето Как действуват древните луциферически и ариманически Същества: Като жаждат за живот, като напористо желание да си потопен в условията на видимия физически свят. И тази жажда за съществуване пронизва всяко от отделните прераждания на човека.

Ето какво си каза великият Буда; впрочем той го сподели само с най-близките си и доверени ученици.

А как той описа всичко това, можем да разберем само след известна антропософска подготовка. Ние вече знаем: Когато човек умира, в момента на смъртта, неговото астрално тяло и неговият Аз напускат етерното тяло и физическото тяло. Тогава за определено време пред човека застава величествената панорама от спомените на последния му живот. После, както знаем, основната част от етерното тяло, човек също отхвърля от себе си като един втори труп, така остава само един екстракт, един вид есенция от етерното тяло; точно този екстракт човек взема със себе си, когато минава през епохите на Камалока\*7 и Девакана, за да го свали отново в следващото си прераждане. Но докато човекът се намира в Камалока, в този екстракт на етерното тяло, в този екстракт на живота, бихме могли да кажем, се вписва всичко, което човек е изживял като мисли, чувства и действия, имащи отношение към неговата Карма. Всичко това се свързва по определен начин с този екстракт на етерното тяло, който то минава от едно прераждане в друго.

Всичко, което човек носи от една инкарнация в друга, се намира в този екстракт на етерното тяло и тъкмо него донася той отново със себе си, когато се ражда за един нов живот на Земята. В източната литература това, което ние наричаме етерно тяло, се нарича Линга шарира. И така, това, което човекът носи от една инкарнация в друга, е следователно екстракт от Линга шарира.

Сега Буда продължи: „Погледнете човека, който се ражда в своята Линга шарира. Той донася със себе си това, което е натрупал в миналите инкарнации. Там е записаното; в тази Линга шарира лежи всичко, за което през сегашната епоха човек не знае нищо и над него се простира тъмнината на незнанието; но когато човек влиза в един нов живот на Земята, то се проявява като жажда за съществуване, като желание за живот." В това, което се нарича „желание за живот", Буда виждаше всичко, което произхожда от минали прераждания и пробужда у човека жажда та да се наслади на света; точно то го кара да минава не само като пътник през света на цветовете и звуците, през света на другите впечатления, но и да желае този свят. Това е, което човек носи от миналите си прераждания като един стремеж, като една сила в самия себе си. Учениците на Буда наричат тази сила „Самскара". И така Буда каза на своите най-близки ученици: „Характерното за съвременния човек, е незнанието на нещо важно, което съществува в самия него. Това незнание превръща всичко, което иначе би се явило на човека като нещо идващо от луциферическите и ариманическите Същества срещу които той би взел известни предпазни мерки превръща го в жажда за съществуване; тук са скрити всички дремещи сили, натрупани в хода на миналите инкарнации." Под влиянието на великия Буда нарекоха тези сили Самскара. И от тази Самскара у човека възникна неговото съвременно мислене, което в сегашната еволюционна степен е лишено от обективност.

Отбележете само, каква фина разлика изяснява Буда на своите ученици: Разликата между обективното мислене, което има предвид само „обекта", и онова мислене, което се намира под влиянието на силите, произхождащи от „Линга шарира". Замислете се още как формирате Вашите мнения, но попитайте се дали те са възникнали в резултат на симпатии или в резултат на една обективна преценка! Всичко, което човек взема за истина, не защото мисли обективно, а защото е донесъл стари спомени от своите минали инкарнации, всичко това за Буда образува един „вътрешен орган на мисленето". Този орган на мисленето е съвкупността от онова, което човек мисли, понеже в своите минали инкарнации е имал това или онова изживяване, което е оставило своите следи в неговата Линга шарира. Следователно, Буда виждаше в човека един вид вътрешен орган на мисленето, който беше

образуван от съвкупността на Самскара. И сега той си каза: „Едва тази мисловна субстанция поражда у съвременния човек неговата индивидуалност, наричана от будизма „име и форма“ или Намарупа. Тя е идентична с онова, което друго философско направление определя като Ахамкара.“

После Буда каза на своите ученици приблизително следното: „Когато в миналите времена хората бяха надарени с ясновидство и се вглеждаха в света, намиращ се зад физическото съществуване, всички те виждаха в известно отношение едно и също; защото обективният свят е еднакъв за всички. Но когато над света се разпростира мракът на незнанието, всеки човек започна да се различава от другите поради своите индивидуални заложби. Това правеше от него едно същество, с една или друга „форма“ на душата. Всеки имаше определено име, което го различаваше от другите, всеки имаше една „Ахамкара“. Следователно, това, което се поражда у човека като последица от миналите му инкарнации, образува „името и формата“, индивидуалността, чиито вътрешен израз сега е Манас и петте сетивни органа, или така наречените „шест органа“.

Нека отбележим добре, че Буда не казва: Окоето е образувано не просто от вътрешните сили на организма; а той казва: В окоето е вградено нещо, което се е намирало в Линга шарира и е било донесено от миналите прераждания. Ето защо окоето не вижда ясно; то би виждало другояче живота, ако не беше вътрешно проникнато от последиците на миналите прераждания. Ето защо и ухото не чува ясно, а смътно; то също е заглушавано от последиците на миналите прераждания. Следователно, в сетивната дейност се намесва желанието да видим, чуем, вкусим. Накратко: във всичко, което застава пред съвременния човек, се промъква нещо, което идва от миналите прераждания под формата на това, което наричаме „желание“.

Ако не би се промъквало това желание, идващо от миналите прераждания, така казваше Буда, човекът би гледал в света както би гледало едно божествено същество, той би се доверил на света и никога не би искал нещо повече. Със своето знание той не би излязъл вън от това, което му е подарено от божествените сили, той не би правил никаква разлика между себе си и външния свят и би се чувствувал като част от него. Защото човек се усеща откъснат от останалия свят, само защото иска да има повече наслади, отколкото светът му предлага. Ето защо в душата се пробужда съзнанието, че тя е нещо различно от света. Ако би бил доволен от това, което светът му предлага, той не би се разграничавал от него. Той просто би усещал как неговият живот продължава във външния свят. Човекът никога не би познавал това, което наричаме „съприкосновение“ със света; понеже не би бил

разделен от света, той не би могъл да влезе и в съприкосновение с него. „Съприкосновението с външния свят" както и цялата „привързаност към света" възниква благодарение на споменатите „шест органа". Обаче на свой ред тази привързаност към външния свят ражда болката, страданието, грижите и скърбта.

Ето какво сподели Буда със своите ученици за „вътрешния човек", за онзи „вътрешен човек", който е причина за всички болки и страдания, скърби и грижи. Това беше една дълбока теория, която извираше непосредствено от живота, защото един „просветлен" я беше почувствувал като най-висшата истина за съвременното човечество. Този, който като Бодисатва беше водил хиляди и хиляди години човечеството към учението за състраданието и любовта, сега, когато стана Буда, съзря истинската причина за страданието на съвременното човечество. Той видя защо хората страдат и обясни това на своите ученици.

И когато стигна до там, че лично изживя проблематиката на тогавашните хора, той я изрази в онази знаменита проповед, чрез която започна своята дейност като Буда: В проповедта от Бенарес. Там той предаде в популярна форма това, което по-рано откри по един интимен начин на своите ученици: „Който познава причините на човешкото съществуване, той знае, че животът, такъв какъвто е, трябва да съдържа страдания, трябва да съдържа болки. Ето защо първото учение, което трябва да ви дам, е учението за „страданието". Второто учение съдържа причините за страданието. В какво се крият тези причини за страданието? Те се крият в това, че у човека се вмъква желанието, жаждата за съществуване, идваща от неговите минали прераждания. „Жаждата за съществуване" е истинската причина за страданието. Третото учение е това: Как да се премахне страданието от света? Естествено, то може да бъде премахнато, ако се премахне „причината", ако се угаси жаждата за съществуване, понеже тя идва от незнанието." Вече казахме: От ясновиждащото познание хората са преминали към едно незнание и тъкмо то им закрива духовния свят. Незнанието поражда жаждата за съществуване! А жаждата за съществуване на свой ред е причината за страданията и болките, за грижите и скърбите. Жаждата за съществуване трябва да изчезне от света, ако искаме от света да изчезнат страданията, болките, скърбите и грижите. Старото познание е изчезнало от света; хората вече не могат да си служат с органите на своето етерно тяло. Обаче за човека все пак е възможно едно ново познание, онова познание, което човек усвоява, когато изцяло се потапя в онова, което неговото астрално тяло може да му даде чрез най-дълбоките си сили, с чиято помощ външните сетивни органи ни позволяват да наблюдаваме видимия физически свят. Защото

единствено това, което се поражда в астралното тяло чрез включването на най-дълбоките му сили в акта на сетивното наблюдение, до което стигаме чрез ангажирането на физическото тяло, единствено то може да помогне засега на човека и да му гарантира познанието; този вид познание е един вид подарък за човека. Ето приблизително как изглеждаше учението на Буда.

Следователно, той искаше да каже: Аз трябва да помогна на хората, за да постигнат онова познание, което е осъществимо чрез силите на астралното тяло! Ето защо Буда трябваше да поучава, какво може да постигне човек чрез упоритото задълбочаване и потопяване в силите на астралното тяло. Едва сега той постига едно познание, което му подобава; едно познание, което няма нищо общо с последиците от миналите инкарнации. Буда искаше да тласне хората към познание, което няма нищо общо с това, което дреме като Самскара в човешката душа смъртно и под властта на незнанието, едно познание, което човек може да постигне, пробуждайки в рамките на една инкарнация силите на своето астрално тяло.

Ето причината за страданието в света: От миналите инкарнации е останало нещо, за което човек няма никаква представа. Това, което той носи от миналите инкарнации, е причината, поради която в него властвува незнанието; ето я причината за болките и страданията. Но когато осъзнае, какви сили се крият в неговото астрално тяло и в които той може да проникне тогава, ако иска, той може да постигне едно познание, което е независимо от всичко съществуващо по-рано, едно лично познание.

Да, великият Буда предостави това познание на хората. И той им го предостави в така наречения „осемстепенен път“. Там той показва онези сили, които човекът трябва да развие, за да стигне в съвременния еволюционен цикъл до такова познание, което е независимо от непрекъснатите прераждания. Така чрез силата, която овладя, самият Буда извиси своята душа до онази степен, която може да бъде постигната чрез най-интензивните сили на астралното тяло; и в „осемстепенния път“ той показва на човечеството, както да стигне до едно познание, което е независимо от Самскара.

Той го определя така: Човекът постига този вид познание за света, когато изгражда едно правилно мнение за нещата, което няма нищо общо със симпатията и антипатията, нито с неговите лични предубеждения; той постига такова познание, когато се стреми да разкрие в чист вид това, което се съдържа в нещата. Това е първото: „Правилното мнение“ за нещата.

Второто нещо, което е необходимо, е човек да стане независим от всичко, което е останало в него от миналите инкарнации, да се стреми да

съди за нещата според своето правилно мнение, не поддавайки се на други влияния, а според своето правилно мнение за нещата. Следователно, второто нещо, което човек трябва да развие, е „правилното съждение“.

Третото е, да се стремим когато се свързваме със света да изразяваме правилно това, което искаме да кажем, след като вече сме постигнали правилното мнение и правилното съждение: Да го изразяваме не само с думите, но и с всички наши прояви. В смисъла на Буда, това е „правилното слово“.

На четвърто място, необходимо е да осъществяваме нашите действия не според нашите симпатии и антипатии, не според това, което смътно бушува в нас като Самскара; да се стремим да превърнем в дело само онова, което сме признали като наше правилно мнение, като наше правилно съждение и като правилно слово. Това е „правилният начин на действие“.

Петото, от което се нуждае човек, за да се освободи от това, което живее в него, е правилното място, правилната позиция в света. Какво Буда е разбирал под това, можем най-добре да изясним, когато кажем: Има толкова много хора, които не са доволни от задачата, която имат в света и смятат, че заслужават по-добра участ. Но човек трябва да извлича най-доброто от мястото, в което се е родил или в което съдбата го е поставила, да направи това в най-добрия смисъл, да извлече от това положение всичко добро, което може, т.е. да постигне най-доброто „местонахождение“. Който не се чувства доволен от положението, в което се намира, той не ще може да извлече от него силата, която ще му позволи да действа правилно в света. Това Буда нарича „правилното място“.

Шесто: да полагаме все повече грижи, така че нещата, постигнати чрез правилното мнение, правилното съждение и т.н. да се превърнат в навици. Всеки от нас израства със своите навици. Детето също проявява определени влечения, които се превръщат в навици. Обаче човекът трябва да се противопоставя на всички навици, идващи от Самскара и да се устреми към навици, идващи от правилното мнение, от правилното съждение и т.н. С други думи това са „правилните навици“.

Седмо: Да въведем ред в живота си, като никога улисани в грижите на деня не забравяме вчерашните задачи. Ако ние трябваше всеки път отново да учим нашите умения, никога не бихме постигнали нищо. Човекът трябва да обхване нещата не само в своето мислене, но и в своята памет. Той трябва непрекъснато да свързва настоящето с миналото. Следователно, в осемстепенния път будисткият мироглед изисква изграждането на „правилната памет“.



Осмо: Човек да се отдава без предубеждение и чисто на нещата, да се потопява в тях без никакви предпочитания, без да се оставя под въздействието на това, което е останало в него от миналите прераждания. Да се остави на самите неща. Това е така нареченото „правилно съзерцание“.

Този е „осемстепенният път“, за който Буда казваше на своите последователи, че неговото съблюдаване води до по степенното угасване на жаждата за съществуване единствената причина за всички страдания и освобождава душата от всичко, което идва от миналите прераждания, правейки от него един роб. Тук ние се докосваме до самата същност на будизма. Досещаме се и за значението на факта, че древният Бодисатва се издигна до степента Буда. Ние знаем, че Буда просто вливаше в човечеството всичко, което беше свързано с неговата историческа мисия. Преди да се появи Буда, древното човечество не беше в състояние да прилага своите вътрешни сили по такъв начин, че „правилното слово“, „правилното съждение“ и т.н. да възникнат спонтанно. За целта се наложи духовният свят да насочва определени влияния върху човека.

Вливането на тези сили ставаше благодарение на древния Бодисатва. Ето защо настъпи единствено по рода си събитие, когато този Бодисатва се превърна в Буда, който сега проповядваше това, което в миналото просто вливаше в човечеството; с други думи: Сега той изгради такова физическо тяло, което беше в състояние да поражда от самото себе си онези сили, които по-рано можеха да се вливат единствено от горе. Първото човешко тяло от този род беше изградено от същия този Гаутама Буда. За пръв път в света доби индивидуален облик всичко онова, което по-рано се вливаше от горе. Подобно събитие има големи и необозрими последици за цялото планетарно развитие на Земята: Когато вливането от горе хилядолетия наред духовни въздействия, се въплътят в един човек. Защото сега се поражда една сила, която може да стане достояние на всички хора. В тялото на Гаутама Буда са скри ти причините, благодарение на които бъдещето човечество ще усвои докрай осемстепенния път. Да, този път ще стане достояние на всички, фактът, че Буда живя на Земята, даде на хората възможността да мислят правилно! На Буда се дължи и всичко, свързано с тази страна на общочовешката еволюция; всичко, което рано или късно ще отведе цялото човечество в т.н. осемстепенен път. Това, което Буда имаше в себе си, той го даде като духовна храна на всички.

Естествено, днес официалната наука не се замисля върху подобни неща. Но в хода на историята, до тях често се докосват именно детските приказки и легенди. По различен повод аз многократно съм изтъквал, колко често детските приказки са по-мъдри и по-научни от

съвременните науки. В своите дълбини човешката душа винаги е предусещала особените истини, които са скрити зад едно същество като Бодисатва. На първо място, как духовните въздействия от висшите светове постепенно стават лично притежание на човешката душа, за да могат след време вече като израз на качествено нова човешка дейност да бликнат от самия човек: Ето какво предусещаше човешката душа. И хората, които макар и смътно, усещаха това, си казваха: Както лъчите на Слънцето изпълват мировото пространство, така и навремето мощта на Бодисатва изливаше върху Земята онези сили, които бяха скрити в учението за състраданието и любовта, силите на осемстепенния път; после обаче Бодисатва си изгради обиталище в едно човешко тяло и предостави на хората това, което някога беше негово лично притежание. Ето, точно това живее сега всред човечеството и изпълва цялото мирово пространство, също както Луната отразява слънчевата светлина.

Тъкмо тази особеност можем да намерим в детските приказки и легенди. Ето защо и в областите, където живя Бодисатва, възникна едно забележително предание. Това величествено събитие беше предадено по следния начин. Някога Буда живеел под образа на заек. Всички живи същества напразно търсели храна, защото всичко било вече изядено. Естествено, растителната храна не била подходяща за месоядните животни. И тогава заекът който всъщност бил Буда решил да пожертвува себе си заради един брамин. В този момент се появил богът Сакра, който видял саможертвеното дело на заека. Една скала в планината се отворила и погълнала заека. И сега богът взе четка и боя за да изрисува образа на заека върху Луната. От тогава образът на Буда като заек може да се види на Луната. Изобщо на Запад не се говори за „заека на Луната“, а за „човека на Луната“.

Но още по-ясно е изразено това в една калмукска приказка: На Луната живее един заек, който е стигнал там благодарение на това, че Буда се пожертвувал и самият Дух на Земята нарисувал образа на заека върху Луната. Така е изразена великата истина, че Бодисатва е станал Буда и че самият Буда се е пожертвувал, предоставяйки на човечеството това, което е било съдържание на неговото собствено същество, но така, че сега то може да се излъчва в света от сърцата на самите хора.

За едно такова същество, като Бодисатва, който стана Буда, ние казахме: Когато то минава през една такава степен от Бодисатва към Буда тогава тя е неговата последна инкарнация на Земята, така че цялата му същност се въплъщава в едно човешко тяло. Такова същество не се инкарнира вече в човешко тяло. Ето защо, когато Буда почувствува, какво значение има неговото сегашно съществуване, той можа да каже: Това е последното от моите въплъщения; за мен не съществува вече никакво друго въплъщение на Земята!

Въпреки това, неправилно би било да мислим, че подобно същество се оттегля напълно от Земята; наистина то не се възплъщава непосредствено в едно физическо тяло, но приема друго тяло, било то от астрално или етерно естество, а начинът, по който то продължава да се намесва в еволюцията на света, след като вече е минало през последното си възплъщение на Земята, може да бъде следният.

Обикновеният човек, съставен от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз, може да бъде един вид проникнат или изпълнен от едно такова същество. Напълно е възможно, едно такова същество, което не достига до възплъщение във физическо тяло, но все пак притежава астрално тяло, да се разположи в астралното тяло на друг човек. И тогава то започва да осъществява в него определени въздействия. Въпросният човек може да се превърне в забележителна личност, понеже сега в неговото астрално тяло бушуват силите на едно свръхсетивно същество, което вече е минало през своята последна инкарнация на Земята. Да, астралното същество се свързва с астралното тяло на един или друг човек и това свързване може да протече по най-неочакван и сложен начин. И когато Буда се яви на пастирите под образа на „небесното войнство“, той се намираше не в своето физическо, а в своето астрално тяло. Той се нанесе в едно тяло, за да може все пак да ръководи планетарната еволюция на Земята. Ето защо у едно такова същество, което вече е станало Буда, ще различаваме едно троично тяло: На първо място имаме онова тяло, което е било налице още преди да бъде постигната степената Буда; с други думи, „тялото“ на Бодисатва, чрез което са действували висшите светове; едно тяло, което не съдържа в себе си всички предпоставки за този вид „действия“; то е все още „горе“ и е свързано с предишната мисия на Бодисатва, преди тя да се превърне в мисия на Буда. Докато едно такова същество се намира в подобно тяло, ще наречем неговото тяло Дхармакайя.

На второ място е тялото, което това същество изгражда за себе си; т.е. физическото тяло, в което то дава израз на цялата си същност; ще го наречем „тяло на съвършенството“ или Самбхоякайя.

На трето място идва тялото, което едно такова същество приема, след като е постигнало съвършенство, и вече може да действа според гореописания начин; ще го наречем Нирманакайя.

Следователно, в образа на „небесното войнство“ пред пастирите се яви не друго, а третото тяло на Буда: Неговата Нирманакайя. Буда просто изгря в своята Нирманакайя и се откри пред духовния поглед на пастирите. Но той трябваше да потърси и друг път, за да осъществи решителната си намеса в тези важни палестински събития. Ето какво се случи.

Впрочем, за да го разберам добре, нека да си припомним накратко това, което знаем, от антропософските лекции за същността на човека. Ние помним, че според антропософската Наука за Духа има няколко „раждания“. В акта на физическото раждане, човекът така да се каже сам отхвърля и се освобождава от майчината физическа обвивка. В седмата година от детството, човекът отхвърля етерната обвивка, която до този момент, до смяната на млечни те зъби, го обгръща отвсякъде, също както майчиното тяло го обгръщаше преди неговото физическо раждане; а с настъпването на половата зрялост, следователно някъде към четиринадесетата и петнадесетата година тази възраст се отнася за съвременната епоха човекът отхвърля и една друга, астрална обвивка. С други думи, човешкото етерно тяло се ражда и става свободно едва с настъпването на седмата година, а човешкото астрално тяло се ражда с настъпването на половата зрялост; едва тогава човекът отхвърля външната астрална обвивка.

Нека сега да се замислим, какво точно се отхвърля с настъпването на половата зрялост. В онези географски области, където се разигра палестинското събитие, този момент настъпваше малко по-рано, т.е. при нормални условия някъде към дванадесетата година. Обикновено тогава човек отхвърля астралната обвивка и я предава на астралния свят.

И така, при онова дете, произхождащо от свещеническата линия на Давиловия род, се случи нещо друго. С настъпването на дванадесетата година астралната обвивка беше отхвърлена, обаче тя не се разтвори в общия астрален свят, а сега като закриляща обвивка на малкото момче, с всички жизнени сили, натрупани в периода между зъбната смяна и половата зрялост тя се съедини с третото тяло на Буда, с неговата Нирманакайя. А това, което се яви под формата на „небесното войнство“, то се съедини с отделената от дванадесетгодишното момче Исус астрална обвивка, съедини се с всички младенчески сили, които поддържат човека млад и здрав през периода между зъбната смяна и половата зрялост. Така тази Нирманакайя на Буда, озаряваща детето Исус още от мига на неговото раждане, се сля с това, което при половата зрялост на детето се освободи като негова младенческа астрална майчина обвивка: Ето как се подмлади самата Нирманакайя. И благодарение на това подмладяване, стана възможно следното: Всичко онова, което по-рано Буда беше дал на света, сега то можа отново да се появи в детето Исус, но в един чист и детински вид. Ето защо детето Исус сега можеше да говори по един прост и затрогващ начин върху висшето учение за състраданието и любовта, което днес изложих в цялата му сложност. И когато момчето Исус се изгуби и после попадна в храма, всички наоколо бяха потресени от начина, по който говореше то, защото в този момент малкият Исус беше осенен от Нирманакайя на

Буда, осенен и освежен като от един истински извор на младостта, бликащ от неговата астрална майчина обвивка.

Тази подробност е нещо, до което може да стигне всеки духовен изследовател, нещо което евангелистът Лука е вложил по един тайнствен начин в забележителната сцена, когато дванадесетгодишният Исус влиза в храма и внезапно става съвършено друг. Ето как в Евангелието на Лука будизмът е така представен, че да бъде разбран дори от наивната и детинска човешка душа. Ние сме длъжни да разберем тази подробност. И тогава ще проумеем защо момчето не говори вече по същия начин, както преди. Предишният начин на изразяване съответствува на човека, който под образа на цар Канишка свика в древна Индия по същото време един събор, от където проповядваше стария будизъм като едно ортодоксално учение. Обаче междувременно беше напреднал и са мият Буда. Той прие силите, идващи от астралната майчина обвивка на детето Исус и по този начин стана способен да говори на човешките души по един съвършено нов начин.

Да, ето как Евангелието на Лука съдържа в себе си будизма, но под една друга форма: Сякаш той блика от самия извор на младостта и възвестява религията на състраданието и любовта дори на най-наивните и семпли човешки души. Сега вече ние можем да го четем. Ето какво вложи евангелистът Лука в своето Евангелие. Но то съдържа и нещо много повече. Днес можах да опиша само една малка част от сцената, изобразяваща детето Исус в храма, обаче ни предстои да се потопим още по-дълбоко в тази забележителна тайна, като по този начин ще хвърлим ясна светлина както в предишните, така и в следващите години от живота на Исус от Назарет.

#### *ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 18 септември 1909*

През следващите дни фактите, лежащи в основата на Евангелията и особено тези, лежащи в основата на Евангелието на Лука ще ни се открият с все по-голяма яснота. Ето защо аз моля този път много повече отколкото обикновено да се има предвид, че тези лекции са едно цяло и че съдържанието им наистина преминава от една лекция в друга, и че отделната лекция, както и няколко, взети заедно, не могат да бъдат разбрани, ако не се разглеждат в светлината на целия цикъл. Това предупреждение важи особено за днешната и утрешната лекция; моля Ви още, не днес, а едва утре да си задавате неизбежните въпроси, засягащи връзката между отделните подробности, за които ще стане дума, и всичко, което вече съм казал по тази тема в други лекционни цикли.

Вчера ние завършихме с това, че третото тяло на Буда, неговата Нирманакайя, стана видима в мига, когато според Евангелието на Лука, пастирите виждат своето небесно откровение. Вчера загатнахме още, че онова подмладяване на будисткия светоглед, който се вля в християнството и по този начин стана още по-достъпен за хората, настъпи благодарение на факта, че астралната майчина обвивка, отделяща се от човека с настъпването на половата зрялост и която, следователно, беше свързана с детето Исус, се сля с Нирманакайя на Буда точно в дванадесетата година от живота на Исус. Така че в този момент ние сме изправени пред едно същество, изградено от Нирманакайя, т.е. от духовното тяло на Буда и от онази астрална майчина обвивка, която се отдели от дванадесетгодишния Исус.

Но сега стигаме до следния въпрос. Когато в обикновения живот тази астрална майчина обвивка се отделя, когато, с други думи, се ражда същинското астрално тяло на човека, тогава тази астрална майчина обвивка просто се разтваря в общия астрален свят. Обаче такава, каквато е тя в сегашната еволюционна степен на човека, тази астрална майчина обвивка би била неизползваема, или неприсъединима към висшата Нирманакайя на Буда. Сега с тази освободена астрална майчина обвивка, която сливайки се с Нирманакайя на Буда подмлади и възроди целия будизъм, трябваше да се случи нещо особено. С други думи, в тялото на Исус трябваше да се въплъти, да се инкарнира едно твърде особено същество, за да може през първите дванадесет години от своя живот да излъчва онези сили, които после се свързаха с астралната майчина обвивка, така че да настъпи споменатото вчера подмладяване на будизма. Следователно, тук става дума не за едно обикновено човешко същество, а за едно твърде особено същество, което израства в детето Исус докъм дванадесетата му година, за да осъществи после свързвайки се с освободената астрална майчина обвивка въпросното подмладяване на будизма.

Искаме ли да си изградим точна представа, как изобщо е възможно подобно нещо, как едно дете може да въздейства върху своите обвивки по съвършено различен начин, а не както обикновено, нека засега да си послужим с едно нагледно сравнение.

Ако проследим развитието на един човешки живот, започвайки от раждането и обхващайки все по-късните възрастови периоди до двадесетата, тридесетата, четиридесетата година, ще установим стига нещата да протичат нормално как първоначалните заложи все повече и повече се открояват под една или друга външна форма.

Детето израства физически, но то израства и духовно; неговите душевни сили непрекъснато нарастват.

Как става това, е описано в моята книга „Възпитанието на детето от гледна точка на антропософията“.

Нека сега внимателно да проследим как душевните и интелектуални сили постепенно израстват в седмата, четиринадесетата, двадесет и първата година, след като по-рано те изобщо не са били загатнати. Следователно, замислете се как протичат нещата в нормалния живот, но представете си още, че искаме да извършим следния „експеримент“: А именно, да не позволим на един току що роден човек да се развива напълно нормално, т.е. според естествените условия на съвременната епоха, а че бихме му предоставили по изкуствен начин възможността да усвои с особена свежест това, което при нормални условия се усвоява примерно между дванадесетата и осемнадесетата година, следователно, да асимилира света в душевен смисъл, но не както другите хора, а с откривателски дух, който действа формиращо върху околната среда. И да предположим още, че искаме по изкуствен начин да превърнем това дете в една действително продуктивна натура. В този случай ние не би трябвало да оставяме това дете да расте при обичайните условия на своите връстници.

Нека да продължим с нашия хипотетичен експеримент, обаче с твърдата уговорка, че примерът е само хипотетичен и неосъществим в действителния живот; задачата му е да онагледя някои процеси, без естествено да бъде препоръчван като възпитателно средство.

Следователно, да предположим, че се стремим да превърнем някого в търсеща, продуктивна натура, чиито мисловни способности не само остават съхранени и свежи, но и продължават да нарастват с напредването на възрастта. В този случай преди всичко ние трябва да предпазим това дете още в шестата, седма година от обикновената „учебна програма“ и да не позволим да му бъдат преподавани „учебните предмети“, които изучават останалите деца. Ще трябва максимално да го насърчаваме в детските игри чак до десетата, единадесетата година, така че по възможност в осмата година то да не владее никакво аритметично действие, а в деветата година да не е усвоило четенето. Едва в осмата и деветата година ще трябва да му преподаваме това, което на другите преподаваме в шестата и седмата година. В подобен случай силите на даден човек се развиват по съвършено друг начин; душата му изгражда отношенията си към света не така, както обикновено. Такова дете би съхранило младенческите сили които нормалното обучение направо подтиска чак до десетата, единадесетата година и би посрещало с много по-голям възторг преподаваната материя, и би обхващало нещата по съвсем друг начин. Общо взето, неговите способности биха станали извънредно продуктивни. С други думи, би трябвало да задържим детето в неговата детска възраст; и

тогава ясновидецът би забелязал, че онази астрална обвивка, която се отделя при половата зрялост, всъщност съдържа подчертано свежи и младенчески сили, а не такива, каквито се наблюдават там при нормални условия. И чак тогава тази астрална обвивка би могла да се използва от такова същество, каквото в нашия случай е Нирманакайя на Буда.

С помощта на подобен експеримент не само бихме удължили младенческия период, но бихме постигнали и друго: Бихме внесли определени младенчески сили в астралната майчина обвивка, така че те отново да бъдат приложени в света, така че едно същество, слизащо от духовните висини да се изхранва с тях, да се подмладява с тях.

Естествено, хората не бива да прибягват до подобен експеримент и той няма нищо общо с възпитанието. Засега хората трябва да предоставят определени неща, така да се каже, в ръцете на Боговете. Хората все още не могат да ги контролират, но Боговете могат. И когато някъде чуете, че определена личност е проявила откривателски дух в една или друга област на живота, след като преди това дълго време е изглеждала лишена от дарби и изоставаща в развитието си, имайте предвид, че тук Боговете са провели един експеримент: Те просто са съхранили детската природа на този човек и са го накарали да възприема света, така да се каже, с известно закъснение. От опит добре знаем: Много често будните деца, които лесно и бързо вникват в това, което им разказваме, после, когато тръгнат на училище, отказват да се справят с преподаваните предмети. В този случай Боговете провеждат с тях експеримента, за който стана дума току-що.

Нещо подобно само че в безкрайно по-широк мащаб се случи с онова дете, което израсна като „Исус“, за да предостави после на Буда и неговата Нирманакайя една неимоверно плодотворна астрална майчина обвивка. Ето какъв е случаят! И сега ние стигаме до един тайнствен факт, в който всеки е свободен да вярва или да не вярва, обаче днес този факт може да бъде изложен пред подготвените антропософи, както и да бъде основно проверен от всеки. Да, проверете всички подробности и факти, намиращи се в официалните Евангелия или в официалната история и Вие ще се убедите в истинността на този протъкан от тайни основен факт, дори чрез чисто материалните данни, стига да преценявате спокойно и точно. Когато окултистът се произнася върху фактите от висши те светове, той ги поверява на човечеството като един вид залог и когато черпи от сигурни източници, той заявява: Вие бихте могли да проверите моите твърдения по възможно най-строгия начин; но ако ги проверявате правилно и честно, ще установите, че те навсякъде се потвърждават както от писмените документи, така и от естественонаучните факти на видимия физически свят.



Накратко: от родителската двойка, за която става дума в Евангелието на Лука, трябваше да се роди едно дете с твърде особени качества; едно дете, което донесе със себе си в неопетнен и чист вид самите младенчески сили на света, запазвайки ги свежи, здрави и непокътнати. Ето какво трябваше да се случи!

Естествено, при нормални условия е немислимо тези младенчески сили да се открият в едно или друго дете, в една или друга родителска двойка, особено в степената, за която става дума тук. Да, при нормални обстоятелства никъде не бихме могли да открием такава родителска двойка и такава индивидуалност дори всред цялото тогавашно човечество които биха предложили необходимите условия за появата на споменатите вече особени качества. Ние бихме могли да разберем какво се случи, само ако си припомним известни подробности, до които сме стигнали в хода на нашата антропософска подготовка.

Както знаем, днешното човечество е минало през различни епохи на своето развитие; то произлиза от едно прачовечество на Древноатлантската епоха, предхождано от прачовечеството на Лемурия. Антропософията е в състояние да ни предостави съвършено други факти за еволюцията на човечеството, отколкото официалната наука, която се опира само на материалните процеси. Антропософската Наука за Духа, проследявайки хода на историята подробно описва Гръцко-латинската културна епоха, предхождана от Египетско-халдейската, Древноперсийската и Древноиндийската културна епоха. Така ние стигаме до онази грандиозна катастрофа, която изцяло промени облика на нашата Земя. Преди тази катастрофа, в географските области, покрити днес от Атлантическия океан, съществуваше един обширен континент и това беше старата Атлантида. В голямата си част областите, обитавани днес от европейското, азиатско и африканско човечество, бяха дъното на огромен морски басейн. В резултат на грандиозната атлантска катастрофа, която се разигра във водния елемент на Земята, обликът, на Земята се промени напълно. Преди този момент, човечеството населяваше древната Атлантида. Атлантските човеци, както често съм споменава, бяха устроени по съвсем друг начин. Когато наближи времето на атлантската катастрофа, великите ясновиждащи предводители и свещеници на човечеството предвидиха това събитие и насочиха човешкия поток на изток, а отчасти и на запад. Онези, които се отправиха на запад, създадоха предшествениците на бъдещото американско население. И така, ние трябва да търсим предшествениците на съвременното човечество там, всред древните атлантици.

Обаче на свой ред атлантците бяха потомци на едно още по-древно човечество, което напълно се различаваше от тях; то населяваше един континент, разположен между днешните територии на Азия, Африка и

Австралия, който означаваме като древната Лемурия. Подробни описания за Лемурия ще намерите в наскоро излизащата книга „Тайната Наука“. Ето защо сега ще изтъкна само това, което има връзка с нашата основна тема.

Когато чрез хрониката Акаша отправим поглед към най-древните времена, ние попадаме на забележителни доказателства за всичко, което иначе намираме описано в библейските източници и изобщо в религиозни те документи. Едва тогава ние започваме да ги разбираме както трябва. Например, що за въпрос беше този, който така много занимаваше официалната наука от средата на деветнадесети век насам: Дали наистина, както твърди Библията, първоначално е съществувала само една „човешка двойка“, Адам и Ева, от която произлиза цялото човечество!

След като вникнем в данните на хрониката Акаша, ние вече сме наясно за цялата предистория на Земята и знаем, например, че Лемурийската епоха беше предхождана от една друга епоха. Ние знаем, че Земята е едно прераждане на други планетарни състояния, а именно на Старата Луна, Старото Слънце и Стария Сатурн. Знаем още, че в хода на своето постепенно развитие, Земята беше призвана, да прибави към трите тела, които човекът изгради за себе си по времето на предишните планетарни въплъщения т.е. на Стария Сатурн физическото тяло, на Старото Слънце етерното тяло и на Старата Луна астралното тяло и четвъртата съставна част на човешкото същество: Аза. Всичко, което е предхождало епохата на Лемурия, можем да разглеждаме като един вид подготовка за тази Земя мисия. Тогава, през Лемурия, човекът формира себе си по такъв начин, че занаят да изгради и своята четвърта съставна част: Аза. По същото време в трите човешки тела се образуваха и първите наченки, първите заложи на Аза. С други думи: благодарение на промените, които настъпиха на Земята, върху човека се упражниха такива въздействия, че той можа да стане носител на Аза. Земята беше населена и преди Лемурийската епоха. Тогавашните човещи обаче имаха съвсем друг облик. Преди всичко, те не можеха да носят в себе си никакъв Аз, понеже разполагаха само с качествата, развити на Стария Сатурн, Старото Слънце и Старата Луна, респективно физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло; и ние знаем какви процеси трябваше да настъпят в целия Космос, за да бъде постигната необходимата зрялост от страна на човека.

Ние знаем, че в началото на сегашната еволюционна степен на Земята, тя беше съединена със Слънцето и с Луната, и че после Слънцето се отдели от общото планетарно тяло, където останаха днешната Земя и днешната Луна. Знаем още, че ако Земята би останала свързана с Луната, всички човешки същества намиращи се там, щяха да се

втъвърдят и мумифицират. За да се избегне тази участ, наложително беше отделянето на всичко, което представляваше субстанции и същества на Луната. Така човекът беше спасен от мумифициране и за него стана възможно да приеме сегашната си форма, а едва след отделянето на Луната той вече можеше да се превърне в носител на това, което наричаме Аз. Естествено, тези процеси не настъпиха изведнъж. Най-напред настъпи бавното отделяне на Слънцето от Земята. Следователно, докато Луната беше все още едно цяло със Земята, имаше известни пречки за по-нататъшното развитие на човечеството, физическата материя ставаше все по-плътна и по-плътна, така че фактически човекът беше поел пътя към едно нарастващо втъвърдяване. Тогавашните човешки души, които се намираха на по-ниска степен от своето развитие, се включиха в един процес, твърде близък до днешните реинкарнации, до днешните прераждания, при който вътрешната същност на човека напуска външното тяло и навлиза в духовния свят, за да се появи отново в следващото си въплъщение.

Обаче преди отделянето на Луната от Земята, настъпи едно особено и така да се каже мъчително състояние за по-нататъшното развитие на Земята. Работата е там, че някои човешки души, които бяха напуснали своите тела и след пребиваването си в духовния свят отново искаха да се въплътят, сега долу на Земята те попадаха на прекалено твърда човешка субстанция, поради което не можеха да се въплътят. Настъпи период от време, когато слизащите към Земята човешки души не успяваха да се въплътят, понеже земните тела се оказваха неподходящи за тях. И само най-могъщите души, които се справяха с втъвърдената земна материя, достигаха до въплъщение. Другите бяха принудени отново да се върнат в духовния свят, те не можеха да слязат долу. Да, имаше такъв период от време преди отделянето на Луната. Обаче могъщите души, които бяха в състояние да овладеят и подчинят материята, и да населяват Земята, ставаха все по-малко и по-малко. С други думи, преди Лемурийската епоха настъпи период от време, когато Земята опустя и човеците ставаха все по-малко, защото слизащите човешки души не намираха подходящи тела.

Но какво ставаше с тези души, които не намираха подходящи тела? Те се преселиха на другите планети, които междуременно се обособиха от общата субстанция. Така например определени души се преселиха на Сатурн, други на Юпитер, Марс, Венера или Меркурий; така че на Земята настъпи период от време, когато на нея обхваната от един вид тежка зима слизаха само най-могъщите души. По-слабите души се отправиха към другите планети от нашата Слънчева система.

През Лемурийската епоха имате всъщност период от време, за който поне приблизително бихме могли да кажем следното: Тогава

съществуваше една единствена човешка двойка, една главна двойка, която беше запазила силата да овладява и подчинява тази упорита човешка субстанция, и да се възплъщава на Земята. Точно през този период настъпи и отделянето на Луната от Земята. А благодарение на този космически факт, човешката субстанция стана по-фина и годна отново да приеме по-слабите човешки души, така че потомците на единствената главна двойка отново бяха в състояние да се възплъщават в една по-мека и нежна субстанция, отколкото тази, в която бяха живели преди отделянето на Луната. Ето как на Земята отново слязоха всички онези души, които се бяха преселили на Марс, Юпитер, Венера и т.н.; а с размножаването на хората, произхождащи от главната човешка двойка, постепенно душите напуснаха небесното пространство и се възплъщаваха на Земята като потомци на споменатата основна двойка.

По този начин Земята отново се насели. И в края на Лемурийската епоха, а дори и през част от Атлантската епоха душите изчакващи подходящия момент на други планети започнаха отново да се връщат на Земята. Ето как възникна атлантското човечество: То беше предвождано от атлантските посветени, за чиито светилища сме говорили и друг път.

Да, в древна Атлантида имаше забележителни светилища. Те бяха така замислени, че едни от тях с право бяха наричани Марсови оракули, други Юпитерови оракули, Сатурнови оракули и т.н. Светилищата бяха различни, понеже и хората бяха различни. Онези човешки души, които бяха чакали на Марс, трябваше да бъдат ръководени от Марсовите оракули, душите, които бяха чакали на Юпитер трябваше да бъдат ръководени от Юпитеровите оракули и т.н. През Атлантската епоха само малък брой избрани хора можеха да бъдат обучавани в централния, във великия Слънчев оракул. Тъкмо те бяха онези от потомците, стоящи най-близо до първоначалната двойка, устояла през цялата Земя „криза“ и наречена в Библията с имената Адам и Ева.

И сега ние откриваме в Библията нещо, което напълно се покрива от данните, записани в хрониката Акаша. Библията има право, дори когато твърди съвсем невероятни на пръв поглед неща. Начело на великия Слънчев оракул, който се издигаше над останалите, стоеше най-великият от атлантските посветени, великият Слънчев посветен, Ману, предводителят на атлантското човечество. Той беше онзи, който с приближаването на атлантската катастрофа си постави задачата да подбере подходящите хора, да ги отведе на изток и да постави там основите на следатлантската култура. Преди всичко той подбра около себе си част от онези хора, устояли през споменатата планетарна зима и произхождащи непосредствено от първоначалната човешка двойка, от Адам и Ева. Цялото възпитание и обучение на тези избрани хора беше така замислено, че в подходящия момент от общочовешката еволюция

да е гарантирана основната цел: под влиянието на Ману да се формират верни импулси за по-нататъшно то историческо развитие.

Да предположим, че в определен момент от развитието на човечеството е необходимо да настъпи едно подмладяване на културата, така че в това, което хората са опазили като традиция, да се появи един нов импулс, съдържащ в себе си нови културни елементи. Подобно събитие можеше да бъде подготвено и осъществено единствено от посветения в Слънчевия оракул.

Ето защо в началото на Следатлантската културна епоха директно бяха изпращани тук или там хора, чиято грижлива подготовка им позволяваше да предложат на един или друг народ това, от което, той имаше нужда. Тези окултни центрове бяха разположени в определена област на Азия и от там отделните култури винаги можеха да бъдат подпомагани по най-добрия възможен начин.

Но после, пет или шест столетия след появата на великия Буда, настъпи един особен период от време. Назря необходимостта от подмладяването на будизма. Възвестеният от великия Буда древен мироглед трябваше да бъде потопен в извора на младенческите сили и да грейне в напълно обновен вид за новото човечество. Да, в човечеството трябваше да бъдат внесени съвършено нови младенчески сили, които обаче не съществуваха в нито една човешка индивидуалност.

Който работи в името на света, неизбежно черпи от своите сили, или с други думи, остарява. Ако проследим възникването на първата древноиндийска култура, на древно-персийската култура, египетско-халдейската култура и т.н., навсякъде ще установим присъствието на великите предводители на човечеството. Всички те дадоха най-добрите си сили за напредъка на човешкия род: и свещените Риши, и Заратустра, основателят на персийската култура, Хермес, Мойсей. Да вземем някоя личност от древна Индия. В своите последователни прераждания, т.е. до като се е появявала в една или друга от своите инкарнации, душата и непрекъснато е остарявала, ставайки все по-зряла и по-зряла; издигайки се до зрелостта, тя е изгубвала своите свежи и младенчески сили. Човек може да напредне и да извърши неимоверно много, когато носи в себе си една древна, остаряла душа, минала през много инкарнации, но все пак душата е стара. Може да възвестяваш велики истини, да имаш високи постижения, но в същото време ти по необходимост отдаваш и детинската свежест, детинската сила на своята душа.

Да вземем един от най-великите предводители на човечеството: Заратустра. От необозримите дълбини на духовния свят той извлече посланието на Слънчевия Дух и можа да насочи вниманието на тогавашното човечество към великия Дух, който по-късно щеше да се

появи като Христос. Заратустра беше този, който казваше: Да, на Слънцето се намира Той, Аура Маздао, и чак много по-късно Той ще слезе тук, на Земята. Изобщо Заратустра произнесе величествени и забележителни думи за Аура Маздао. Само най-дълбокото спиритуално познание и силно развитото ясновидство на Заратустра му позволи да види онова Същество, за което свещените Риши казваха „Вишва Карман е извън нашата сфера“; онова Същество, което той, Заратустра, нарече Аура Маздао и в чие то значение за общочовешката еволюция вникна пръв от всички. Да, в тялото на Заратустра още когато основаваше древноперсийската култура живееше един неимоверно зрял дух.

И ние лесно можем да си представим, че в хода на своите последователни инкарнации, тази индивидуалност се издигаше до все по-високи степени и ставаше все по-зряла и по-стара, все по-способна за невидими жертви в името на цялото човечество. Онези от Вас, които са слушали и други мои лекции, несъмнено ще си припомнят как Заратустра предостави своето астрално тяло, което по-късно отново оживя в основоположника на египетската култура, в Хермес, и как той предостави своето етерно тяло на Мойсей, предводителя на древния юдейски народ. А всичко това може да бъде постигнато само от една силно развита душа. Ето как една толкова напреднала индивидуалност като Заратустра, която после шестстотин години преди нашето летоброене, когато Буда проповядваше в Индия се появи в Халдея, и то в лицето на великия учител Назаратос или Заратас, който беше също и учител на Питагор. Ето какво можа да постигне онази велика душа, която се инкарнира в предводителя на древноперсийската култура. До този момент тя непрекъснато напредваше в своята зрялост.

Обаче сега, когато беше необходимо да се подмлади самия будизъм, както и сами ще се убедите, тази велика душа не можеше да стори нищо. За нея се оказа невъзможно да освободи от себе си такива младенчески сили, които запазваха своята свежест чак до половата зрялост, за да бъдат предоставени после на Буда и неговата Нирвана кайя. Именно защото беше толкова напреднал в хода на своите прераждания, сега в началото на нашето летоброене Заратустра се оказа неспособен да постигне в тялото на едно дете това, което беше необходимо.

Следователно, дори ако обгърнем с поглед всички забележителни личности от онези далечни епохи, никъде няма да открием човек, разполагащ с такива младенчески сили, които той да предостави в своята дванадесет годишна възраст на будизма и неговото подмладяване. Ние току що се обърнахме към неповторимата индивидуалност на Заратустра и сега ще заявим нещо изключително важно: Дори индивидуалността на Заратустра не беше в състояние да

оживотвори тялото на Исус до времето, когато астралната майчина обвивка можеше да се отдели и свърже с Нирманакайя на Буда.

С други думи: Откъде дойде оживотворяващата сила в тялото на Исус? Тя дойде от ложата майка на човечеството, която великият слънчев посветен, Ману, управлява. В детето, родено от съпружеската двойка, обозначена от Лука като „Йосиф“ и „Мария“ беше вложена могъща индивидуална сила, култивирана и възпитана във великата ложа-майка, във великия Слънчев оракул. В това дете беше вложена най-добрата и силна част от онази индивидуалност. Коя индивидуалност?

Ако искаме да се приближим до индивидуалността, която в началото на нашето легоброене се въплъти в детето Исус, трябва да се върнем много далеч в миналото, т.е. до времето преди луциферическите въздействия върху астралното тяло на човека. Обект на тези луциферически въздействия беше първоначалната или главна човешка двойка. От една страна тя беше достатъчно силна, за да преодолее, така да се каже, втвърдената човешка субстанция и да се въплъщава, обаче от друга страна тя не можеше да се бори срещу въздействията на Луцифер. В резултат на луциферическите въздействия върху астралното тяло на тази главна двойка, стана невъзможно в кръвта на потомците да се вливат онези сили, които пулсират в Адам и Ева. физическото тяло трябваше да се наследява през поколенията, обаче част от етерното тяло беше задържана и остана под ръководството на Съществата от свръхсетивния свят. Точно това означават думите, че човеците вкусиха от дървото на познанието и вече може ха да различават доброто и злото, с други думи, човеците попаднаха в примката на Луцифер; обаче казано е и още нещо: Сега ние трябва да им отнемем и другата възможност тази да вкусят и от дървото на живота! А това означава, че известна част от силите на етерното тяло трябва да бъде задържана. Сега тези сили няма да се предават на потомците. Следователно, в „Адам“ имаше определени сили, които след грехопадението му бяха отнети. Тъкмо тази невинна част от Адам беше запазена във великата ложа-майка на човечеството. Това беше, така да се каже, чистата Адамова душа, все още недокосната от човешки грях и незаплетена в каквито и да е заблуждения. Запазени бяха тъкмо тези първични сили на Адам. Те продължиха да съществуват в духовния свят и сега, под формата на един „временен Аз“ бяха насочени към детето, родено от Йосиф и Мария, така че през първите си години то притежаваше в себе си силата, присъща за родоначалника на земното човечество.

О, тази душа наистина беше запазена съвсем млада. Тя не премина през никакви прераждания и в известен смисъл изостана в своето развитие, също както в споменатия преди малко хипотетичен пример.

Следователно, кой живееше в детето, което се роди на Йосиф и Мария? Родоначалникът на човечеството, „старият Адам“, но като един „нов Адам“. Това знаеше и самият апостол Павел (1.Кор. 15, 45); точно това се крие зад неговите думи Същото беше известно и на евангелиста Лука, който беше ученик на Павел. Ето защо той говори за този факт по един твърде особен начин. Той знаеше, че изобщо за да слезе тази духовна субстанция до човечеството, беше необходимо нещо твърде особено, той знаеше, че за целта беше необходимо едно кръвно родство, стигащо нагоре чак до Адам. Ето защо за Йосиф той дава едно родословие, водещо нагоре до Адам, който произхожда непосредствено от самия духовен свят, или според думите на Лука „от Бога“, той е „Син Божи“. Да, в Евангелието на Лука родословието се издига нагоре до Бога (Лука 3, 23-38).

Изобщо в тази част от Евангелието на Лука е скрита една дълбока мистерия: през поколенията трябваше да тече общата, запазена и за най-далечните потомци кръв, за да може след време, в подходящия момент, поколенията да приемат в себе си и самия Дух.

Ето как с детето Исус, родено от Йосиф и Мария, се свърза онзи безкрайно млад дух, незасегнат от никакви земни прераждания, онази млада душа, чиито сили трябва да търсим в древна Лемурия. Единствено този дух беше достатъчно мощен, за да озари астралната майчина обвивка и след като тя бъде отхвърлена да и предостави силите, от които тя се нуждаеше, за да се слее с третото тяло на Буда, с неговата Нирманакайя.

И какво всъщност ни описва Евангелието на Лука, когато то започва да говори за Исус от Назарет? Преди всичко, то ни описва един човек, чието кръвно родство издигаше неговото физическо тяло чак до Адам, чак до епохата, когато поради опасните и трудни условия, животът на земното човечество беше запазен благодарение на споменатата главна човешка двойка. А по-нататък, от гледна точка на прераждането, Лука описва една душа, която в максимална степен изчака своите следващи инкарнации. И в детето Исус ние отново намираме онази Адамова душа от преди грехопадението, която съумя да не навлезе в ритъма на преражданията. Или с други думи, колкото и фантастично да звучи това днес, ние трябва да заявим: Онази индивидуалност, която беше насочена от великата ложа-майка към детето Исус, не само произхождаше от физически най-древните предшественици на човека, а тя беше и първото прераждане на първия представител на човечеството.

И сега ние знаем кой беше представен в храма и показан на праведния Симеон, който беше „Синът Божи“ според евангелиста Лука. Лука не говори за някакъв съвременен човек, а свидетелства, че в детето Исус



е прероден онзи, който съществуваше преди всички като най-древен кръвен родоначалник на всички поколения.

Обобщавайки всичко това, ние стигаме до следния извод: през петото, шесто столетие преди нашето летоброене, в Индия живя великият Бодисатва, който имаше мисията да приближи до човечеството онези истини, които след време трябваше да се породят в самите човешки същества. Подтикът за това беше даден от него и така той се издигна до степената Буда. По нататък той не потърси земно тяло и не влезе в ритъма на преражданията. Обаче след време се появи отново, този път в очертанията на Нирманакайя, в тялото на метаморфозите, съществуващо само в етерно-астралния свят. Ето какво видяха пастирите под формата на „небесното войнство“, когато за миг се превърнаха в ясновидци и трябваше да разберат това, което им се възвестява. Същият той, в своята Нирманакайя, се насочи към детето, родено от Йосиф и Мария. Неговата мисия продължаваше!

Това, което великият Буда донесе на човечеството, трябваше да съществува в завършен вид, в противен случай то остава трудно разбираемо, понеже се намира в най-висшите духовни сфери. За да стане то общодостъпно и плодотворно, в това, което Буда беше извоювал до този момент, трябваше да се влее една свежа и неимоверно млада сила. Той трябваше да поеме мечтаната сила от Земята, насочвайки се към едно дете, от което можеше да получи свежите младенчески сили, вложени в отделящата се от него астрална майчина обвивка. Раждането на това дете, чието родословие стигаше до родоначалника на човечеството, Буда познаваше добре, както и факта, че то носи онази древно-млада душа, присъща на човечеството още от епохата на Лемурия и въплътена сега като „новия Адам“. Това дете, чиято душа беше идентична с майчината душа на самото човечество, живя по такъв начин, че озари със своите младенчески и свежи сили онова астрално тяло, което по-късно се отдели и сля с третото тяло на Буда, с неговата Нирманакайя.

Но това съвсем не са всички факти, чрез които би могла да бъде разбрана дълбоката мистерия на Палестина; това е само едната страна. Сега ние разбираме кой се роди във Витлеем, след като Йосиф и Мария отпътуваха за там от Назарет; сега ние знаем кой беше възвестен на пастирите. Но това не беше всичко. За да се осъществи най-великото събитие от общочовешката еволюция, в началото на нашето летоброене се случиха и други странни неща. Ние ще се доближим до това велико събитие, само ако разгледаме, макар и накратко, някои от тях. Знаем, че един от родовете на древноеврейския народ беше родът на Давид. Всички представители на този род имаха своя родоначалник в лицето на Давид. От Библията знаем, че Давид имал двама сина; Соломон и Натан.

(2. Сам. 5,14) Следователно, от Давид тръгват две родословни линии: Соломоновата и Натановата. Ако оставим настрана междинните поколения, излиза че в началото на нашето летоброене, там, в Палестина съществуваша потомци както от Соломоновата линия, така и от Натановата линия на Давидовия род. И като потомък от Натановата родословна линия, в Назарет живееше един мъж на име Йосиф. Той беше сгоден за жена на име Мария. А по същото време във Витлеем живееше потомък от Соломоновата линия на Давидовия род, който също се казваше Йосиф. Никак не е чудно, че двама мъже от Давидовия род, носещи името „Йосиф“, имаха за жени по една „Мария“, както ги назовава Библията.

Следователно, в началото на нашето летоброене, в Палестина живееше две съпружески или родителски двойки, като и двете носеха имената Йосиф и Мария. Едната родителска двойка произхожда от Соломоновата линия на Давидовия род, т.е. от „царствената линия“; а другата родителска двойка, тази от Назарет, произхожда от Натановата линия, с други думи от „свещеническата линия“ на Давидовия род. Тъкмо в нея, в Натановата родителска двойка се роди детето Исус, за което Ви говоря вчера и днес. И тъкмо това дете можа да предостави такава астрална майчина обвивка, която по-късно беше приета от Нирманакайя на Буда. И когато наближи раждането на детето, точно тази родителска двойка от Натановата линия се отправи от Назарет към Витлеем както казва Лука „за преброяването“ (Лука 2, 4 5). Ето какво ни описва родословният регистър според Евангелието на Лука.

Другата родителска двойка, която първоначално изобщо не живееше в Назарет Евангелията трябва да се четат дословно а се намираше във Витлеем. Така е според евангелиста Матей (2, 1). Евангелията винаги описват истината и за тази цел съвсем не е необходимо да умуваме кой знае колко; а чрез Антропософията хората отново ще се научат да приемат Евангелията дословно. И така, в тази родителска двойка от Соломоновата линия се ражда дете, което също наричат Исус. В тялото си то също носи една велика индивидуалност. Обаче първоначално това дете имаше съвсем друга задача колко дълбока е мъдростта на света! а именно: то беше призвано не да озари астралната майчина обвивка със своите младенчески сили, а да даде на човечеството онова, което е по силите само на една зряла душа. И това дете беше така подготвено от висшите светове, че в него можа да се прероди онази индивидуалност, която някога в Персия говореше за Аура Маздао и която по-късно предостави своето астрално тяло на Хермес, а своето етерно тяло на Мойсей, за да се появи после в лицето на великия учител Питагор, като Заратас или Назаратос, великият учител в древна Халдея: с други суми, това беше индивидуалността на Заратустра. Азът на Заратустра можа да

се прероди в онова дете, за което Евангелието на Матей ни разказва, че се ражда от родителската двойка Йосиф и Мария, произхождащи от царствената или Соломонова линия на Давиловия род и заселени първоначално във Витлеем.

Ето как при Матей ние откриваме едната част от истината, а при Лука другата част. Ние трябва да приемаме и двете Евангелия напълно дословно, защото истината е необикновено сложна. И сега вече знаем кой се роди от свещеническата линия на Давиловия род. Знаем също, че в царствената линия се прероди онази индивидуалност, която някога съществуваше в Персия като Заратустра, основавайки там магичните свещеноедействия на древното персийско царство. Така в непосредствена близост живееха двете индивидуалности: Новият Адам в детето от свещеническата линия на Давидовия род и индивидуалността на Заратустра в детето от царствената линия на Давидовия род.

Как и защо стана всичко това, и в каква посока се развиха после нещата, за това ще говорим утре.

### *ПЕТА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 19 септември 1909*

Всички велики духовни течения, определящи еволюцията на човечеството имат своята особена мисия в света. Те не протичат изолирано това се наблюдава само в отделни епохи защото после те се кръстосват по всевъзможни начини и се оплодяват взаимно. Едно такова величествено и могъщо сливане на духовни течения настъпи най-вече в Събитието от Палестина. Нека да се опитаме и хвърлим известна светлина върху този исторически момент. Обаче човешките възгледи се променят и напредват не по някакъв механичен начин, както хората абстрактно си представят, сякаш възгледите се носят по въздуха и се пресичат в определена точка; не, човешките възгледи, човешките светогледи, напредват чрез определени индивидуалности! Там, където един светоглед се появява за пръв път, неизбежно ще открием и необходимата личност, необходимата индивидуалност. И когато духовните течения се сливат и взаимно оплодяват, с техните носители обикновено настъпва нещо твърде особено.

Вероятно у мнозина вчерашната ми лекция е породила усещането за доста комплицирано описание на срещата между двете велики духовни течения: Това на Буда и това на Заратустра, а именно тяхната конкретна среща в Събитието от Палестина. Ако бихме се задоволили само с абстрактното описание на нещата, ние просто щяхме да покажем съотношенията между тези два светогледа. Обаче като антропософи, ние сме изправени пред друга задача: да спрем вниманието си както върху конкретните индивидуалности, носители на тези светогледи, така и

върху тяхното смислово съдържание; защото пътят на антропософа винаги води от абстрактното към конкретното. Ето защо Вие не бива да се учудвате, че там, където трябваше да се случат тези велики и неповторими събития, беше налице също и една изключителна сложност на външните факти, и че „будизмът“ и „заратустризмът“ не можеха да се слеят току така, а само след бавна и постепенна подготовка.

И така, ние виждаме как будизмът се вля и озари онази личност, онова дете от Натановата линия на Давидовия род, което се роди на Йосиф и Мария според Евангелието на Лука. От друга страна, според Евангелието на Матей, имаме детето Исус, родено в семейството, на Йосиф и Мария, произхождащи от Соломоновата линия на Давидовия род и заселени първоначално във Витлеем. Точно това дете Исус от Соломоновата линия е носител на онази индивидуалност, която навремето като Заратустра основа древната персийска култура. Следователно, в началото на нашето летоброене ние имаме пред себе си двете конкретни индивидуалности, представляващи от едната страна будизма, както изглежда той според Евангелието на Лука, и от другата страна, според Матей Заратустровото учение, вложено в детето Исус от Соломоновата линия на Давидовия род. Рождените дни на двете деца не са едни и същи.

Естествено, днес аз трябва да посоча нещо, което не е записано в Евангелията; обаче Вие ще разберете Евангелията много по-точно, именно ако се позовете на данните от хрониката Акаша, защото и самите Евангелия загатват за нещо, което не могат да формулират добре. Нека добре да запомним: Това, което стои в края на Йоановото Евангелие, се отнася за всички Евангелия, а именно че „за да се опишат всички факти, не биха стигнали и всичките книги на света“ (Йоан 21, 25). И нима откровенията, които човечеството получи чрез християнството са окончателни и веднъж завинаги оформени като една книга? Дълбока истина има в думите: „И ето, Аз съм с вас през всички дни до свършека на света“ (Матей 28, 20). Христос е не мъртво, а живо същество и хората с отворени духовни очи винаги могат да се докоснат до това, което той има да даде на човечеството. Християнството е едно живо духовно течение и неговите откровения ще продължават, доколкото хората са в състояние да ги приемат. Да, днес ще бъдат споменати отделни факти, чиито последици лесно можем да открием в Евангелията, макар и самите факти да не са описани. Обаче Вие бихте могли да проверите външните факти и ще откриете, че те навсякъде се потвърждават.

И така, рождените дати на двете деца Исус се различаваха с няколко месеца. Но както Исус от Евангелието на Лука, така и Йоан Кръстител се родиха достатъчно късно, за да избегнат т.н. витлеемско избиване на

новородените. Защото, ако внимателно се замислим за това трагично събитие, неизбежно стигаме до въпроса: Добре, но как тогава Йоан е останал жив? Обаче фактите са такива, че те както казах навсякъде се потвърждават. Представете си, че Исус от Евангелието на Матей е отведен от неговите родители в Египет и малко след това, или по същото време се ражда Йоан. Според общоразпространеното мнение, той е останал в Палестина, където би трябвало да го сполети жестоката заповед на Ирод. Следователно, той би трябвало да бъде убит и повече да не срещаме името му в Евангелията. Виждате, че тези неща трябва да бъдат внимателно разглеждани. Защото, ако наистина бяха избити всички деца до двегодишна възраст, всред тях би трябвало да бъде и Йоан. Но ако се доверим на данните от хрониката Акаша, става ясно, че събитията от Евангелието на Матей и тези от Евангелието на Лука не съвпадат по време, и че раждането на Натановия Исус не се пада във времето на вилеемското избиване на децата. Същото се отнася и за Йоан. Достатъчна е разликата дори от няколко месеца, за да станат възможни събитията тъкмо в този им вид.

Така Вие ще разберете и други, по-дълбоки подробности, свързани с Исус от Евангелието на Матей. В това дете се прероди онази индивидуалност, която ние познаваме като Заратустра, основателят на древноперсийската култура. За него ние знаем, че в миналото той даде на своя персийски народ великото учение за Аура Маздао. Знаем още, че трябва да си представяме Аура Маздао, това велико Слънчево Същество, като духовно-душевната част на физическото Слънце. Ето защо Заратустра учеше: „Вглеждайте се не само в благотворните въздействия на видима та слънчева светлина и топлина, но и в невидимите духовни въздействия на това могъщо Същество.”

Аура Маздао, който по-късно беше наречен Христос ето кого възвести Заратустра на персийския народ. Но той не говореше за него като за едно земно същество; той посочваше Слънцето и казваше: „Там горе обитава Той; и постепенно Той се приближава към Земята, за да се роди по-късно в едно човешко тяло.”

Ето съществената, огромната разлика между ученията на Заратустра и Буда. Да, това е една огромна разлика, доколкото тези учения съществуват поотделно, но в момента на тяхното сливане и подмладяване имам предвид Събитието в Палестина разликата изчезва!

Замислете се още веднъж върху всичко, което Буда даде на света. Ние вече описахме „осемстепенния път” като нещо, за което човешката душа трябва да се стреми, ако иска да избегне лошите последици на Кармата. Благодарение на Буда хората можаха да развият в самите себе си силите на любовта и състраданието. Споменавах съм пред Вас, че мигът, когато Бодисатва се издигна до степента Буда, е неповторим и единствен по

рода си. Ако това не би се случило, ако Бодисатва не би се възплътил в тялото на великия Гаутама Буда, тогава в човешките души не би могло да проникне това, което наричаме закономерност, Дхарма; нещо, което човек може да постигне, само ако изнесе вън от себе си съдържанието на своето астрално тяло, освобождавайки се от всички лоши последици на Кармата. Всичко това е загатнато по един величествен начин в легендата за Буда, според която той успява да „задвижи колелото на закона“. С други думи, след като озареният Бодисатва се издигна до висотата на Буда, една могъща енергия се вля в цялото човечество и последиците бяха тези, че сега хората можеха сами да развият своята Дхарма, като бавно и неуморно напредват по „осемстепенния път“. Възвестявайки своето учение, Буда пробуди моралния усет на земните хора.

Да, тази беше задачата на Бодисатва. А как отделните задачи са разпределяни между великите индивидуалности, за това се досещаме, когато в будизма откриваме първоизточника на всичко, което човекът може да изживее в душата си като свой висш идеал. Висшият идеал на човешката душа, това което човекът е и може да бъде ето какво представлява будизмът. Но това беше достатъчно за тази индивидуалност. Всичко в будизма се свежда до интимната същност на човешката душа, до нейното израстване, и в първоначалния, в истинския будизъм ние не откриваме до ри следа от космология, макар по-късно подобни елементи да бяха внесени в него. Разбира се, нещата трябва да бъдат взаимно свързани и уравновесени. Обаче същинската мисия на Бодисатва беше тази: Да даде на хората учението за интимната и първична същност на човешката душа. Ето защо в своите проповеди Буда не казва нищо за космическите закономерности. Всичко е така замислено, че под въздействието на будизма, човешката душа да става все по-добра и по-добра. Човекът е представен като едно същество само по себе си, напълно откъснат от майчиното лоно на Космоса. Ето защо, когато правилно вникнем в учението на Буда, то ни въздейства толкова топло, толкова сърдечно; ето защо, когато отново се появява вече напълно подмладен в Евангелието на Лука, будизмът обгръща със сърдечна топлина и ведрост тези, които го приемат в своите души. Коренно различна беше задачата на онази индивидуалност, която се инкарнира като Заратустра в древния персийски народ.

Заратустра учеше как Бог и Космосът да бъдат духовно разбрани в техните външни проявления. Буда насочваше своя поглед навътре и казваше: „Когато човек напредне, от неговото незнание постепенно възникват „шестте органи“, под формата на петте сетивни органи и Манас.“

Обаче всичко, което се намира в човека, е родено от великия Космос. Ние не бихме притежавали едно чувствително към светлината око, ако

самата светлина не беше изградила окото като част от човешкия организъм. „Окото е създадено от светлината за светлината“, казва Гьоте. Това е една дълбока истина. По сходен начин изграждат органи и всички духовни сили. Вътрешните човешки органи са по-късен израз на определени божествено-духовни сили. Всяка вътрешна част на човешкия организъм има своето външно съответствие. Силите, които наблюдаваме у човека, първоначално са били вън, в Космоса. И Заратустра имаше задачата да насочи вниманието към външния свят, към обкръжението на човека. Ето защо той говори за Амшаспандите, за великите Духове, от които изброява шест, макар и те да са дванадесет, но другите шест остават скрити. Тези Същества действуват отвън като създатели на човешките органи. Заратустра учеше, как зад сетивните органи на човека стоят създателите на човека. Заратустра насочваше вниманието тъкмо към тези Духове, към тези сили, които са вън от нас. А Буда насочваше вниманието към силите, които са вътре в нас. Да, Заратустра говореше за онези сили и Същества, подчинени на Амшаспандите наричани още двадесет и осемте Изарди или Изеди -, които работеха върху неговото вътрешно устройство. Следователно, Заратустра също говореше за духовния Космос, но от към неговите външни закономерности. И докато Буда отправяше поглед към същинската мисловна субстанция, към самото възникване на мислите от човешката душа, Заратустра отправяше поглед към т.н. „фароари“, или „фероери“ или „бравашари“, към съзидателните мирови мисли, които ни заобикалят от всички страни.

И така, Заратустра възвести един мироглед, свързан с разгадаването, със структурирането на външния свят. Той предостави този светоглед на един народ, устремен към завладяването на външния свят. Мисията на Заратустра е в пълно съзвучие с характеристиките особености на древноперсийския народ. Бихме могли да добавим, че на Заратустра беше отредено да внесе такава енергия, такава дисциплина в човешките действия, която би могла да изглежда отблъскваща за днешния човек. Да внесе енергия, дисциплина и увереност в човешките действия, произтичащи не само от убеждението, че душата е скрита в своите интимни сфери, но и от твърдата увереност, че душата лежи в лоното на един божествено-духовен свят: Ето същинската мисия на Заратустра. Заратустра разчиташе, че всеки човек може да се обърне към себе си с думите: „Където и да си поставен в Космоса, ти не си сам; ти обитава един одухотворен Космос и си част от Боговете и Духовете на света; ти си роден от лоното на Духа.

“С всяко вдишване ти поемаш божествения Дух, а с издишване ти можеш да принесеш истинска жертва на великия Дух.”

Ето защо, с оглед мисията на Заратустра, неговото посвещение трябваше значително да се различава от това на другите велики предводители на човечеството.

Нека сега да си припомним, какво трябваше да извърши онази индивидуалност, която беше инкарнирана в Заратустра. Тя беше толкова напреднала в своето развитие, че можа да се погрижи за следващата Египетска културна епоха.

Заратустра имаше двама ученици: индивидуалността, която по-късно се прероди в египетския Хермес, и онази, която се прероди в Мойсей. И когато след време тези две индивидуалности се инкарнираха отново, за да тласнат човечеството напред в неговото развитие, Заратустра пожертвува своето астрално тяло и го предостави на Хермес. И така, в лицето на египетския Хермес, ние имаме едно превъплъщение на Заратустровото астрално тяло. Хермес носеше в себе си астралното тяло на Заратустра, пропито с могъщите импулси на външната наука, която сега трябваше да намери своето приложение във видимия физически свят. А на Мойсей Заратустра предостави своето етерно тяло, а понеже етерното тяло е свързано с всичко, което се разиграва във времето, Мойсей беше в състояние след като вникна в тайните на своето етерно тяло да пробуди онези величествени процеси, протекли във времето, под формата на забележителните образи, каквито ги срещаме в „Битието“. Ето как Заратустра упражни могъщите въздействия на своята индивидуалност, подготвяйки египетската култура, а също и това, което възникна от нея като древноеврейска културна традиция.

Изобщо една такава индивидуалност е призвана да извърши великите си дела най-вече чрез своя Аз. Азът на Заратустра непрекъснато се инкарнираше в други личности. Защото подобна индивидуалност, напреднала до такава степен, винаги може да освети едно друго астрално тяло и да укрепи, съответно, едно друго етерно тяло, дори и когато тя се е лишила от тях. Така и Заратустра се прероди отново като Заратас или Назаратос основоположникът на халдейската окултна школа и учителят на Питагор. Това стана шестстотин години преди нашето летоброене. Вниквайки в дълбоката мъдрост на халдейците обаче не с помощта на антропологията, а с помощта на Антропософията -, ние стигаме до едно далечно предчувствие за това, което Заратас или Назаратос представляваше за тогавашното човечество.

Както вече споменах, всичко което Заратустра даде на света, имаше за цел да внесе хармония и ред и във видимия физически свят. Ето защо мисията на Заратустра включваше и друго: Държавническото изкуство и социалния ред. Така че учениците на Заратустра с право можеха да се нарекат не само велики „посветени“ и „магове“, но и „царе“,



„владетели“, т.е. хора, запознати с изкуството да създават и поддържат социалния ред.

В окултните школи на Халдея възникна една изключителна привързаност към индивидуалността не към личността на Заратустра. Мъдреците на Изтока се чувствуваха много близки с великия предводител на човечеството. И в него те виждаха звездата на човечеството, а и „зороастер“ означава „златна звезда“. В него те виждаха един вид отражение на Слънцето. И за тяхната дълбока мъдрост не можа да остане скрито, че техният учител се прероди отново във Витлеем. Насочвани от своята звезда, те му поднесоха най-доброто, което той вече беше дал на хората. Най-доброто, което можеше да си пожелае един човек от школата на Заратустра, беше познание то за външния свят, за тайните на Космоса, проникнали в човешкото астрално тяло, в мислите, чувствата и волята, така че учениците на Заратустра се стремяха да изпълнят своите мисли, чувства и воля, изобщо своите душевни сили, с онази мъдрост, която може да бъде извлечена от дълбините на божествено-духовния свят. Познанието, извлечено от духовния свят, имаше своите символи в лицето на златото, тамяна и смирната: Златото като символ на мисленето, тамянът като символ на благочестието и всичко, което ни изпълва с чувства, и смирната като символ на волята. Така учениците засвидетелствуваха своята принадлежност към Заратустра, когато техния учител се инкарнира във Витлеем. Евангелистът Матей е напълно прав, когато разказва как мъдреците обединени около индивидуалността на Заратустра изразяват своето родство с него чрез трите символа: златото, тамяна и смирната, олицетворяващи най-доброто, което вече бяха получили от Заратустра (Матей 2,11).

Тук става дума за следното: В образа на Исус от Соломоновата линия на Давидовия род, Заратустра отново можеше да разгърне своите могъщи сили и да предостави на човечеството в една обновена форма всичко онова, което той вече му беше дал през миналите епохи. За тази цел той трябваше да мобилизира всичките си сили от миналото. Ето защо първоначално той не можеше да се роди в едно тяло, произхождащо от свещеническата линия на Давидовия дом, а само в тяло от царствената линия. Така Евангелието на Матей изразява родството между царствения елемент и произхода на онова дете, в което се прероди Заратустра. Пророческите книги на Предна Азия винаги са загатвали за тези тайни. И всеки, който действително ги разбира, намира в тях много по-различни факти отколкото хората, които не са научени да мислят. Например в Стария Завет също има две пророчества: едното в апокрифите на Енох, което по-скоро се отнася за Натановия Месия от свещеническата линия, и другото в Псалмите, отнасящо се до Месията

от царствената линия. Всички подробности от Стария и Новия Завет напълно съвпадат с данните, които откриваме в хрониката Акаша. Обаче сега Заратустра трябваше да обедини в себе си всички свои сили от миналото. На египетската и древноеврейска култура в лицето на Хермес и Мойсей той беше предоставил всичко, което се намираще в неговото астрално и етерно тяло. Сега той отново трябваше да обедини тези сили. От Египет той трябваше, така да се каже, отново да си възвърне силите на своето етерно тяло. И сега пред нашия поглед се разкрива една дълбока тайна: Исус от Соломоновата линия на Давидовия род, който беше прероденият Заратустра, трябваше да бъде отведен в Египет, и той наистина беше отведен там! Защото там се намират силите, които могат да се влеят в неговото астрално и етерно тяло; силите, които той беше предоставил първо на Хермес, а после и на Мойсей. Той трябваше да си върне обратно силите, които беше пожертвувал за основаването на египетската култура. Ето какво означаваше „бягството в Египет" и скритият зад него духовен процес: Заратустра трябваше отново да поеме в себе си онези могъщи сили, от които се нуждаеше, за да даде на човечеството в обновена форма това, което вече му беше дал в миналото.

И така, ние виждаме, колко точно евангелистът Матей описва витлеемския Исус, чиито родители още от по-рано живеели във Витлеем. Само Лука отбелязва, че родителите на Исус първоначално заселени в Назарет, се отправили към Витлеем за преброяването и тъкмо тогава се ражда Исус от Евангелието на Лука, след което родителите му отново се връщат в Назарет. Докато евангелистът Матей само споменава, че Исус се ражда във Витлеем, за да бъде отведен после в Египет. Едва след завръщането си от Египет, неговите родители се заселват в Назарет, за да може Исус който беше прероденият Заратустра да се окаже в близост до другия Исус, представителят на другото духовно течение, това на будизма. Ето как двата светогледа се сливат, и то съвсем нагледно, съвсем конкретно.

На места Евангелията ни показват цялата дълбочина на нещата. Това което хората свързват най-вече с волята и със силата, с царствения елемент ако можем да си послужим с този технически израз за него тези, които бяха наясно с тайните на съществуването, добре знаеха, че то се предава чрез бащиния елемент. Но това, което е свързано с душевната страна на живота, с мъдростта и с вътрешната подвижност на Духа, то се предава чрез майчиния елемент. И Гьоте, който беше проникнал дълбоко в тайните на съществуването, загатва за тази зависимост по следния начин:

От баща си имам осанката  
и сериозното отношение към живота,  
от майка си веселия нрав  
и охотата на разказвача.

една истина, която лесно може да се потвърди от всеки. Телосложението, осанката, целият външен облик, както и „сериозното отношение към живота“ са неща, свързани с характера на Аза и наследявани по бащина линия. Ето защо Соломоновият Исус преди всичко трябваше да наследи от бащиния елемент инициативата и сялата, понеже неговата мисия изискваше да бъдат физически употребени в земния свят тъкмо онези сили, които пулсират в божествения свят. Евангелистът Матей изразява това по един забележителен начин. Когато се инкарнира една велика индивидуалност, духовният свят известява събитието, но в случая не на Мария, а на бащата, на Йосиф (Матей 1, 20-21). Тази подробност съвсем не е случайна.

От другата страна имаме Натановия Исус и той наследява своите вътрешни, душевни заложи, именно от майката. Ето защо в Евангелието на Лука раждането на Исус се възвестява на майката (Лука 1, 26-38). Ето колко конкретни са фактите в религиозните текстове. Но да продължим нататък.

Важни подробности се крият и в други факти. Най-напред в лицето на Йоан Кръстител трябваше да се появи предтечата на Исус от Назарет. Ние можем да вникнем в индивидуалността на Кръстителя едва в хода на времето. Нека първо да го разгледаме така, както е представен в Евангелията: Как той има предварително да възвести това, което после ще дойде в Исус. И той го прави с неимоверна сила, обхващайки всичко, което се намира във външния закон, в старото откровение. Кръстителят предупреждава: Хората трябва да спазват предписанията на закона, както и зрелите, остарели културни традиции, макар че те не държат вече на тях. За тази цел той трябва да разполага преди всичко с могъщата сила на една душа, която се ражда в света напълно зряла, дори свръхзряла. И той наистина се ражда в семейството на възрастни родители, така че поначало неговото астрално тяло е пречистено от всички низши сили, които увличат човека надолу, понеже страстите и горещите желания не са характерни за възрастните. Тук отново се натъкваме на една дълбока мъдрост от Евангелието на Лука. Когато нещата опират до една такава индивидуалност, всичко се поема от великата ложа-майка на човечеството. От там, където великият Ману ръководи и направлява духовните процеси, лежащи в основата на общочовешката еволюция, импулсите се насочват към местата, където те ще бъдат приведени в действие. Един такъв Аз, какъвто е Азът на

Йоан Кръстител се инкарнира в определено тяло непосредствено под ръководството на великата ложа-майка на човечеството, от самите центрове на земния духовен живот. Азът на Йоан произхождаше от същото място,откъдето идваше и душевната същност на детето Исус от Евангелието на Лука, само че в Исус бяха вложени по-скоро онези качества, които все още оставаха непроникнати от нарастващия Азов егоизъм; с други думи една млада душа беше насочена там, където трябваше да се инкарнира новороденият Адам.

Може и да Ви се стори странно, че великата ложа-майка изпраща една душа, която всъщност не притежава самостоятелен и напреднал в своето развитие Аз. Защото същият Аз предназначен и задържан за Исус от Евангелието на Лука беше даден като един вид дар за тялото на Йоан Кръстител; така че между душевната същност на Исус от Евангелието на Лука и Аза на Йоан Кръстител поначало съществуваше една извънредна близост. Когато човешкият зародиш расте в майчиното тяло, Азът се свързва с другите съставни части на човешкия организъм още през третата седмица, макар че Азовите въздействия се проявяват постепенно едва през последните месеци преди раждането. Едва тогава Азът се превръща в една вътрешна и действена сила. Нормално, когато Азът привежда в движение човешкия зародиш, става дума за такъв Аз, който идва от предишни инкарнации. Обаче тук, при Йоан, имаме пред себе си един Аз, който е в непосредствена връзка с Натановия Исус. Ето защо в Евангелието на Лука майката на Исус се отправя към майката на Йоан, намираща се в шестия месец от своята бременност, и това, което нормално собственият Аз предизвиква в съответната личност, тук то се предизвиква от зародиша на другата майка. Детето на Елисавета трепва в майчината утроба, когато до него се приближава жената, носеща в себе си детето Исус; защото силата на Аза е тази, която се влива в детето на другата майка (Лука 1,39-44). Ето колко дълбока е връзката между този, който трябваше да обедини двете духовни направления, и онзи, който трябваше да предизвести неговото идване.

И така, ние виждаме как в началото на нашето летоброене настъпва нещо забележително. Стремещът на хората да се доближат до „простата“ истина е свързан със склонността им към удобство и с нежеланието да си служат с точни понятия; обаче тъкмо най-великите истини могат да бъдат разбрани единствено чрез най-всеотдайни и упорити усилия. След като дори описанието на една машина изисква не малки усилия от страна на човека, какво остава за великите истини: Нима те могат да съществуват в опростен вид? Да, истината е велика и тъкмо поради тази причина тя е сложна, и за да разберем истините, свързани със Събитието в Палестина, ние сме длъжни да напрегнем всичките си духовни сили. Никой не трябва да се поддава на възражението, че нещата са

представени твърде сложно; те са представени така, както са в действителност и те са такива, понеже тук сме изправени пред най-великото събитие от еволюцията на Земята.

Нека да повторим: Пред нас израстват две деца с името Исус. Едно дете идва по Натановата линия в семейството на Йосиф и Мария, и ние виждаме, че то е родено от една млада майка на еврейски бихме употребили думата „алма" понеже младенческите и свежи сили на тази душа трябваше да бъдат взети от една млада майка. След завръщането им от Витлеем, Йосиф и Мария заедно с този Исус се установиха отново във Назарет. Други деца те нямаха. На майката беше отредено да има единствено това дете Исус.

В същото време живеят другите Йосиф и Мария съпружеската двойка от Соломоновата линия. След като се върнаха от Египет, те се заселиха в Назарет и им се родиха още деца, които са изброени в Евангелието на Марко: Симон, Юда, Йосия, Яков, а също и две сестри (Марко 6, 3).

Двете деца Исус израстват. Детето, което носи в себе си индивидуалността на Заратустра, развива с необичайна бързина зрелостта на онези сили, които трябваше да възникнат у него, след като в тялото му е инкарнирана една толкова могъща личност. Индивидуалността, инкарнирана в тялото на другия Исус, е от съвсем различно естество. Най-същественото в нея, това е третото тяло на Буда или неговата Нирманакайя. Точно тя обгръща с лъчите си другия Исус. Ето защо евангелистът Лука добавя: Когато родителите му се връщат в Назарет, детето е преизпълнено с мъдрост а това означава, че то е проникнато с мъдрост в своето етерно тяло и „Божията благодат беше върху Него (Лука 2, 40). Обаче това дете израства така, че нормалните човешки качества, свързани с разбирането на външния свят, се формират извънредно бавно. Днес всеки посредствен човек ако оценява Натановото дете Исус само според тези качества би го определил като едно „изоставашо в развитието си дете". Обаче за сметка на това, въпросното дете се изпълни с онези сили, които се разливат от Нирманакайя на Буда. То постигна такава дълбочина на своя вътрешен живот, която е несравнима с нищо друго на света. У детето бликат толкова дълбоки чувства, че те променят целия околел свят.

И така, виждаме как в Натановия Исус израства едно същество с извънредно дълбока чувствителност, а в Соломоновия Исус израства една индивидуалност, преизпълнена с необикновена зрялост и дълбоко разбиране за света.

Майката на Натановия Исус, детето с извънредно дълбоката чувствителност, чува забележителни думи. Още когато Симеон посрещна новороденото дете в храма и видя, че то е озарено от онзи, когото някога в Индия той не можа да съзерцава като Буда, Симеон

изрича своето пророчество; обаче той изрича и нещо друго, нещо много значително, а именно, че „и на самата теб меч ще пронизе душата" (Лука 2, 35). Тези загадъчни думи се отнасят до нещо, което ще се опитаме да изясним още днес.

Двете деца израстваха и се развиваха до към дванадесетата си година в непосредствената близост и всред приятелските отношения между двете семейства. Когато Натановият Исус стана на дванадесет години, родителите му се отправиха към Йерусалим, както се казва „според обичая", за да участвуват в празника Пасха, като взеха със себе си и детето, понеже то беше вече пораснало. Евангелието на Лука съдържа един много загадъчен разказ за „дванадесет годишния Исус в храма". Там се казва: Когато родителите се връщат от празника, те изведнъж загубват детето и след като не го намират всред „роднините и познатите", те отново отиват в Йерусалим и го откриват в храма „да седи между учителите", удивлявайки всички със своята мъдрост (Лука 2, 41-50).

Какво се беше случило? Нека да се обърнем към непреходната хроника Акаша. Както казах, нещата съвсем не са толкова прости. Това, което се случи тук, може да настъпи и по друг начин в света. Често става така, че при определена степен от своето развитие една индивидуалност се нуждае от други условия, различни от тези, които е имала първоначално. Да, често се случва следното: Един човек расте до определена възраст и изведнъж изпада в пълна немощ, изглежда сякаш мъртъв. В него настъпва една огромна промяна: Напуска го неговият собствен Аз и в тялото му се вмъква един чужд Аз. Подобна смяна на Азовете се среща и в други случаи; това явление е познато на всеки окултист. Тук с дванадесетгодишния Исус става следното: Азът, който до този момент беше инкарниран като Заратустров Аз в тялото на Исус от царствената линия на Давидовия род, за да изпълни своята мисия, напуска тялото на Соломоновото дете Исус и влиза в Натановия Исус, който изведнъж става неузнаваем. Родителите му не можаха да го познаят, те не разбират и неговите думи. Защото сега от Натановия Исус говори Азът на Заратустра, който беше влязъл в него. Ето мигът, когато Нирманакайя на Буда се съедини с освободената астрална майчина обвивка; мигът, когато Заратустровият Аз се съедини с Натановия Исус. Сега вече Азът на Заратустра живееше в Натановия Исус. И точно това преобразено и неузнаваемо дете, което родителите вече не можеха да разбират, те взеха със себе си у дома.

Наскоро майката на това дете Исус, в което сега живееше Азът на Заратустра, умря, така че по майчина линия то остана сирак. По-късно ще видим, че двата факта: Смъртта на майката и осиротяването на

детето, са много по-дълбоко свързани помежду си, отколкото изглежда на пръв поглед.

Другото дете Исус, което беше напуснато от Аза на Заратустра, също не можа да се развие при нормални условия. Бащата Йосиф от Соломоновата линия беше умрял още по-рано, така че майката на Соломоновия Исус заедно с децата си Яков, Йосия, Юда, Симон и двете дъщери, беше подслонена в дома на Натановия Йосиф; с други думи, сега Заратустра отново живееше с онова семейство, в което беше инкарниран първоначално, като изключим бащата. По този начин двете семейства се събраха заедно, и майката на „братята и сестрите“ можем да ги наречем „братя и сестри“ понеже по отношение на Аза те са тъкмо такива заживя в дома на Натановия Йосиф с Исус, който обаче по бащина линия, телесно, беше родом от Назарет. Така той заживя заедно с тях.

Така пред очите ни, и то по съвсем конкретен начин, настъпва сливането на двете основни учения: Това на Буда и това на Заратустра. Защото тялото, в което обитаваше зрялата душа на Заратустра, можа да приеме в себе си всичко онова, което беше произлязло благодарение на факта, че Буда и неговата Нирманакайя бяха приели в себе си освободената астрална майчина обвинка на Натановия Исус. И сега, в Исус от Назарет ние виждаме да израства онази индивидуалност, която носи в себе си Аза на Заратустра, озарена и одухотворена от Нирманакайя на Буда. Ученията на Буда и Заратустра се сливат в едно цяло: Ето какво живее сега в душата на Исус от Назарет. И понеже Йосиф от Натановата родословна линия също умира, и то относително рано, в действителност детето Заратустра се чувства напълно осиротяло. То не е идентично с това, което сочи неговият телесен произход. Според своя духовен произход, то е новият Заратустра. Според своя телесен произход, баща му е Йосиф от Натановата родословна линия и външно погледнато, светът трябваше да го счита за такъв. Евангелистът Лука е пределно точен и ние трябва да приемем думите му дословно:

„А когато се кръсти целият народ, и когато Исус,  
след като се кръсти, се молеше, отвори се небето;  
И Дух Светий слезе върху Него в телесен вид,  
като гълъб, и чу се глас от небето, който казваше:  
Ти си моят възлюбен Син,  
в Тебе е Моето благоволение!  
И Исус, когато начеваше служенето Си, беше  
на около тридесет години...”

И сега не се казва, че той е просто син на Йосиф, а се казва: „...и беше, както мислеха, син Йосифов" (Лука 3,21-23), защото Азът се беше инкарнирал първоначално в Соломоновия Исус, следователно той нямаше нищо общо с Натановия Йосиф.

И чак сега, в лицето на Исус от Назарет, ние имаме пред себе си едно цялостно същество с могъща вътрешна сила, обединяваща всичко, което познаваме като духовен екстракт от ученията на Буда и Заратустра. Тази вътрешна сила на Исус беше призвана за велики дела. Обаче с нея трябваше да настъпи нещо коренно различно, отколкото с онези, които Йоан кръщаваше в реката Йордан. И ние ще видим, че по-късно тя прие в себе си индивидуалността на Христос. Тогава безсмъртната част от първоначалната майка на Натановия Исус се спусна долу и преобрази онази майка, която беше подслонена в дома на Натановия Йосиф, превръщайки я отново в девица, така че душата на онази майка, която Исус изгуби, му беше отново върната при кръщението от Йоан. Следователно, майката, която остана при него, носи в себе си душата на неговата истинска майка, наречена в Библията „благословената Мария" (Лука 1, 28).

### *ШЕСТА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 20 септември 1909*

Сега, след съответната подготовка, за нас ще бъде относително лесно да вникнем в подробностите на Евангелието от Лука, понеже вече знаем с кого имаме работа в лицето на онези същества и индивидуалности, за които става дума. Ето защо у Вас не бива да се поражда никаква досада от дългата „предистория". На първо място ние трябва да си изградим точна представа за изключително комплицираните събития, заемащи централно място в Евангелията, а също и нещо друго, без което никога не бихме могли да се доближим до всичко онова, което после срещаме в затрогващата простота на Евангелието на Лука.

Нека да припомним нещо, което обсъждахме през последните дни: а именно огромното значение на онова единствено по рода си същество, което наричаме Буда и за което вече споменах, че през петото, шестото столетие преди нашето летоброене то се издигна от степената на Бодисатва до тази на Буда. Аз обясних какво означаваше това за човечеството, но нека добавя още нещо.

Все някога съдържанието на будизма трябваше да бъде дадено на човечеството. Ако бихме отишли в епохата преди Буда, щяхме да обобщим всички предшествващи епохи от историята на човечеството по следния начин: През всички тези епохи не би могъл да съществува нито един човек на нашата Земя, който да стигне по собствен път до учението за състраданието и любовта, намерило по-късен израз в „осемстепенния



път". Човешката еволюция все още не беше толкова напреднала, че една или друга душа да открие тези истини, потъвайки в лични, самостоятелни размишления. За всичко, което възниква в света, са необходими точно определени причини. По какъв начин, например, хората от предишните епохи можеха да следват принципите на осемстепенния път?

Те можеха да сторят това, само защото тези принципи им се предаваха по определен начин, само защото посветените и ясновидците черпейки от окултните школи -, така да се каже, вливаха тези принципи в техните души. А този, който осъществяваше обучението сред Мистериите и в сред окултните школи, беше именно Бодисатва, и тук окултните ученици съумяваха да се издигнат до висшите светове, да приемат това, до което обикновеният човешки разум и обикновената човешка душа все още нямат достъп. Обаче през тези древни епохи, хората, които бяха удостоени с милостта да имат непосредствена връзка с учителите от окултните школи, трябваше непрекъснато да вливат полученото познание в душите на останалите. Животът на обикновените хора трябваше да бъде така подреждан, че да протича според окултните принципи, макар и те да оставаха недостижими за човечеството. Следователно, хората които живееха извън Мистериите, следваха в известен смисъл несъзнателно това, което им беше давано сякаш несъзнателно от представителите на окултните школи. На Земята все още не съществуваше такова човешко тяло, чието устройство дори с помощта на всички духовни сили би позволило някому да открие чрез самостоятелни усилия т.н. осемстепенен път. Той трябваше да бъде като едно откровение от горе. Следователно, преди епохата на Буда, едно такова същество като Бодисатва, просто не беше в състояние да се възползва напълно от някакво човешко тяло. На Земята той не можеше да намери човешко тяло, в което, би могъл да въплъти онези свои способности, чрез които съумяваше да влияе на хората. Такова човешко тяло не съществуваше.

И сега идва ред на въпроса: какво беше необходимо за тази цел? Как можеше да се въплъти един такъв Бодисатва?

Той изобщо не въплъщаваше напълно това, което представляваше като духовно същество. Ако бихме погледнали подобно човешко тяло одушевено от един Бодисатва с погледа на ясновидеца, щяхме да установим, че то включва в себе си само една малка част от съществото Бодисатва, чието етерно тяло далеч надхвърля очертанията на човешкото физическо тяло, като по този начин остава свързан с духовния свят, който Бодисатва никога не е напускал изцяло. Да, Бодисатва никога не напускаше духовния свят изцяло. Той обитаваше по едно и също време както духовното тяло, така и съответното

физическо тяло. Преминаването от Бодисатва в Буда се състоеше в следното: Сега за пръв път беше налице такова тяло, в което, така да се каже, Бодисатва можеше да влезе напълно и да развие там своите способности. Така той постигна онази човешка форма, към която хората трябва да се стремят като към образец, за да намерят в самите себе си осемстепенния път, както Бодисатва беше сторил това под дървото Боди. Следователно, ако бихме проучили онова същество, което беше въплътено в Буда, щяхме да заявим относно неговите предишни инкарнации следното: То беше такова, че една част от него трябваше да остане в духовния свят, а друга част да се въплъти в съответното физическо тяло. Едва сега, през петото до шесто столетие преди нашето летоброене, се появи първият човешки организъм, в който Бодисатва можа да се инкарнира напълно, след което стана възможно хората сами да намерят осемстепенния път с помощта на личните си морални убеждения.

Обстоятелството, че има човешки същества, които с част от своята същност се намират в духовния свят, е било добре познато на всички световни религии. Те знаеха, че има такива Същества, за които човешкото тяло е твърде тясно, за да ги побере в себе си. Предноазиатските светогледи обозначаваха този начин на свързване между висшите Същества и човешкото физическо тяло като „изпълненост със Светия Дух“. Да, това е един ако мога така да се изразя строго определен технически израз. И Предноазиатските езикови форми наистина прибегваха до този израз, когато ставаше дума за съответната инкарнация на Бодисатва, т.е. те имаха предвид, че силите, изграждащи това Същество не се намират изцяло в него, а трябва да се проявят като един вид външни въздействия. Следователно, бихме могли да обобщим: в предишните си инкарнации Буда също е бил изпълнен със Светия Дух. Разберем ли това, ще проумеем и думите в началото на Евангелието от Лука, за които вчера само загатнахме. Вече знаем, че в етерното тяло на едното дете Исус, произхождащо физически от Натановата линия на Давидовия род, живееше незасегнатата до този момент част от онова етерно тяло, която беше отнета от човечеството по време на събитието, известно под името „грехопадение“, така че етерната субстанция, отнета от Адам преди грехопадението, беше запазена и по-късно вложена точно в това дете. И така трябваше да стане, за да се изправим сега пред едно толкова невинно и неопетнено същество, недокоснато от каквито и да е сътресения, свързани с еволюцията на Земята; едно същество, можещо да приеме в себе си всичко, което беше необходимо. Или с други думи: Би ли могъл един обикновен човек, който след Лемурийската епоха е навлязъл в поредицата на своите инкарнации, да бъде озарен от Буда и неговата

Нирманакайя? Не, никога! И в още по-малка степен той би могъл да приеме в себе си това, което по-късно трябваше да проникне в него.

Ето защо трябваше да възникне едно толкова облагородено човешко тяло, което можа да се получи само поради обстоятелството, че недокоснатата от каквито и да е земни изживявания етерна субстанция на Адам, беше вложена тъкмо в етерното тяло на това дете Исус. Обаче по този начин споменатата етерна субстанция се съедини с всички онези сили, които бяха действували върху планетарната еволюция на Земята още преди грехопадението, така че цялото им могъщество можеше да се прояви именно сега в лицето на малкия Исус, описан в Евангелието на Лука. А така стана възможно и всичко онова, което загатнах още вчера: Забележителното въздействие, което майката на Натановия Исус упражни върху майката на Йоан Кръстител, както и върху самия Йоан, още преди неговото раждане.

Все някога ние трябва да си изясним природата на онова свръхсетивно същество, с което се срещаме в лицето на Йоан Кръстител. А това ще постигнем, само ако вникнем в разликата между онова благовестие, което Буда донесе на Индия впрочем за нашата цел ние го описахме достатъчно подробно и благовестието, с което беше удостоен еврейският народ чрез Мойсей и древноеврейските пророци.

Чрез Буда човешката душа можа да открие своите собствени закономерности, позволяващи и да се пречиства и да постига твърде висока степен в своето развитие. Чрез Буда беше възвестен Законът на душата, Дхарма, и то така, че човешката душа сама да утвърждава себе си и сама да се бори за най-висшите степени на своето морално развитие. И Буда беше първият, който постигна това. Обаче различните духовни направления никога не протичат праволинейно; те винаги се кръстосват и взаимно оплождат.

Това, което по-късно се разигра в Предна Азия като Христово Събитие, изискваше в известен смисъл следното: Предно-азиатското направление трябваше да изостане след индийското, за да може след време да поеме в себе си и то много по-жадно и непосредствено онези импулси, които бяха дадени на Индия, макар и по друг начин. С други думи, в Предна Азия трябваше да бъде създаден един народ, носещ в себе си свършено различни еволюционни принципи, един народ, готов да изостане от другите източни народи. И ако следвайки мировата мъдрост, източните народи напреднаха до такава степен, че можеха да наблюдават превръщането на Бодисатва в Буда, то всред народите на Предна Азия и по-специално всред древноеврейския народ хората трябваше да изостанат на една по-ниска, на една детинска степен. Ето какво беше необходимо! Защото погледнато в голям мащаб с развитието на човечеството трябваше да се случи същото, което в умален мащаб

бихме наблюдавали, когато един човек развива определена зрялост до към своята тридесета година; да, той развива определени способности, обаче в известен смисъл тези способности се превръщат в пречки, в препятствия.

Интересно е да припомним, че след като до определена възраст човек развива едни или други способности, изведнъж те проявяват тази особеност, че започват да го задържат, да го възпират. И често пъти по-късно, в своята тридесетгодишна възраст, този човек не може лесно да надхвърли предишната степен, постигната през двадесетгодишната възраст. Но когато сме изправени пред друг човек, който не е постигнал твърде много до двадесетгодишната си възраст и усвоява същите способности с помощта на другия, тогава този, който е в известен смисъл изостанал, може през своята тридесета година да се издигне на по-висока степен от първия. Който умее добре да наблюдава живота, ще потвърди, че това е точно така. Онези качества, които човек е превърнал, така да се каже, в лична собственост, стават по-късно истински окови за него, докато качествата, които не са свързани толкова много с душата му и са усвоени само външно, се оказват значително по-слаби препятствия.

Ако човечеството иска да напредва, то трябва да постигне онзи баланс, при който в рамките на едно културно направление хората натрупват известни качества, докато в същото време друго културно направление се оказва изоставащо. В този случай имаме едно културно направление, при което хората развиват своите качества до определена степен, така че тези качества израстват като плод на вътрешната човешка природа. Обаче развитието напредва: Появява се нещо съвсем ново. И само сега това културно направление се оказва неспособно да се издигне до следващата степен чрез самото себе си. Ето защо трябва да се търси онзи баланс, при който в същото време е налице и друго културно направление. В известен смисъл второто направление изглежда изоставащо и в никакъв случай не достига равнището на първото. То продължава напред и поема от първото онези негови качества, с които самото то не е така дълбоко свързано, но понеже междуременно е съхранило младенческите си сили, изведнъж става така, че изпреварва първото. Ето как едното направление опложда другото. В развитието на човечеството, духовните направления трябва да протичат едно до друго. И духовното ръководство на света има грижата това да става точно така.

Но как духовното ръководство на света трябваше да се погрижи за това, че наред с направлението, което намери своя израз в лицето на великия Буда, да възникне и едно друго направление, което едва по-късно прие в себе си всичко онова, което будизмът даде на човечеството? Това стана реалност само благодарение на факта, че всред

направлението, което наричаме древноеврейско, хората бяха лишени от възможността да развият Дхарма по собствен път, опирайки се на личните си морални убеждения, или с други думи, да поемат по осемстепенния път. Древноеврейското направление не биваше да има своя Буда". Всичко, което Буда постигна като вътрешна убеденост сред своите последователи, за евреите трябваше да дойде от вън. Ето защо мъдрото ръководство на света направи така, че дълго време преди появата на Буда, този по едноазиатски народ получи „Законите“ не под формата на вътрешна душевна опитност, а външно, чрез откровенията в Декалога, в десетте Божии заповеди (2.Мойсей 20 2-17). Това, което за едни стана вътрешно убеждение на душата, за евреите се яви външно под формата на Закон“ и неговите десет заповеди. Ето защо, поради детската си еволюционна степен, представителят на древноеврейския народ възприема заповедите като нещо, което му се дава от небето.

Индийският народ беше убеден: хората изграждат своята Дхарма или закона на душата, благодарение на своите собствени сили; древноеврейският народ беше възпитан в послушание пред закона! Но по този начин еврейският народ постигна едно чудесно допълнение към онова, което Заратустра вече беше извършил не само в името на своята културна епоха, но и в името на следващите култури.

Още веднъж трябва ясно да посочим, че Заратустра отправи своя поглед към външния свят. Докато при Буда срещаме едно дълбоко и покъртващо учение за облагородяване на човешката природа, при Заратустра откриваме великото и могъщо учение за Космоса, изобщо всичко за света, от чието лоно сме израснали самите ние. Ако погледът на Буда беше обърнат навътре, представителят на Заратустровия народ беше отправен към външния свят, за да го обхване и изпълни със своите собствени духовни сили.

Нека да се задълбочим в това, което Заратустра даде още при първото си появяване в света, възвестявайки Аура Маздао, до следващата му инкарнация като Назаратос. Той винаги предлагаше внушителните учения за великите духовни закони и за Съществата на Космоса. Това, което Заратустра даде на персийската култура относно Духа на Слънцето, беше само едно загатване; но после той го разгърна до внушителните размери на онези чудни и толкова слабо разбирани днес халдейски учения за Космоса и духовните причини за нашето съществуване. Ако внимателно изпитаме тези учения за Космоса, ще установим нещо извънредно забележително.

Още когато Заратустра говореше на древноперсийския народ за духовните причини на сетивния свят, той посочваше на хората двете големи сили, Ормузд и Ариман или Анграмайнци, чийто стълкновение изпълват целия Космос. Но има нещо, което Вие не бихте открили в

това учение: проникващата в душата морална топлина. Според древноперсийския светоглед, човекът е просто вплетен в целия космически процес. Намеренията на Ормузд и Ариман са насочени към това, което ще произлезе от човешката душа в резултат на тяхното непрекъснато противоборство. И понеже те са в непрекъснатата борба, човешките души са арена на ужасяващи страсти. Интимната и дълбока страна на човешкия душевен живот, тук е нещо напълно непознато. Тук е в сила само могъщото учение за Космоса. Под „добро" и „зло" тук се разбират най-вече полезните и вредни действия, разиграващи се в Космоса, които вторично засягат и човека. Отправеното към външния свят Заратустрово учение не съдържаше в себе си това, което наричаме „морални принципи". То изучаваше всички Същества, които властнуваха над сетивния свят, всички добри и светли, всички зловещи и мрачни сили, всред които се носеше крехката фигура на човешкото същество. Моралните принципи, които човек изгражда в своята душа, тук бяха нещо непознато; те се появиха по-късно. Когато например пред някого заставаше един „лош" човек, той усещаше как през този човек се разливат силите на злите Същества, той го усещаше като „обсебен" от злите Същества. В този случай не можеше да се говори за „вина". Човекът беше усещан като вплетен в една мирова система, все още непроникината от морални свойства. Ето забележителната особеност на това учение, чийто поглед, макар и духовно ориентиран, беше отправен към външния свят.

Тъкмо поради тази причина еврейското учение дойде като едно чудно допълнение към Заратустровата космология, понеже към външното откровение прибавя моралния елемент, даващ възможност да се изпълват с конкретно съдържание понятия като „вина", „грях" и т.н. Преди появата на еврейския елемент, за един лош човек можеше само да се каже, че той е обсебен от злите сили. Възвестяването на Десетте заповеди наложи необходимостта да се прави разграничение между хората, които спазваха Закона и тези, които не го спазваха. Ето как в определен миг от историята на човечеството изгря понятието за вина, за прегрешение. А как точно си проби то своя път в историята, лесно ще разбере този, който се замисли, в каква неяснота относно понятията „вина" и „грях" живееха тогавашните хора и колко трагична е всъщност тази неяснота. Вземете книгата на Йов и веднага ще забележите дълбоката неяснота относно понятието „вина", пълното незнание за драмата, която сполетява човека при едно или друго нещастие, и тогава Вие ще доловите първия изгрев на новото понятие за „вината" и „греха".

Да, ето как моралният закон беше даден на древно-еврейския народ от вън, сякаш е част от откровенията на самите природни царства. А това стана възможно само поради факта за който вече стана дума -, че

Заратустра се беше погрижил за продължението на своето дело, предоставяйки етерното си тяло на Мойсей и астралното си тяло на Хермес. Така Мойсей вече можеше да възприема външния свят по същия начин, както и Заратустра, но не само неговите безлични, неутрални сили, а това, което ръководи света в чисто морален смисъл. Ето защо този древноеврейски народ култивира в себе си това, което можем да наречем послушание, подчинение пред Закона, докато в духовното направление на Буда се запази копнежът по осемстепенния път.

Обаче древноеврейският народ трябваше да бъде запазен до решителния момент, който ни предстои да опишем: появата на Христовия Принцип. Този народ трябваше ако мога така да се изразя да остане недокоснат и спасен от откровенията на Буда и да се задържи в едно незряло културно състояние. Ето защо всред древно-еврейския народ трябваше да се намерят личности, които да не са в състояние да приемат цялата същност на една индивидуалност, която би била олицетворение на „Закона“. Всред древноеврейския народ не беше възможно да се появи една личност като Буда. Но беше възможно друго: до Закона да се стига по външен път, чрез озарението отвън, и то благодарение на факта, че Мойсей вече притежаваше етерното тяло на Заратустра и можеше да възприема това, което не възниква в собствената душа. Възникването на моралния закон в собственото сърце това беше немислимо за еврейския народ. Обаче делото на Мойсей трябваше да бъде продължено, и то така, че в подходящото време да роди подходящия плод. Ето защо всред древноеврейския народ трябваше да се появят онези личности, които познаваме като пророци и ясновидци. А един от най-забележителните ясновидци беше този, когото познаваме под името Илия.

Как да си представим една такава личност? Всред еврейския народ Илия трябваше да бъде един от застъпниците на това, което беше въведено от Мойсей. Обаче от същинската субстанция на народа не можеха да се родят такива хора, които да са напълно вплетени в съдържанието на Мойсеевия закон, понеже той можеше да се получи само като откровение от горе. Това, което описахме като необходимост за индийския народ, а също и за истинската природа на Бодисатва, трябваше да се утвърди и като качество на еврейския народ. Трябваше да се появят такива индивидуалности, които не проникват изцяло в човешката личност, понеже една част от тяхната същност оставаше в духовния свят. Едно такова същество беше Илия. Това, което в условията на физическия свят откриваме в личността на Илия, е само част от съществото на Илия. Азът на Илия не може да навлезе изцяло в тялото на Илия. Трябва да приемем тази личност като „изпълнена от

Духа". Едно такова явление като „Илия", не може да настъпи, ако са налице само нормалните човешки сили. Когато един човек се ражда при нормални условия, човешката индивидуалност израства от физическите процеси в майчиното тяло така, че в определен момент Азът, който е бил инкарниран по-рано, просто се свързва с физическото тяло. При обикновения човек всичко върви, така да се каже, праволинейно и без намесата на особени сили. Но при индивидуалности като Илия, това е невъзможно. В този случай трябваше да се привлекат и други сили, ангажирани с онези части от неговата индивидуалност, която се намира в духовния свят. Да, в този случай върху човека трябваше да се въздействува от вън. Ето защо, когато в света се инкарнират такива индивидуалности, те са фактически „инспирирани" или „движени от Духа". Те изглеждат като екстатични личности, далеч надхвърлящи това, което могат да изкажат с техния обикновен разум. Така изглеждат всички старозаветни пророци. Духът е този, който ги движи; Азът не винаги може да си даде сметка за това, което върши. Духът живее в личността, но истинските му източници се намират във външния свят.

Обикновено такива личности се оттеглят за определено време в пълно усамотение; обаче това означава „отдръпване" на онази част от Аза, която е нужна на личността, за да заговори Духът от вън. В подобни екстатични, несъзнателни състояния, човекът се вслушва в това, което му се внушава отгоре. Така беше и с Илия. Това, което през живота му съществуваше като „Илия", това, което произнасяше устата му, това, което вършеха ръцете му, не идваше само от онази част, която живееше в него; зад всичко това стояха откровенията на определени божественодуховни Същества.

Когато това същество се прероди, то трябваше да се свърже с тялото на детето, което се роди на Захария и Елисавета. От самото Евангелие знаем, че можем да приемем Йоан Кръстител като преродения Илия (Матей 17, 10-13). Обаче тук ние сме изправени пред една индивидуалност, която в предишните си инкарнации не беше свикнала да развива своите заложби чрез нормалните сили на живота. При нормални условия, докато човешкото физическо тяло израства в майчиния организъм, се пробужда вътрешната сила на Аза. Но в предишните си инкарнации индивидуалността на Илия не беше навлизнала до такава степен във физическото тяло. Азът беше раздвижван не чрез своите собствени сили, а от вън. Това трябваше да се случи също и сега. Сега Азът на това същество е по-близо до Земята, сега той е свързан в много по-голяма степен със Земята, отколкото съществата, ръководещи Илия в миналото. Сега трябваше да се осъществи преходът и връзката между двете направления тези на Буда и на Заратустра. Всичко трябваше да бъде подмладено. Сега от вън



трябваше да действувa тъкмо онова същество, което в лицето на Буда се беше свързало със Земята и нейната мисия, а сега като Нирманакайя на Буда се свърза с Натановия Исус. Тъкмо онова същество, което от една страна беше свързано със Земята, а от друга страна беше извън нея, понеже действуваше само в Нирманакайя, тъкмо онова същество, живеещо „отвъд“ Земята понеже отново се беше отделило от нея и витаеше над главата на Натановия Исус, тъкмо то трябваше сега да се прояви външно и да пробуди Азовата сила на Йоан Кръстител.

Нирманакайя на Буда беше тази, която пробуди Азовата сила на Йоан Кръстител по такъв начин, както по-рано духовните сили упражняваха своите въздействия върху Илия. В миналото съществото Илия изпадеше в екстатични състояния; тогава говореше Бог и изпълваше неговия Аз с една реална сила, която можеше да бъде пренасяна също и във външния свят. Сега налице отново беше едно духовно същество, което витаеше над Натановия Исус като Нирманакайя на Буда; и сега тъкмо то раздвижи утробата на Елисавета, която трябваше да роди Йоан, раздвижи самия зародиш на Йоан, намиращ се в шестия месец от бременността и пробуди неговия Аз. И сега тази сила, понеже се намираще по-близо до Земята, предизвика не само една инспирация, а едно истинско формиране на Йоановия Аз. Под влиянието на тази, която тук е наречена Мария, Азът на Йоан Кръстител се пробуди. Ето как Нирманакайя на Буда действувa пробуждащо и освобождаващо дори до равнището на физическата субстанция върху Аза на някогашния Илия, върху сегашния Аз на Йоан Кръстител. И какво можем да очакваме ние сега?

Както някога през деветото столетие преди нашето летоброене Илия „извика“ своите могъщи слова, които всъщност бяха Божии слова, и както с ръцете си извърши онези дела, които всъщност бяха Божии дела, така и сега при Йоан Кръстител трябваше да се случи нещо подобно, и да се прояви отново онова, което в миналото принадлежеше на Илия. Онова, което пулсираше в Нирманакайя на Буда, се прояви сега в Аза на Йоан Кръстител като инспирация. Да, онова което се възвести на пастирите и витаеше над Натановия Исус, разпротря своята сила до самата вътрешна същност на Йоан Кръстител. И проповедта на Йоан Кръстител е преди всичко проповед на новопробудения Буда.

Припомним ли си проповедта в Бенарес, когато Буда говори за житейските страдания и за освобождаването от тях чрез осемстепенния път на душата, ние се докосваме до нещо извънредно забележително. Тогава Буда посочи осемстепенния път, а и по-късно често повтаряше: „Досега имахте учението на браманите, които виждат своя произход в самия Брама. Те казват, че превъзхождат другите хора, поради своя благороден произход. Според браманите стойността на човека идва от

неговия произход. Обаче аз ви казвам: стойността на човека зависи от това, което той прави от самия себе си, а не от това, което получава по силата на своя произход. Той е достоен за великата мъдрост на света с това, което прави от себе си като индивидуален човек." Тъкмо поради тази причина Буда възбуди гнева на браманите, понеже той апелираше към индивидуалните качества и заявяваше: „Истина ви казвам, някой може да се нарича браман колкото си иска, обаче това няма никакво значение; важното е да пречистите себе си с вашите лични усилия." Този беше макар и не буквално смисълът на много от речите на Буда. После той продължи да убеждава, че след като разбере света на страданието, всеки човек може да изпита състрадание, да се превърне в утешител на другите и да се намеси в тяхната съдба, понеже сега той знае, че е обречен да изпитва същите страдания, същите болки.

Да, сега намирайки се в своята Нирманакайя Буда просто заливаше с лъчите си Натановото дете Исус и всъщност продължаваше своята проповед, произнасяйки думите чрез устата на Йоан Кръстител. Това, което устата на Йоан говореше, се дължеше на Буда и неговата инспирация. И често пъти, когато Йоан казва нещо, то ни звучи като продължение от проповедите на Буда. Защото, ето как говори Йоан: „Вие, които толкова много разчитате на вашите предшественици и на тези, които в служенето си на духовните сили бяха наречени „деца на змията" и се позовават на „мъдростта на змията", кой ви доведе до тук? И само така ли вярвате, че ще родите плодове, достойни за покаяние, като казвате: Наш отец е Авраам." Но сега Йоан продължава проповедта на Буда: „И не казвайте, че ваш отец е Авраам, а станете истински човеци там, където сте поставени в света. Защото на мястото на камъка, където стоите, може да бъде пробуден един истински човек. Наистина, Бог може да пробуди чада на Авраам дори и от камъните." (Лука 3, 7-8). А после, продължавайки проповедта на Буда, казва: „Който има две дрехи, нека да ги раздели с онзи, който няма" /Лука 3, 11/. Хората идват и питат: „Учителю, какво трябва да сторим?" (Лука 3,12), точно както и монасите някога отидоха при Буда и попитаха: „Какво трябва да сторим?" Всички тези думи изглеждат като продължение на това, което проповядваше Буда.

Ето как в поврата на времето тези Същества се появяват във физическия свят и ни дават възможност да вникнем в единството на всички религии и духовни направления. Ние се доближаваме до Буда не като се придържаме към традицията, а като се вслушваме в неговите думи. Буда изложи своето учение пет, шест столетия преди нашето летоброене. Обаче неговият глас не е заглъхнал. Той говори също и там, където не е инкарниран: В случаите, когато той инспирира други хора чрез своята Нирманакайя. И от устата на Йоан Кръстител ние чуваме

това, което Буда имаше да каже шест столетия по-рано, след като вече беше живял в едно физическо тяло. Ето как стоят нещата с „единството на религиите“. Като антропософи, ние сме длъжни да търсим всяка една религия на нейното точно място в еволюцията на човечеството, и да търсим в нея не мъртвото, а живото; защото всичко следва своя непрекъснат ход. Ето какво сме длъжни да разберем! И ако някой не иска да чуе думите на Буда от устата на Йоан Кръстител, той прилича на човек, който минава по край клонките на розов храст, а месец по-късно вижда цъфналите рози и не иска да повярва, че храстът и цъфналите рози са едно цяло. Това, което в зародиша е невидимо и живо, грейва по-късно в цъфналите рози. По същия начин това, което беше живо в учението на Буда, процъфтя по-късно в думите на Йоан Кръстител при реката Йордан.

Така ние се запознаваме и с една друга индивидуалност, която се появи през онази епоха и за която Евангелието на Лука ни говори толкова внимателно, изобщо, ние вникваме в Евангелията само при условие, че по степенно се издигаме дотам, да разбираме всяка дума по същия начин, както са я разбирали и самите евангелисти. Въвеждайки ни в своето Евангелие, Лука заявява, че иска да преразкаже описанията на т.н. „самовидци“ (Лука 1,2). Обаче тъкмо тези самовидци виждаха истинските отношения между нещата; те забелязваха не само това, което ставаше в условията на физическия свят. Единствено те биха могли да знаят, че пет или шест столетия преди, нашето летоброене в Индия е живял синът на цар Судодана, наричан още Буда, и как по-късно се ражда самият Йоан Кръстител. Обаче те не намират свързващата нишка между единия и другия. Тя може да се види само в духовния свят. Ето защо Лука казва, че ще ни запознае с разказите на онези, които са „видели“, или с други думи, „ясновидците“. Защото съвсем не е достатъчно да цитираме текстовете и думите от религиозните източници; необходимо е да вникваме в правилния смисъл на тези думи. А за тази цел пред нас нагледно трябва да застанат онези индивидуалности, за които се говори в Евангелията. Обаче това е осъществимо, само ако знаем какво точно се влива в тях от духовния свят.

Казва се и друго: „Каквато и индивидуалност да слиза на Земята, тя винаги се разгръща с оглед способностите на тялото, в което се инкарнира. Ето защо всяка индивидуалност е длъжна да се съобразява с тях. Да предположим, че днес едно висше Същество иска да слезе на Земята; то на всяка цена би следвало да се съобрази с особеностите на човешкото физическо тяло. И само ясновидецът може да идентифицира съответната индивидуалност, понеже той съзира интимните нишки, вплетени в нейната вътрешна същност. Но едно такова Същество,

разполагащо с голяма мъдрост, трябва да подготви своето тяло още от детството, за да може в подходящия момент там да се прояви онова, което въпросното Същество е било през миналите си инкарнации. За да пробуди особени усещания в човека, едно такова Същество с оглед земната си инкарнация е длъжно да предвиди, че и самото физическо тяло трябва да понесе целия товар на неговата мисия. В духовните светове нещата не изглеждат така, както във физическия свят. Иска ли едно Същество да изцели болката и да премахне страданието, тогава то трябва да се потопи в най-дълбокото страдание, да изпита най-тежката мъка, за да стигне до точните думи, с които да се обърне към хората.

Това, което имаше да каже по-късно Съществото, инкарнирано в тялото на Натановия Исус, представляваше едно благовестие за цялото човечество. То беше нещо, което трябваше да издигне човечеството над всяко кръвно родство. То трябваше да се опира не на кръвното родство, не на това, което свързва баща и син, брат и сестра, а към обичта, произтичаща от кръвното родство, то трябваше да прибави онази всеобща човешка любов, която намира от една душа към друга душа и която стои над всяка кръвна връзка. Точно това трябваше да донесе Съществото, което по-късно се прояви в Натановия Исус. То трябваше да пробуди една нова любов, която няма нищо общо с кръвното родство. Обаче за тази цел Съществото, обитаващо тялото на Натановия Исус, трябваше от личен опит да узнае какво точно означава да нямаш никакви кръвни връзки с други хора. Чак тогава то можеше да усети в чист вид това, което наистина свързва две човешки души. Чак тогава то усети себе си свobodно от всякакви кръвни връзки, дори от теоретичната възможност за кръвни връзки. Индивидуалността на Натановия Исус трябваше да застане пред света не само като един „безотечествен“ човек, като Буда, който напусна родината си и отиде в чужди земи, а като личност, откъсната от всякакви семейни връзки, изобщо от всичко, имащо нещо общо с кръвното родство. Тя можа, тя трябваше да изпита цялата мъка, която връхлита човека, когато се разделя е това, което иначе стои най-близо до него; индивидуалността, обитаваща тялото на Натановия Исус трябваше да познае пълната самотност, пълната изоставеност. И кое беше това Същество?

Ние знаем: Това е Съществото, което живя в тялото на Соломоновия Исус до към неговата дванадесета година; това е той, Духът на Заратустра, живеещ в Соломоновия Исус, чиито родители произлизаха от Соломоновата родословна линия. Бащата умря рано; по бащина линия детето осиротя. Освен него, в това семейство имаше и други братя и сестри. Той беше тук в това семейство докато той, Заратустра, живееше в тялото на Соломоновия Исус. После, дванадесет годишен, той напусна това семейство, изостави майка си, братята и сестрите си, за

да премине в тялото на Натановия Исус. Но сега умря също и тя, Натановата майка, а по-късно, и той, Натановият баща. И когато се изправи пред света, за да изпълни своята задача, той се раздели с всичко, което би могло да има нещо общо с кръвното родство. Сега той не само осиротя напълно, не само напусна своите братя и сестри, но и като индивидуалност на Заратустра трябваше да отхвърли дори мисълта за свое семейство, за свои потомци. Защото индивидуалността на Заратустра напусна не само баща и майка, братя и сестри; тя напусна и своето собствено тяло, за да премине в друго тяло, в тялото на Натановия Исус.

Тази индивидуалност, това Същество, можа да се подготви по-късно в тялото на Натановия Исус за срещата си с едно още по-висше Същество, за да възвести истинската си задача: пробуждането на всеобщата любов между всички човешки души. И когато после майката и братята на това Същество дойдоха при него, а околните му казаха: „Майка Ти и братята Ти стоят във и искат да Те видят“, това Същество можа да изрече пред всички и от най-дълбоките пластове на душата си онези невероятни думи, които изобщо не накърняват синовното и братско чувство: „Не, те не са мои близки!“ Защото Заратустра беше напуснал собственото си физическо тяло, което го свързваше с това семейство. И обръщайки се към онези, които се стремяха към една душевна общност с него, движени от своята свободна воля, той каза: „Моя майка и Мои братя са тези, които слушат словото Божие и го изпълняват“ (Лука 8, 20-21). Ето колко дословно трябва да се разбират текстовете на религиозните документи.

За да можеше някой да възвести всеобщата човешка любов, той трябваше наистина да се инкарнира в такова тяло, което би му позволило да изпита, какво означава да бъдеш изоставен от всичко, което служи за утвърждаване на кръвните връзки.

Да, към тази човешка фигура се насочват сега нашите чувства, долавяйки в нея истинска човешка близост; към тази човешка индивидуалност, слизаща от висшите светове, за да понесе всички земни страдания и мъки. За нея бият сега сърцата ни. И с колкото по-духовно разбиране вникнем в нея, толкова по-добре ще я опознаем и толкова по-ведри ще се отворят за нея нашите сърца и души.

### *СЕДМА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 21 септември 1909*

През изтеклите дни ние се опитахме да си изградим представа за най-главните индивидуалности и Същества, за които се говори в Евангелието на Лука. Ние изковахме дълбоки и точни понятия за същинските източници на този религиозен документ. Обаче необходимо

е и още нещо: Да проследим по-нататъшното развитие на главното Същество, заемащо централно място в еволюцията на нашата Земя, а именно самият Христос Исус. При това се налага най-напред да си припомним онова, което вече казахме: че Христос Исус, който по-късно ще застане пред нас, според Евангелието на Лука е, така да се каже, телесно израснал като Натановия Исус от Давидовия род. Това дете израства до към своята дванадесета година. В този момент от неговото развитие, в тялото му проникна онзи Аз, който някога беше инкарниран в основателя на древноперсийската култура, така че от дванадесетата година нататък, в тялото на Натановия Исус се намира Азът на Заратустра. Сега ни предстои да разгледаме още по-внимателно развитието на това Същество. За тази цел трябва да си припомним някои подробности, за които често е ставало дума в моите лекции.

Знаем, че при нормални условия, развитието на човека напредва така, че от първата до седмата година имаме първия важен период, следван от този, между седмата и четиринадесетата година, т.е. до половата зрялост; после идва периодът между четиринадесетата и двадесет и първата година, следван от периода до двадесет и осмата година, до тридесет и петата година и т.н.

Естествено, тези възрастови периоди не бива да се разглеждат схематично и не бива да смятаме, че техният край винаги съвпада с точно определена дата; по-скоро става дума за онези важни преходи в човешкото развитие, първият от които завършва в седмата година, когато детето сменя своите зъби. Този преход не настъпва изведнъж; същото важи и за другите възрастови периоди.

Ние знаем тези неща са по-подробно описани в малката книжка „Възпитанието на детето от гледна точка на Антропософията“ -, че с изтичането на седмата година, в духовния свят става нещо подобно на това, което става във физическия свят, когато детето излиза от майчината утроба: Настъпва един вид етерно раждане. С настъпването на четиринадесетата година т.е. с настъпването на половата зрялост става едно астрално раждане, което означава, че тогава човешкото астрално тяло се освобождава и постига самостоятелност. Проследим ли човешкото развитие с духовен поглед, то ни се представя още по-сложно. На повърхностния поглед убягват много от онези съществени различия, които се проявяват едва в по-късна възраст. Днес се приема, че от определен момент нататък, с човека не настъпват повече никакви промени. Обаче това не е вярно. В действителност, ако сме способни за по-фини наблюдения, ще установим как известни промени настъпват и в по-късна възраст.

След като бъде отхвърлена физическата майчина обвивка, това което се ражда в този момент е всъщност само физическото тяло, така че тази

част от човешкия организъм, която се формира през първите седем години, е имен но физическото тяло. В отделните лекции върху възпитанието винаги съм изтъквал, колко важен е този факт за възпитателя. После, когато се отхвърля етерната майчина обвивка, се формира и освобождава етерното тяло; когато към четиринадесетата година се отхвърля астралната майчина обвивка, освобождава се астралното тяло. Ако държим да сме точни, ние можем да вникнем в човешкото същество, само като изходим от описанията, да дени в моята „Теософия“\*9. Там са описани всички свръхсетивни части на човека. Виждаме например, как към жизненото или етерно тяло се прибавя „сетивното тяло“, така че ако трябва да сме точни всъщност до двадесет и първата година само сетивното тяло или „тялото на усещанията“ е напълно свободно по отношение на външния свят. С настъпването на двадесет и първата година, в човека постепенно се освобождава това, което наричаме Сетивна Душа (Empfindungsseele), с настъпването на двадесет и осмата година се освобождава Разсъдъчната Душа (Verstandesseele), а после към тридесет и петата година се освобождава и Съзнаващата Душа (Bewusstseinsseele). Така стоят нещата при съвременния човек. И всеки, който наблюдава човешкия живот от антропософска гледна точка, ще потвърди, че тези възрастови периоди действително съществуват. Великите предводители на човечеството също знаят, защо тридесет и петата година е един толкова важен момент от човешкия живот. Данте например много добре знаеше значението на своята тридесет и пета година, когато обясняваше, че тъкмо тогава е имал онези величествени имагинации, от които се ражда неговата „Божествена комедия“\*10. Още в самото и начало Данте посочва, че е стигнал до тези имагинации в своята тридесет и петгодишна възраст. На тази възраст човешкото същество е достатъчно напреднало, за да използва като инструменти онези способности, които зависят от Сетивната Душа и от Разсъдъчната Душа.

В света на Ориента нещата не стоят точно така. И напълно прави са били онези, които не са спазвали тази периодизация. Обаче за Запада тя е наложителна. Гърците например, макар и с други думи, са имали предвид същите подробности, за които говорим ние. Описвайки душевния свят на човека, те започвали с това, което ние определяме като „етерно тяло“, но са го назовавали Трептикон; нашето „астрално“ или „сетивно тяло“ те обозначавали с чудния термин Естетикон; нашата Сетивна Душа (или Усещаща Душа) те обозначавали като Оректикон, Разбиращата Душа като Кинетикон, а Съзнаващата Душа, най-благородната част на душата, която човек развива в сегашната си еволюционна степен като Дианоестикон. Ето как изглежда точното и прецизно описание на човешкото същество.

Поради известни обстоятелства, които отчасти ще обясним още днес, развитието на Натановия Исус е било в известен смисъл изместено напред, или казано по друг начин: Ускорено. А това е възможно, понеже половата зрялост в тези географски области настъпва по-рано. Обаче в случая са налице и други причини, за да настъпи в дванадесетата година това, което обикновено настъпва в четиринадесетата година.

	Нормални условия	Натановият Исус
Физическо тяло	1-7	
Етерно тяло (Трептикон)	7 14	
Астрално тяло (Естетикон)	14 21	12
Сетивна Душа (Орептикон)	21 28	19
Разсъдъчна Душа (Кинетикон)	28 35	26
Съзнаваща Душа (Дианоептикон)		33

А това, което нормално настъпва в двадесет и първата година, тук наблюдаваме през неговата деветнадесета година, и съответно промените, характерни за двадесет и осмата и тридесет и петата година, настъпват през двадесет и шестата и тридесет и третата година. Така изглеждат основните възрастови периоди. Сега нека да не забравяме: до дванадесетата година ние имаме пред себе си в телесен смисъл Натановия Исус, обаче след дванадесетата година в Натановия Исус вече живее Азът на Заратустра. Какво означава всичко това? Нищо друго, освен следното: Започвайки от дванадесетата година, този зрял Аз работи върху сетивното тяло, върху Сетивната Душа и Разсъдъчната Душа на Натановия Исус и ги преобразява така, както само един напреднал Аз, насочващ отделните прераждания на Заратустра, е в



състояние да изпълни тази задача. Ето как ние отново заставаме пред онзи чуден факт, когато в тялото на дванадесет годишния Натанов Исус се инкарнира Азът на Заратустра, за да доизгради по възможно най-фин начин неговите душевни способности. С други думи, в тялото на Натановия Исус се разви едно астрално тяло, което беше в състояние да се отвори към Космоса и да почувствува истинската същност на древния Аура Маздао; разви се една Сетивна Душа, която постепенно можа да си припомни цялата мъдрост; до която човечеството стигна благодарение на Аура Маздао; и накрая: Разви се една Разсъдъчна Душа, която разбираше всичко т.е. можа да изрази в понятия, в лесно разбираеми думи всичко, което до този момент човечеството получаваше само по външен път чрез откровенията на духовния свят.

И така, пред себе си имаме Натановия Исус и Азът на Заратустра вътре в него. И той продължи своето развитие там до приближаването на тридесетата година. Тогава се случи нещо ново. Тогава отново се повтори но в един всеобщ, универсален мащаб същото явление, което вече се беше разиграло с дванадесетгодишния Натанов Исус, когато прие в себе си един чужд Аз. Ние виждаме, как към тридесетата година Заратустровият Аз беше привършил задачите си в душата на Натановия Исус, развивайки до най-висока степен неговите способности. Той беше така да се каже привършил мисията си относно тази душа, пренасяйки в нея всички свои постижения от миналите си инкарнации, така че вече можеше да си каже: „Да, сега моята задача е изпълнена!“

И тогава, един ден Заратустровият Аз напусна тялото на Натановия Исус.

Следователно, до дванадесетата година Заратустровият Аз живя в тялото на Соломоновия Исус. Но в чисто земен смисъл, това дете не можеше да се развива по-нататък. Поради обстоятелството, че живеещият в него Заратустров Аз го напусна, то преустанови своето развитие. Впрочем то беше достигнало до твърде висока и рядко срещана степен на зрялост. Външното наблюдение над Соломоновия Исус би показало една преждевременна зрялост. Обаче след като Азът на Заратустра го напусна, то спря да се развива по-нататък. В момента, когато настъпи относително ранната смърт на майката става дума за майката на Натановия Исус наред със своите свръхсетивни съставни части, тя взе със себе си и вечните, зародишни, творчески сили на Соломоновото дете Исус. Това дете също умря, приблизително по същото време, когато умря и майката на Натановия Исус.

Етерната обвивка, която напусна по това време тялото на Соломоновия Исус, беше с изключителна стойност. Ние знаем, че през онази епоха етерното тяло се разгръща с особена сила, след като едно дете прекрачи седмата година, т.е. между седмата година и половата

зрялост. Следователно, това етерно тяло беше формирано чрез силите на Заратустровия Аз. Знаем още, че нормално при смъртта етерното тяло се отделя от физическото тяло и че всичко, което не представлява интерес за вечността просто отпада, но един вид екстракт от етерното тяло продължава да съществува още известно време. Обаче при Соломоновото дете Исус почти цялото етерно тяло беше нужно на вечността. Цялото етерно тяло на това дете беше взето от майката на Натановия Исус и пренесено в духовния свят.

Но етерното тяло е архитектът и строителят на човешкото физическо тяло. И ние лесно можем да си представим, че в действителност имаше едно дълбоко родство между етерното тяло на Соломоновия Исус което беше отнесено в духовния свят и Аза на Заратустра, понеже до дванадесетата година то беше свързано със Заратустра в неговия земен живот. И когато по-късно Заратустровият Аз напусна тялото на Исус от Назарет, тогава се проявиха и притегателните сили между Заратустровия Аз и етерното тяло на Соломоновия Исус. Тези два вида сили се срещнаха отново и си изградиха едно ново физическо тяло. Заратустровият Аз беше напреднал до такава степен, че не се нуждаеше от прехода в света на Девакана. След относително кратко време и с помощта на онова етерно тяло, което току-що описахме, той можа да си изгради едно ново физическо тяло. По този начин за пръв път се роди онова Същество, което после непрекъснато се явява на Земята, и то след относително кратките периоди между смъртта и новото раждане, защото въпросното Същество винаги и отново се инкарнира на Земята.

Това Същество, което отново намира своето етерно тяло, отделено по описания начин, непрекъснато се намесва в историята на човечеството. Както лесно може да си представим, то се превръща в най-големия помагач на онези, които искат да разберат великото Събитие от Палестина. Оттогава, тази индивидуалност, под името „Учителят Исус“, непрекъснато се явява в поврата на времената; и така, Заратустра или Азът на Заратустра, след като отново откри своето етерно тяло, продължи своята битка в името на общочовешката еволюция, вече като „Учителят Исус“, който оттогава все отново и отново се възплъщава на нашата Земя, за да насочва и ръководи онова духовно направление, което наричаме християнство. Той е истинският вдъхновител на онези, които искат да разберат живота и развиващо се християнство; в езотеричните школи той вдъхновява онези, които имат грижата за опазване на християнските учения. Зад великите фигури на християнството стои именно той, непрекъснато припомняйки в какво се състои истинското значение на Събитието в Палестина.

Този Заратустров Аз, живял в тялото на Натановия Исус от дванадесетата до тридесетата година, сега напусна това тяло. Сега към

това тяло се устремява едно друго Същество. Моментът, когато вместо Заратустровия Аз в Натановия Исус навлиза един друг, бих казал, „върховен Аз“, е отбелязан като Кръщението от Йоан в реката Йордан. Още когато говорихме върху Евангелието на Йоан\*11, обърнахме внимание, че през онези древни епохи кръщението беше нещо съвсем друго, отколкото стана то по-късно, превръщайки се само в един символ. Самият Йоан Кръстител също го практикуваше по друг начин. Във водата беше потопявано цялото тяло на онези ,които биваха кръщавани. От досегашните антропософски лекции Вие знаете, че при подобни обстоятелства настъпва нещо особено. Дори в обикновения живот, когато даден човек е застрашен от удавяне, той получава истински шок и пред очите му като обширна панорама от образи преминава целият му досегашен живот.

Това става, защото за миг настъпва същото, което иначе се случва само след смъртта: Етерното тяло се отделя и освобождава от физическото тяло. Така беше с по-голямата част от кръщелниците на Йоан и най-вече при кръщението на Натановия Исус: неговото етерно тяло се отдели напълно. И точно сега, в тялото на Натановия Исус можа да проникне онова висше Същество, което наричаме Христос.

И така, след кръщението в Йордан, Натановият Исус е завладян от Христовото Същество. Ето какво означават думите, записани в по-старите евангелски източници: „Този е Моят възлюбен Син, днес аз Го родих“, или: сега е роден Синът на Небето, Христос. Негов създател е всеединният Бог, който крепи световите, а този, който го получи в името на цялото човечество беше не друг, а Натановият Исус и по-точно: Неговият организъм, неговото тяло, което беше подготвено да поеме в себе си зародишния кълн от висшите светове. „Този е Моят възлюбен Син, днес аз Го родих“, така се казва в по-старите евангелски източници, и така трябва да бъде фактически записано в Евангелията.

Но кое е това Същество, което се съедини с етерното тяло на Натановия Исус?

Невъзможно е да разберем това Христово Същество, без да отправим поглед към миналото планетарно развитие на нашата Земя. Можем да наречем Христовото Същество предводител на онези духовни Същества, които след отделянето на Слънцето от Земята бяха увлечени от него и там, на Слънцето, си намериха по-висша арена за действие, така че упражняваха своите влияния върху Земята, така да се каже, отвън. Следователно, ако мислено се пренесем назад в предхристиянската епоха обхващаща периода от отделянето на Слънцето от Земята до появата на Христос трябва да заявим: Когато човек насочвал поглед към Слънцето, при съответна зрялост на своите усещания, той се докосвал до онова, което проповядвал Заратустра:

Всичко, което ни залива като Слънчева светлина и топлина, е само физическата дреха на онези висши духовни Същества, които стоят зад Слънчевата светлина; защото зад нея се крият духовните сили, с които Слънцето залива Земята.

Но предводителят на всички тези Същества, чиито благотворни въздействия обгръщат Земята, е именно онова Същество, което по-късно беше наречено Христос. Следователно, в предхристиянските времена то трябваше да бъде търсено не в пределите на Земята, а в небесното тяло на Слънцето. И Заратустра постъпи правилно, когато го назова с името „Аура Маздао“, твърдейки че то обитава не Земята, а Слънцето. Да, така казваше Заратустра: „Дори и да пребродим цялата Земя, ние няма да намерим този Дух на светлината, но ако обърнем поглед към Слънце то, там ще открием него, Аура Маздао, и цялата светлина, която ни залива от Слънцето, е всъщност само тялото на Слънчевия Дух, тялото на Аура Маздао, както и човешкото физическо тяло е само носител на духовния човек.“

Обаче в резултат на грандиозните космически процеси, това висше Същество все повече и повече се доближаваше до сферата на Земята. Ясновидецът все по-ясно долавяше приближаването на Христос до Земята. И когато великият предтеча на Христос Исус, Мойсей, получи своите откровения сред огнената стихия на планината Синай, тук ние също сме изправени пред Него, пред приближаващия Христос.

А какво означават откровенията на Мойсей? Те означават, че приближаващият се към Земята Христос първоначално се проявява като в един вид отражение, като в един вид огледален образ. Нека да си представим в одухотворена форма процеса, който наблюдаваме на Луната при всяко пълнолуние. При пълнолунието ние виждаме отразената Слънчева светлина, тя струи към нас, само че ние я наричаме „лунна светлина“, понеже тя се явява като отразена от Луната. Кого видя Мойсей в горящата къпина на Синай? Христос! Обаче както Слънчевата светлина идва към нас не директно, а отразена от Луната, така и Мойсей видя само едно отражение на Христос. И както виждаме Слънчевата светлина, отразена от Луната, и я наричаме Лунна светлина, така и навремето Христос беше наречен Яхве или Йехова. Ето защо Яхве или Йехова не е нищо друго, освен отражението на Христос, преди той сам да слезе на Земята. Да, ето как Христос възвести себе си на онова човешко същество, което все още не беше в състояние да го съзерцава в неговата истинска първична същност; той възвести себе си косвено, както сама по себе тъмната Луна свети с отразените лъчи на Слънцето.

И този Христос трябваше все повече и повече да се приближи до човешкото познание, до човешките възприятия. А това означава, че в даден момент Той трябваше да слезе на Земята и да се движи по нея

като човек всред човеци те, да стане достойние на всички хора, както по-рано се откриваше от Космоса единствено на посветените. За тази цел трябваше да се изчака подходящият момент. Че Христос съществува, това в мистериите центрове винаги са знаели. И понеже беше възвестил себе си по най-различни начини, Той носеше и различни имена. Заратустра го нарече Аура Маздао, понеже за него Той се изявяваше в одеждите на светлината. Великите Учители на човечеството през Първата следатлантска културна епоха, свещените Риши в древна Индия понеже бяха посветени също знаеха за това Същество; но те знаеха още, че земната мъдрост ще обхване това Същество едва по-късно. Ето защо за онези времена формулата гласеше: „Това Същество живее отвъд сферата на седемте Риши и носи име то Вишва Карман.“ С други думи, свещените Риши говореха за Вишва Карман Съществото, което Заратустра по-рано наричаше Аура Маздао. Това са две различни имена на онова Същество, което бавно слизаше от духовните светове и все повече и повече се приближаваше до Земята.

Обаче, за да може едно човешко тяло да приеме Христовото Същество, беше необходима продължителна подготовка. За тази цел най-напред трябваше следното: Съществото, живяло в Заратустра, трябваше да напредне в хода на своите прераждания и да влезе накрая в едно толкова чисто тяло, каквото беше тялото на Исус от Назарет, за да изгради там онези качества на Сетивната Душа и Разсъдъчната Душа, чрез които Христос можеше да бъде приет в едно човешко тяло. Всичко това трябваше да се подготви в хода на времето. За да бъдат подготвени Сетивната Душа и Разсъдъчната Душа, наложително беше най-напред един Аз да мине през опитностите и изживяванията, през които мина Заратустра, за да бъдат постигнати съответните качества от страна на Натановия Исус. В предишните епохи това не беше възможно. Защото върху Натановото дете Исус трябваше да работи не само Азът на Заратустра, но и онова висше Същество, което описахме като Нирманакайя на Буда. То работеше върху Натановия Исус главно отвън, и то от раждането до неговата дванадесета година. Но за целта трябваше да съществува самата Нирманакайя. С други думи, най-напред Бодисатва трябваше да се издигне до степената Буда, за да се развие в него духовното тяло на Нирманакайя, а после то да формира съответните качества у Натановото дете Исус от раждането му до дванадесетата година. Самият Бодисатва трябваше да се издигне до степената Буда, за да натрупа в себе си силите, необходими на онова човешко тяло, което трябваше да понесе великото Събитие. В своята инкарнация като Буда, Бодисатва все още не беше готов за тази задача. Наложително беше и неговото земно съществуване като Буда.

Когато един ден човечеството действително разбере каква велика мъдрост е запазена в различните митове и легенди, то ще може да прочете в съответните текстове, че всичко, което извличаме от хрониката Акаша, се съдържа в древните легенди. Разказва се и то с право -, че Христовото Същество е било възвестявано още в древна Индия като едно космическо Същество, намиращо се отвъд сферата на седемте свещени Риши. Те добре знаеха, че това Същество живее във висините, но макар и бавно, се приближава към Земята.

Заратустра също знаеше, че е достатъчно да отправи поглед към Слънцето, за да го види; а древноеврейският народ, благодарение на качествата, които обсъдихме вчера, можа пръв да приеме отразения образ на Христовото Същество.

А в една древна легенда се разказва, как Буда, готвейки се да премине от Бодисатва в степента Буда, идва в досег с Вишва Карман, наречен по-късно Христос. Легендата разказва още, че приближавайки своята двадесет и девета година, Буда напуска бащиния дворец, където е отраснал до тогава. Сега той вижда един стар човек, после един болен, после един мъртвец и така постепенно опознава болките и страданията на живота; после среща един монах, който е избягал от живота, белязан с болести, старост и смърт. И сега, продължава легендата, която изразява една дълбока истина, той решава да не напуска веднага своя дворец, а да се върне там още веднъж. Обаче при първото си излизане от двореца, така разказва легендата, той беше удостоен от духовните висини с онази сила, която божественият художник Вишва Карман, който му се яви, изпращаше долу към Земята. Да, Бодисатва беше удостоен със силата на самия Вишва Карман, наречен по-късно Христос. Следователно, за него Христос беше все още не що външно, нещо с което той не можеше да се съедини. Тогава, приближавайки своята тридесета година, Бодисатва все още не можеше да приеме напълно Христос в едно човешко тяло. Той не беше достатъчно зрял за тази задача. Но той узря тъкмо чрез земното си съществуване като Буда. И когато се яви в духовното тяло на Нирмана кайя, той трябваше да работи върху тялото на Натановия Исус, подготвяйки го за приемането на Вишва Карман, на Христос.

Ето как изглежда задружното действие на онези сили, които подготвиха Христовото Събитие. Сега се налага да поставим един важен въпрос: Какво е отношението на този Христос, на този Вишва Карман към такива Същества като „Бодисатвите“, един от които например се издигна до степента Буда?

С този въпрос ние се докосваме до една от най-големите тайни на нашето планетарно развитие. Общо взето, за съвременния човек с неговите обикновени усещания и представи ще бъде много трудно дори

да предположи величието, скрито зад тази тайна. Има и други такива Същества като например онзи Бодисатва, който се издигна до Буда и вложи в човешките сърца великото учение за състраданието и любовта които са във връзка с Космоса и принадлежащата му Земя, и те са общо дванадесет. Онзи Бодисатва, който стана Буда пет или шест столетия преди нашето летоброене, беше един от тях. Всеки Бодисатва има строго определена мисия. Както този Бодисатва имаше мисията да даде на човечеството великото учение за състраданието и любовта, така и другите Бодисатви имаха своя лична мисия, която трябваше да изпълнят в различни епохи от Земното развитие. А Буда стои особено близо до Земната мисия, понеже укрепването на моралните убеждения е именно задача на нашата епоха, от момента, когато Бодисатва се яви пет, шест столетия преди нашето летоброене, до момента когато този Бодисатва ще бъде заменен от своя приемник, който по-късно ще живее на Земята като Майтрейя Буда.

Ето как напредва планетарната еволюция: Бодисатвите слизат на Земята и имат задачата да вложат от една епоха в друга това, което е обект на тяхната мисия. И ако бихме обгърнали цялото развитие на Земята, щяхме да открием дванадесет такива Бодисатви. Те принадлежат към онова войнство от Духове, което периодически изпраща на Земята един от Бодисатвите като свой специален пратеник, като един велик Учител. Цялото Земно развитие се ръководи от тази велика ложа, съставена от дванадесет Бодисатви. Тези дванадесет Бодисатви до голяма степен се покриват с понятието, което на една по-низша степен, определяме като „Учител“. Да, те са Учители, великите вдъхновители на една или друга част от това, което хората трябва да усвоят в хода на своята еволюция. Но откъде получават Бодисатвите това, което те периодически възвестяват на човечеството? Ако бихте могли да надзърнете в духовната ложа на Бодисатвите, в кръга на дванадесетте Бодисатви, Вие щяхте да установите, че всред тях се намира едно тринадесето Същество, което не бихме могли да наречем „Учител“ в същия смисъл, който влагаме в дванадесетте Бодисатви; то е Същество, от което блика самата субстанция на мъдростта. Ето защо, ако искаме да сме съвсем точни, ще обобщим: Дванадесетте Бодисатви стоят във великата духовна ложа около своя център; те са вгълбени в съзерцаването на космическата мъдрост, която влива в тях всичко, което те после ще изпълнят като своя мисия в името на общочовешката еволюция. С други думи, от тринадесетото Същество се разлива това, което другите по-късно ще възвестяват на човечеството. Те са Учителите, вдъхновителите, а тринадесетото Същество е само по себе си това, което другите ще проповядват в света всяка следваща епоха. Този тринадесетият е онзи, когото древните Риши наричаха Вишва Карман, а

Заратустра наричаше Аура Маздао; той е същият, когото ние наричаме Христос. Ето какво е неговото отношение към всички Бодисатви; той е предводителят на тяхната ложа. Целият хор на Бодисатвите възпява учението за Христос, за Вишва Карман.

Онзи, който пет, шест столетия преди нашето летоброене се издигна от Бодисатва до Буда, беше удостоен със силите на Вишва Карман. А онзи, който в лицето на Натановия Исус прие Христос в себе си, беше не просто „удостоен“, а „помазан“, т.е. проникнат и протъкнат от Вишва Карман, от Христос.

Навсякъде, където хората имаха предчувствие за този факт, или чрез посвещението стигаха до определено познание за него, те изобразяваха тези велики тайни с помощта на един символ. Виждаме например, как в онези малко известни и тайнствени Мистерии на европейския Север, Мистерии на дротите, съществували преди християнството, имаше един чисто земен символ за духовния факт на дванадесетте Бодисатви. В древните Мистерии на дротите винаги можеше да бъде открита една общност от дванадесет индивидуалности, които възвестяваха духовните истини. Всред тях имаше един тринадесети, който не е поучавал нищо, но чрез самото си присъствие, просто е излъчвал мъдростта, която другите са възприемали. Ето земният символ за един небесен, духовен факт.

От друга страна, от стихотворението „Гайните“,където Гьоте загатва за своето розенкройцерско вдъхновение, узнаваме, как дванадесетте са наредени в кръг около тринадесетия, без самият той да се проявява като велик Учител; защото след смъртта на тринадесетия, останалите дванадесет приемат брата Мариус, в цялата му наивност и простодушие, като негов заместник. Той трябва да бъде не представител на едно учение, а представител на самата спиритуална субстанция. И така е било навсякъде, където хората са имали предчувствие или познание за този духовен факт.

Следователно, с Йоановото Кръщение в реката Йордан, настъпи онзи момент от общочовешкото развитие, когато този небесен „тринадесети“ се появи на Земята като самата духовна субстанция, от която всички други Бодисатви или Буди трябваше да черпят; и за да се въплъти това Същество в едно човешко тяло, бяха необходими продължителни и сложни приготовления. Ето какво представлява тайната на Йоановото Кръщение в реката Йордан. Ето кое Същество описват Евангелията: Вишва Карман, Аура Маздао или Христос, както беше наречен по-късно, в тялото на Натановия Исус. В продължение на три години, това Същество взело човешки. Облик трябваше да ходи по Земята като човек всред хората и да понесе до своята тридесет годишна възраст, всичко онова, което чухме в хода на последните лекции. Този Натанов Исус



беше озарен и вътрешно проникнат от онова Същество, което по-рано се криеше в сияйните и топли лъчи на Слънцето, които се носеха из Космоса; следователно, от онова Същество, което заедно с отделящото се Слънце, беше напуснало Земята.

Сега обаче пред нас застава един друг въпрос: Защо това Същество се намеси толкова късно в еволюцията на Земното човечество? Защо то не слезе на Земята по-рано? Защо то не изпълни нечие етерно тяло по-рано, както стори това при Йоановото Кръщение в реката Йордан?

Ние ще си отговорим на този въпрос, само ако подробно проучим онова събитие, което Старият Завет описва като „грехопадение“. Това събитие се състои в следното: през Лемурийската епоха определена категория духовни Същества, изостанали на степента на старото Лунно развитие, се промъкнаха в човешкото астрално тяло. Така човешкото астрално тяло беше завладяно от така наречените луциферически Същества. Този процес е образно представен в „грехопадението“ и изгонването на Адам и Ева от „Рая“. Чрез намесата на луциферическите Същества в човешкото астрално тяло, човекът се оказа много по-дълбоко вплетен в земните отношения, отколкото би се случило иначе. Без луциферическите влияния той би се задържал в по-висшите сфери и не би потънал в Земната материя, за да довърши там своите предназначени задачи. Обаче сега човекът слезе на Земята по-рано, отколкото беше предвидено. Ако не би се случило нищо друго, освен това, за което сега става дума, цялата мощ на луциферическите сили, заложена в човешкото астрално тяло, щеше да обхване също и човешкото етерно тяло. Но висшата мъдрост на света не можеше да допусне подобно нещо. За тази цел трябваше да се случи едно твърде особено събитие.

Всичко, което описвам тук, ще бъде обяснено от друга страна в моята наскоро излизаща книга „Въведение в Тайната Наука“.

След като прие луциферическите сили в своето астрално тяло, човекът не биваше да остане в предишното си състояние. Той трябваше да бъде предпазен от опасността, луциферическите сили да завладеят неговото етерно тяло. И това беше постигнато благодарение на обстоятелството, че човекът се оказа неспособен да използва цялото си етерно тяло. Една част от етерното тяло беше изтръгната от властта на човешката воля. Без това благодеяние от страна на Боговете, т.е. ако човекът би запазил пълен контрол над цялото си етерно тяло, той никога вече не би открил верния път в своята по-нататъшна еволюция. Определени части от човешкото етерно тяло бяха извлечени и запазени за по-късни времена. Нека сега да отправим духовен поглед към тези събития и да разберем, за кои части от етерното тяло става дума.

Първоначално човешкото същество е съставено от онези части, които откриваме и във външния свят: От „земните“ или твърди части, от „вода“ или течните части и от „въздух“ или газообразните части. Това са елементите, от които е изградено човешкото физическо тяло, както и всички физически форми. Етерният свят започва с първото етерно състояние, което ние означаваме като огнен етер или направо „огън“. Огънят или топлината, изобщо това, което съвременната физика разглежда не като нещо субстанциално, а само като обикновено движение на материята, е всъщност първото състояние на етера. Втората разновидност на етера е светлинният етер или светлината, а третата му разновидност все още неуловима за днешния човек ние възприемаме само като един вид отражение във физическия свят и това е звукът; наричаме го още звуков етер или числен етер. Четвъртата разновидност на етерния свят е същинският жизнен етер, или с други думи, самият живот\*12.

За днешния физически човек е характерно, че всички душевни състояния се отпечатват както в неговото физическо тяло, така и в неговото етерно тяло. Обаче всяко душевно вълнение, така да се каже, се поема от определени субстанции на етерното тяло. Това, което наричаме вода, етерно се проявява в това, което наричаме огън. Всеки, който е поне малко възприемчив за някои чувствени отношения, ще признае, че имаме основание да говорим за волята, като твърдим, че тя, волята, която физически се проявява в кръвта, всъщност живее в огнения елемент на етерния свят; физически тя се разтоварва в кръвта, респективно в движението на кръвта. Това, което наричаме чувства, се проявява в онази част на етерното тяло, която отговаря на светлинния етер. Ето защо ясновидецът вижда волевите импулси на човека като огнени езици, които просветват в неговото етерно и астрално тяло, а чувствата вижда като различни светлинни форми. Обаче това, което човек душевно изживява като мислене и което ние изразяваме с помощта на думите, е само сянката, далечното отражение на мисленето, както лесно ще се убедите, понеже физическият звук също е само един вид сянка на нещо много по-висше. Думите имат своето представителство в звуковия етер. В основата на нашите думи стоят мислите; думите са изразните форми на мисленето. Тези изразни форми изпълват етерното пространство и звуковият етер пренася техните трептения, фактически „звукът“ е само сянката на първоначалните мисловни трептения. А най-вътрешната страна на нашите мисли, това което ги изпълва със смисъл, по своята етерна разновидност, спада към жизнения етер.

Смисъл	Жизнен етер
Мислене	Звуков етер
Чувства	Светлинен етер
Воля	Огнен етер
	Въздух
	Вода
	Земя

През Лемурийската епоха, от тези четири вида етер след намесата на луциферическите Същества на човека бяха предоставени само двете долни форми: Огненият етер и светлинният етер; горните два вида етер му бяха отнети! Ето дълбокият вътрешен смисъл на това, което ни се казва: след като чрез влиянието на Луцифер хората за почнаха да различават доброто и злото образно това е представено в разказа, когато те вкусиха от „дървото на познанието“ на тях им беше отнета възможността да, вкусят от „дървото на живота“!

С други думи: Беше им отнета възможността да разполагат с това, което свободно и съзнателно би проникнало в областта на мисловния етер. Сега вече развитието на човека трябваше да поеме по следния път: Всеки човек можеше свободно да разполага с това, което съответствува на неговата воля. Свободната волеизява, както и чувствата, стават един вид лично притежание на човека; от тук идва и Строго индивидуалният характер на чувствения и волевия свят. Обаче индивидуалният характер веднага изчезва, когато от чувствата се издигнем до мисленето, дори и това да се отнася само до физическата му изразна форма, думите. Докато всеки човек влага в своите чувства и воля нещо лично, навлизайки в света на думите и мислите, ние веднага стигаме до нещо общовалидно. Невъзможно е всеки да изгражда свои собствени мисли! И ако мислите биха били толкова индивидуални, колкото чувствата, ние никога не бихме се разбирали помежду си. Следователно, в известен смисъл мислите, бяха изтръгнати от човешкия произвол и временно запазени в сферата на Боговете, за да бъдат предоставени на човека едва по-късно. Ето защо навсякъде по Земята ние срещаме хора с индивидуални чувства и индивидуални волеви импулси, но с еднакво мислене и с еднакви говорими езици. Където съществува един общ говорим език, там цари и общото народно божество. Тъкмо тази сфера беше изтръгната от властта на човека; там временно се разпореждаха Боговете.

Когато заедно със своите ученици Заратустра се обръщаше към духовния свят, той казваше: „От небето се спуска топлината, огънят, от небето се спуска светлината. Това са одеждите на Аура Маздао. Обаче зад тези одежди е скрито това, което все още изчаква горе в духовния

свят; това което хвърля само своята сянка във физическите мисли и физическите думи на човека."

Зад Слънчевата топлина, зад Слънчевата светлина е скрито това, което живее в звуците и в смисъла, това което се възвестяваше единствено на тези, които можеха да виждат зад светлината, това което се отнася към земното слово така, както небесното Слово се отнася към временно отнетата част на етерното тяло. Ето защо Заратустра казваше: „Погледнете нагоре към Аура Маздао! Вие виждате как той се изявява във физическите одежди на светлината и топлината. Обаче зад тях стои божествено съзидателно слово; тъкмо то се приближава до Земята."

Какво е Вишва Карман? Какво е Аура Маздао? Какво е Христос в неговия истински облик? Божественото съзидателно Слово! Ето защо в учението на Заратустра ние се натъкваме на забележителното твърдение, че Заратустра е посветен, не само за да възприема своя Аура Маздао в светлината, но и божественото съзидателно Слово, Хоновер, което трябваше да слезе на Земята и да проникне в едно отделно човешко етерно тяло. Както знаем, това се случи за пръв път при Йоановото Кръщение в реката Йордан. Това, което през Лемурийската епоха беше отнето от човека и запазено в духовния свят, Словото, духовното Слово, сега при Йоановото Кръщение се спусна от етерните висини и проникна в етерното тяло на Натановия Исус. И какво се случи, когато Йоан извърши Кръщението в реката Йордан? Словото стана плът!

Какво възвестяваха Заратустра и онези, които бяха наясно с неговите тайни? Като ясновидци, те възвестяваха онова, което беше скрито зад топлината и светлината, или с други думи: „Словото". Те бяха „служители на Словото". Евангелистът Лука описва това, което възвестиха „самовидците", станали по този начин и „служители на Словото".

И с този пример ние още веднъж виждаме колко дословно следва да се приемат Евангелията. Всичко онова, което поради луциферическия принцип трябваше да бъде отнето и опазено от човечеството в продължение на толкова дълго време, сега стана плът в една отделна личност, сега то слезе и заживя на Земята. Ето защо това Същество е най-великият образец за тези, които постепенно ще разберат неговата природа. Ето защо нашата земна мъдрост трябва да вземе за пример Бодисатвите. Те винаги имат задачата да възвестяват това, което представлява тринадесетият между тях. Обаче ние разполагаме с нашата Антропософия, с нашите мъдрост и познание, с резултатите от духовното изследване, именно за да вникнем в същността и природата на Вишва Карман, на Аура Маздао, на Христос.

## ОСМА ЛЕКЦИЯ

Базел, 22 септември 1909

Ние вече се постарахме да си изградим точна представа за това, което всъщност лежи в основата на първите глави от Евангелието на Лука. Можем да разгадаем предисторията на великото Христово Събитие, за която ни говори евангелистът Лука, само ако познаваме онези процеси, които се разиграват в хода на общочовешката еволюция и с които вече се запознахме доста подробно. Сега вече ние знаем кой беше онзи, който в своята тридесет годишна възраст прие в себе си космическия принцип, наричан от нас Христовия Принцип. Относно вникването в това, което ни разказва евангелистът Лука за личността и делото на Христос Исус т.е. онази индивидуалност, която в продължение на три години ходеше по Земята и носеше в човешкото си тяло „Христос“ се налага с няколко щрихи да обобщим цялата еволюция на човечеството и да посочим част от нейните важни особености, за които нашето съвремие изобщо няма никаква представа. В много отношения нашата епоха е направило късогледа и вярва, че всичко, което става днес или е ставало с човечеството през последните две, три столетия, т.е. всичко, което лежи в основата на неговите еволюционни закономерности, е било валидно винаги, и че това, което не е валидно днес, не е било валидно никога. Ето защо днешният човек толкова трудно възприема онези описания, които се отнасят до по-далечното минало, когато Христос е живял на Земята.

Евангелието на Лука, и по-точно неговият автор ни разказва за делата на Христос Исус. И той ги разказва по такъв начин, че ако наистина вникнем в смисъла на неговите описания, все повече и повече ще се доближим до сама та същност на това, което се е разиграло тогава в този решителен момент от еволюцията на човечеството. Нека от ново да се спрем на нещо, което многократно сме обсъждали по време на нашите антропософски лекции: Че съвременното човечество води своето начало от атлантската катастрофа и че нашите предшественици т.е. нашите собствени души, но в други тела вече са живели на старата Атлантида, континентът, разположен между Европа и Африка от една страна, и Америка от друга страна. Тогава настъпи атлантската катастрофа, която напълно промени облика на Земята. Човешките маси потеглиха от Атлантида на изток и на запад и се заселиха по Земята, както вече знаем от описанията за Следатлантската епоха. Именно през Следатлантската епоха възникнаха различните култури: древноиндийската култура, древноперсийската, египетско-халдейската, гръцко-римската и тази, в която живеем днес.

Бихме си изградили напълно погрешна представа за общочовешката еволюция, ако повярваме, че през Следатлантската епоха човекът е

изглеждал така, както изглежда днес. Той непрекъснато се е променял; с човешката природа са настъпвали огромни промени. Официалните исторически документи обхващат един период от само няколко хилядолетия. Обаче истински поглед върху развитието след атлантската катастрофа ни дава единствено и само онзи недостъпен за физическите сетива източник, наричан от нас хрониката Акаша, за която впрочем стана дума и в сегашния лекционен цикъл.

От хрониката Акаша ние узнаваме, че непосредствено след атлантската катастрофа възниква древноиндийската културна епоха, през която хората са живеели предимно в своите етерни тела, без да потъват във физическите си тела, както стана по-късно. Преобладаващата част от индийското население притежаваше едно смътно или сумрачно ясновидство, без да разполага с днешното Азово съзнание. Тогавашният индиец имаше един вид сънищно съзнание, което все пак му позволяваше да вижда в скритите основи на битието, да вижда в духовния свят. Свикнали сме да изтъкваме, че в областта на нашите представи е необходимо ясно да виждаме връзката между познанието и неговите форми, понеже тя често ни помага, особено в периоди от време, простиращи се в бъдещето. Ние винаги сме изтъквали, че нашите предшественици в древна Индия са били все още ясновиждащи, много по-ясновиждащи, отколкото по-късно. Ако обаче искаме да разберем Евангелието на Лука, налага се да посочим и една друга особеност на нашите предшественици.

През тази епоха, когато етерното тяло значително надхвърляше очертанията на физическото тяло и не беше така плътно свързано с него както днес, душевните сили и качества на човека имаха една много по-голяма власт над физическото тяло. Обаче колкото повече етерното тяло проникваше във физическото, толкова по-слабо ставаше то и толкова по-малка власт имаше над физическото тяло. При древните атланци главовата част на етерното тяло се простираше високо над физическото тяло. В известен смисъл това беше така и при древните индийци. От една страна това им позволяваше да поддържат своето ясновиждащо съзнание, а от друга да имат забележителна власт над процесите във физическото тяло.

Въпреки голямата отдалеченост във времето, все пак бихме могли да сравним тялото на един древен индиец с тялото на един съвременен човек. Днес етерното тяло е навлязло до най-голяма степен във физическия организъм и е най-плътно свързано с неговите процеси.

Но днес ние се приближаваме до онази граница, когато етерното тяло отново започва да се освобождава от физическото тяло и да става все по-самостоятелно; и напредвайки към бъдещето, човешкото етерно тяло все повече и повече ще се освобождава от физическото тяло. Днес

човечеството вече е преодоляло онзи повратен миг, който бележи най-дълбоката свързаност между етерното и физическото тяло; днес етерното тяло, макар и в малка степен, е вече извън физическото тяло. Сравнявайки тялото на древния индиец с тялото на съвременния човек, ще установим: В първия случай етерното тяло е сравнително свободно и душата разгръща всички онези сили, чрез които определя състоянието на физическото тяло. Етерното тяло приема силите на душата, понеже то все още не е така плътно свързано с физическото тяло; за сметка на това обаче, то има власт над физическото тяло, в резултат на което въздействията, упражнявани през тази епоха върху душата имат неимоверно голямо отражение в самото физическо тяло.

Когато например древният индиец изпитваше омраза към някого и изговаряше една пълна с омраза дума, тази дума просто убеждаше другия: Тя стигаше чак до физическата структура на човешкото същество. Накратко: Душата действуваше върху етерното тяло, а етерното тяло върху физическото. Днес тази сила е отнета от етерното тяло. А когато от друга страна беше изговаряна една или друга нежна дума, изпълнена с обич, тя се отразяваше благотворно и стоплящо върху другия човек, съответно върху неговото физическо тяло. Ето защо тогава беше твърде важно, дали някой произнася думи, пълни с обич или омраза, понеже те пряко засягаха всички процеси в човешкия организъм. Колкото повече етерното тяло проникваше навътре във физическото, толкова по-слаби ставаха този род въздействия. Днес не е така. Днес една произнесена дума действа преди всичко върху душата и рядко са случаите, когато една изпълнена с омраза дума би наранила човека физически, или друга, изпълнена с обич дума, би ощастливила човека. В началото на Следатлантската епоха, онези особени въздействия, които днес все още долавяме в нашето сърце при една обидна или ласкава дума, бяха изключително силни. Ето защо с тези въздействия можеха да бъдат постигнати съвсем други душевни състояния, различни от днешните. Днес няма кой знае какво значение, как е произнесена една или друга дума. Колкото и обич да вложим в една дума, когато тя бъде отправена към днешния човек, тя малко или много ще бъде отблъсната от него, защото днес значение има не само как е изговорена, но и как ще бъде възприета.

Следователно, днес вече не са възможни такива непосредствени въздействия върху човешката душа, които да стигат чак до органичните процеси на физическото тяло. Обаче в известен смисъл това отново ще стане възможно, защото ние се приближаваме към онова бъдеще, когато духовните въздействия отново ще проявят своята огромна, първична сила. Още днес ние можем да посочим как ще изглеждат тези неща в бъдеще. В сегашния етап от еволюцията на човечеството ние не можем

да сторим много, за да премине направо в една друга душа чак до нейното физическо тяло всичко онова, което носим в собствената си душа като обич, добри намерения и мъдрост. Днес трябва само да сме вътрешно убедени, че рано или късно, ние сами ще упражняваме подобен род въздействия. И тези духовни въздействия са вече факт. Те са факт най-вече там, където е в сила антропософският мироглед, защото днес единствено той може да подхранва душевните сили на човека. Днес физическите последици от една дума можем да наблюдаваме само в редки случаи. Обаче възможно е и нещо друго: Една общност от хора да работи по такъв начин, че да приеме в себе си цялата сила на духовните истини. Занапред тези духовни истини непрекъснато ще нарастват, ще постигат власт над душата, а наред с това и силата да формират дори физическата структура на човешкото тяло съобразно тях самите. Занапред душевно-духовният свят отново ще постигне огромна власт над физическата материя и ще я формира според своята собствена природа.

През онези далечни времена на древноиндийската култура също и това, което наричаме „лечение“, беше не що коренно различно от днешните му форми, понеже то напълно зависеше от нещата, които току-що казах. Понеже с това, което действуваше върху душата, можеха да бъдат постигнати неимоверни въздействия и върху тялото, беше възможно и друго: Наситените с волеви импулси думи се насочваха към другия човек по такъв начин, че душата пренасяше тяхната сила в етерното тяло, а то на свой ред във физическото тяло. Ако някой е предусещал от какво въздействие се нуждае другата душа, той можел да подходи към един болен човек именно по пътя на душата и чрез нея да внесе във физическото тяло това, което наричаме „здраве“. Представете си тези отношения, но засилени до краен предел, а именно, как индийският лекар владее до съвършенство споменатите душевни въздействия и Вие ще сте наясно, че през Древноиндийската епоха лечението беше един много по-духовен процес, отколкото може да бъде то днес, подчертавам: Отколкото може да бъде то днес. Всичко, което смъкваме от Космоса като сбор от истини, като светоглед, извлечен от самото съдържание на духовния свят, ще се влее в човешките души и бъдещите поколения ще го превърнат в могъщо оздравително средство, бликащо от най-вътрешните пластове, на човешката душа. Занапред Антропософията ще бъде най-могъщото лечебно средство за човешката душа. Само трябва да разберем едно: Досега човечеството се намираще в един низходящ път на развитие, изискващ все по-голямо ограничаване на духовните въздействия и днес ние сме в неговата най-долна точка, но същевременно сме в състояние, макар и засега едва доловимо, отново да се издигнем до висините, откъдето сме слезли на Земята.



Душевните въздействия, така характерни за древна Индия, постепенно отпадат. Приблизително подобна душевна организация позволяваща взаимодействието между две човешки души съществуваше например и в древноегипетската култура. Колкото по-назад се връщаме в очертанията на древноегипетската култура, толкова по-ясно виждаме възможността за непосредствени въздействия от една душа върху друга душа.

През Древноперсийската културна епоха тези въздействия не бяха вече толкова силни. Защото тази епоха имаше друга задача: тя беше призвана да даде първия тласък към завладяването на физическия свят. По отношение на онези качества, които току-що описах, египтяните са много по-близо до древните индийци, отколкото персийците. През Древноперсийската култура душата започва, ако мога така да се изразя, все повече и повече да се затваря в се бе си, респективно да има все по-ограничена власт над физическия организъм, понеже тя трябваше да развие това, което наричаме себесъзнание. Ето защо направлението, съхранило духовната власт над физическия свят, трябваше да се слее с едно друго културно течение, ориентирано предимно към вътрешното вглъбяване, към себе съзнанието; и един вид уравнивяване между тези две направления ние откриваме в гръцко-латинската култура. За нас тя е четвъртата следатлантска културна епоха. Сега човечеството беше навлязло толкова навътре във физическия свят, че настъпи един вид равновесие между материалните и духовните сили. С други думи: През четвъртата следатлантска културна епоха Духът и душата имаха същата власт над тялото, каквато имаше и тялото над душата. Човечеството беше стигнало до един вид равновесие между двата принципа.

Но сега човечеството отново трябва да мине през един вид космическо изпитание, за да се издигне отново в духовните светове. Нещата стоят така, че от гръцко-латинската епоха насам, човечеството всъщност се потопи още по-дълбоко във физическата материя. Всичко свързано с тялото, с физическата организация, се материализира още повече. В нашата пета следатлантска културна епоха, човекът слезе под линията на равновесието и на първо време можеше да се издига единствено в областта на своите вътрешни изживявания, изграждайки едно съзнание ла духовния свят с по-скоро теоретичен характер. На първо време човекът трябваше да укрепне вътрешно.

И така, през гръцко-латинската култура ние виждаме едно относително равновесие, докато днес, в нашата епоха, материалният свят е взел явно надмощие над душевно-духовния свит. Виждаме още, как в известен смисъл душевно-духовният свят е станал напълно безпомощен; днес той може да бъде възприеман само теоретично. През последните столетия душевните изживявания трябваше да бъдат

ограничени до едно вътрешно укрепване, което ставаше без участието на будното дневно съзнание. Постепенно душевните изживявания, т.е. самият душевен свят на човека трябваше да стане достатъчно силен, за да позволи възникването на едно ново съзнание. И кога то бъде постигната тази вътрешна зрялост а това ще стане през шестата следатлантска култура тогава благодарение на факта, че човекът е приел достатъчно духовна храна, той ще притежава за духовния свят не теоретична представа, а една жива мъдрост, една жива истина. Тогава духовният свят ще бъде толкова силен, че отново ще постигне макар и в друг смисъл -надмощие над физическото тяло.

Следователно, как да обясним мисията на Антропософията от тази гледна точка? Ако в нашата епоха Антропософията успее да прерасне в нещо, което не само пробужда разума и интелекта, а съживява и истински стопля душата, тогава душата ще натрупа в себе си толкова сили, че ще добие власт над физическата материя. Разбира се, за тази цел е необходим известен преход; ето защо е необходимо нещо, което на пръв поглед ще изглежда излишно, или дори вредно. Обаче това са преходни форми, които ще отстъпят пред онова бъдеще, когато хората непосредствена ще възприемат духовния живот в своите идеи и когато цялото човечество ще се издигне до онова състояние, при което духовният свят ще ръководи материалния свят. И всеки човек, който днес се интересува от антропософските принципи, не само защото те изострят неговия интелект, а защото го пленяват със своята истинност, всеки, който изпитва живо, вътрешно задоволство от антропософските истини, ще се превърне в предтеча за онези човешки същества, при които един ден душата ще тържествува над тялото.

Дори и днес ние можем да разкрием истината за онези величествени процеси, както направихме това през последните дни, за сливането между двата елемента този на Буда и на Заратустра, както и за всичко, което се случи в началото на нашето летоброене там, в Палестина. Ние можахме да проследим как мъдрото ръководство на света създаде Натановия и Соломоновия Исус, за да обедини чрез тях двата могъщи еволюционни потока, които до този момент бяха откъснати и разделени един от друг.

Разбира се, относно казаното през последните дни могат да бъдат изразени различни становища. Някой би добавил: „За днешното съзнание тези неща изглеждат фантастични, но когато поставя на везните всичко, дори и външните факти, те стават напълно правдоподобни и аз започвам да разбирам Евангелията едва след като съм чул подробностите от хрониката Акаша." Друг би могъл да заяви, че историята с двете деца Исус задоволява неговите интереси и че сега започва да разбира много неща, които по-рано са оставали за него пълна

загадка. Трети би могъл да каже: „Сега за мен възниква и нещо друго. Обгръщайки с поглед окултно установените величествени процеси и как например Нирманакайя на Буда се оказа в основата на онези видения, които получиха пастирите, обхващайки и другото направление, според което звездата насочваше последователите на Заратустра, виждайки сливането на тези разделени до този момент духовни направления, тогава у мен се поражда преди всичко следното впечатление: Впечатлението, че в хода на мировата еволюция всичко това е неопишимо красиво! Впечатлението, че то е нещо, което възпламенява нашите души и непосредствено ги включва в действителните мирови процеси.“

И това е най-доброто, което ние можем да извлечем от великите истини. Малките истини задоволяват нашите познавателни стремежи, но големите истини огряват душите ни и сега ние знаем: това, което пулсира в мировото развитие, е в същото време нещо неимоверно красиво. Потопим ли се в неговата красота, в неговото величие, тогава то пуска корените си в нас и буйно израства нагоре, надхвърляйки всяко теоретично разбиране. Какво впрочем казва Христос Исус в смисъла на Евангелието от Лука?

„Излезе сеячът да сее семе; и когато сееше,  
едни зърна паднаха край пътя и бяха потъпкани,  
и птиците небесни ги изкълваха;  
А други паднаха на камък и, като поникнаха  
изсъхнаха, защото нямаха влага;  
други пък паднаха между тръни, и израснаха  
тръните заедно със зърната и ги заглушиха“  
(Лука 8,5-8)

Така стоят нещата и с антропософския светоглед. Към него може да се приложи същото, което казва Христос Исус в тази притча за сеяча. Семето е царството на боговете, царството небесно, царството на Духа. Това царство на Духа трябва да се отправи към човешките души, трябва да се превърне в един активен принцип на Земята. Обаче тук има и хора, носещи в себе си единствено такива душевни сили, които отблъскват духовния светоглед и царството на божествено-духовните Същества. Така духовният свят е непрекъснато прогонван, хората го отхвърлят още преди той да е загатнал нещо за себе си. Думите на Христос Исус днес са валидни и за всичко онова, което Антропософията е призвана да даде на света: то бива отхвърляно, птиците, така да се каже, го изяждат и в края на краищата, не се получава нищо.

Има и друга възможност: Душата слуша било то словото на Христос Исус или словото на духовната мъдрост -, обаче самата тя не е достатъчно дълбока. Душата е само подготвена и разбира, че тези истини са напълно правдоподобни, но всъщност тя не може да се съедини с тях. Тя може да повтори, да възпроизведе една или друга мъдрост, но не може да стане едно цяло с нея; тя прилича на семето, което пада на камениста почва и не може да порасне.

И третата възможност е, когато семето пада всред тръните; то покълва, но тръните го заглушават. С други думи, Христос обяснява, че има хора, чиято душа е пълна с грижите на ежедневието и макар да са в състояние да разберат спиритуалната истина, те не успяват да постигнат нищо. И днес има души и то твърде много -, които на драго сърце биха размислили върху антропософските истини, ако не бяха всевъзможните грижи на ежедневието. Да, само малцина са в състояние да разгърнат спиритуалните истини според своята свободна воля, сякаш те са един вид „четвърто семе“. Това са онези, които започват да усещат антропософския елемент като една жива истина, навлязла в душата като подвижна и жива сила; онези, които същевременно олицетворяват сегашното състояние на бъдещата активност, характерна за духовните истини в следващите епохи. Впрочем никой, който благодарение на своите вътрешни сили и своето доверие в духовния свят не е сам проникнал от съзидателната стихия на спиритуалната мъдрост, не може да се доближи до тази мъдрост чрез каквито и да са външни средства. Защото няма е доказателство срещу действителната сила на спиритуалната мъдрост, това че у мнозина тя не поражда днес едни или други физически последици? Напротив, бихме могли да кажем: За нас, именно доказателство за здравословната сила на спиритуалната мъдрост е, че тя често причинява негативни последици у прекалено грубите физически тела, с които влиза в допир; както например едно градско дете с крехко физическо здраве, астенизирано от градския въздух, който то диша от самото си раждане, далеч няма да се почувствува здраво, ако попадне всред острия и режещ планински въздух, а може би ще се разболее наистина. Както това не е доказателство срещу здравословната сила на планинския въздух, така не е и доказателство срещу спиритуалната мъдрост, когато тя проникне в даден човешки организъм и предизвика някакво преходно объркване. Защото тя се натъква на определени наследствени качества, които човешките тела носят от хилядолетия; тя се натъква на не що, което е непригодно за нея.

В това отношение изобщо не следва да търсим доказателства във външния свят; ние трябва да вникнем в тази мъдрост и сами да се убедим в нейната правота. Каквито и доказателства да срещнем във външния свят, ние трябва да проникнем във вътрешността на нещата, да

си изградим лично убеждение за техния духовен произход и да признаем: Ако днес антропософските принципи имат тези последици, които често виждаме, те се дължат на нездравите човешки отношения. Здрава е спиритуалната мъдрост, но не винаги здрави са хората. Ето защо е разбираемо, че днес не може да се открие всичко, което спиритуалната мъдрост е в състояние да даде на човечеството едва в хода на времето. И все пак, грижата е налице: Вредата от Антропософията не може да е голяма; никой не принуждава градските деца да дишат острия и режещ планински въздух. Ето защо само от време на време може да бъде разкрито нещо, което обикновените хора могат да понесат. Защото ако например цялата спиритуална мъдрост бъде изведнъж разкрита, би могло да се получи така, че някои човешки тела биха се разрушили, както и недоброто физическо здраве може да се разклати от здравия планински въздух. Великата мъдрост може да бъде разкривана само постепенно, и това неизбежно ще стане, за да изживее бъдещото човечество, какво означава да си здрав.

Всичко това се съдържа в смисъла и целите на Антропософското Движение<sup>13</sup>. Хората, макар и бавно, отново ще завоюват това, което те трябваше да изгубят: Господството на духовно-душевния свят над материята. Това господство започна да пропада още от времето на древноиндийската култура. През гръцко-латинската епоха все още имаше хора, запазили като един вид наследство от миналото такава конфигурация на етерното тяло, че то над хвърляше очертаванията на физическото тяло и правеше човека достъпен за определени душевно-духовни въздействия. Ето защо Христос Исус трябваше да се яви тъкмо по това време. Ако би се явил през нашата съвременна епоха, той не би могъл да действа така, както в началото на нашето летоброене и не би могъл да се превърне в онзи велик образец, когото всички познаваме. В нашата епоха той би се натъкнал на такъв вид човешки организми, които са навлезли прекомерно навътре във физическата материя. Днес самият той би се оказал инкарниран в такова човешко физическо тяло, което не позволява духовни въздействия върху физическия организъм!

Това обаче е валидно не само за Христос Исус; това е валидно за всички подобни явления, и ние разбираме общочовешката еволюция, само ако я осветлим от тази гледна точка. Това се отнася също и за Буда и неговото появяване на Земята. Ние вече говорихме за мисията на Буда. Той възвести за пръв път това, което познаваме като великото учение за любовта и състраданието, и всичко свързано с тях, описано под формата на т.н. „осемстепенен път“. Мислите ли, че ако Буда би се появил днес, той щеше да проповядва както тогава? Не! Защото днес е невъзможен такъв физически организъм, който би позволил на Буда развитието, което той осъществи през своята епоха, физическото устройство на

човешките тела непрекъснато се променя. Трябваше да бъде улучен тъкмо онзи момент, за да слезе Буда в подходящото физическо тяло и да посочи на хората осемстепенния път. Днес човечеството е призвано да се включи в този осемстепенен път. Може и да звучи странно, но е така: Всичко, което човечеството впоследствие постигна в своите философски и морални системи, е само първоначално и слабо усилие за овладяването на това, което Буда вече изнесе пред своите съвременници.

Колкото и да се възхищават хората от всевъзможните философски системи, колкото и да се прекланят пред Кант и т.н., всичко това е нищожен фрагмент от всеобхватните принципи на осемстепенния път. И човечеството само много бавно може да се издигне до разбирането на това, което е скрито зад думите на осемстепенния път. Най-напред подобен факт се представя пред човечеството в подходящия момент, а после развитието продължава. Човечеството тръгва от изходната точка и едва след продължителни усилия постига това, което му е дадено още в самото начало като един велик образец. Ето как Буда даде учението за любовта и състраданието като една заветна цел за бъдещите поколения, които постепенно и чрез самостоятелни усилия ще се научат да разбират какво точно е скрито в осемстепенния път. А през шестата културна епоха вече ще има достатъчно голям брой хора, които ще са способни на всичко това. И все пак, ние сме още твърде далеч от онова състояние, когато хората ще си казват: „Това, което Буда изнесе пред човечеството в петото, шесто столетие преди нашето летоброене, ние вече можем да постигнем благодарение на собствените си душевни усилия; сега в нашите души ние сме подобни на Буда.“

Ето как човечеството трябва да напредва по своя път към върха. Първите последователи на една велика идея са винаги тези, които се появяват заедно със съответната индивидуалност в една решителна епоха и поемат, така да се каже, наследството, което ще разберат покъсно. Останалото човечество върви бавно по следите им и едва след продължителен период от време се доближава до първоначалния образец. А после, когато все по-голям брой хора започват да изживяват осемстепенния път като нещо лично а не като наготово взети предписания от будизма тогава същите тези хора стигат много далеч и по отношение на нещо съвсем друго.

Припомнете си от моята книга „Как се постигат познания за висшите светове?“, че изграждането на шестнадесетлистния лотосов цвят е тясно свързано с осемстепенния път. След време хората ще са в състояние да развиват шестнадесетлистния лотосов цвят тъкмо чрез осемстепенния път. Двете неща са вътрешно свързани. И за този, който умее да вниква в общочовешката еволюция, съществува един сигурен знак, с чиято помощ може да отгатне докъде е стигнало човечеството в своето

развитие. Степента на развитие е свързана именно с изграждането на шестнадесетлистния лотосов цвят: един от първите свръхсетивни органи, с които ще си служат хората в бъдеще. С изграждането на този орган ще се постигне и известна власт от страна на душевно-духовния свят; духовният свят ще се разпорежда с материята! И само този, който се подложи на строго езотерично обучение, има право да твърди, че е на път да се включи в осемстепенния път. Останалите могат само да го „изучават“, което естествено също е от полза и може да се превърне в стимул за по-нататъшно развитие.

Така ние виждаме, как общо взето духовният свят може да се прояви единствено у онези, които вече са започнали просто органически да се свързват с това, което им се дава като спиритуална мъдрост. Доколкото осем степенният път става лично изживяване на душата, дотолкова той се намесва и във физическия организъм, И сега идват нашите умни съвременници, изповядващи материализма, идват и казват: „Ние също имаме някои наблюдения; ние познавахме този или онзи, който започна своето езотерично развитие, т.е. органически възприе спиритуалната мъдрост, обаче умря на петдесет години; следователно, тя изобщо не е допринесла за удължаването на живота му.“

Да, на всяка крачка можем да срещнем подобни заключения. Жалко само, че не се вземат в съображение обратните случаи, при които да се „докаже“ дали съответният човек не би живял само четиридесет години, ако изобщо не би предприел някакъв вид езотерично обучение! Точно този въпрос трябва да бъде решен най-напред. Хората винаги констатирали само това, което се случва, и никога това, което не се случва. Ето кое е същественото! И така, човечеството постепенно изгуби духовната власт над физическата материя, до четвъртата културна епоха, когато се яви Христос и когато се оказа, че все още има достатъчно хора, потвърждаващи как духовният свят може да упражнява своите действия в техните физически тела. Точно тогава трябваше да се яви Христос. Ако би се явил по-късно, нямаше да се случат онези неща, които знаем от Евангелията. Едно толкова велико събитие трябваше да настъпи в единственото подходящо време. Но какво означава появата на Христос в света? Това, че когато човек правилно разбира Христос, той започва в пълна степен да си служи със своето самосъзнание, започва да насища с Христос цялото си Азово съзнание, превръща своя Аз в господар на всичко, което притежава: Ето какво означава появата на Христос в света. И тъкмо този Аз, този съзнаващ себе си Аз, отново ще извоюва всичко онова, което човечеството е изгубило в хода на времето. Но както осемстепенният път трябваше първо да бъде показан от Буда, така и преди свършека на старата епоха, трябваше да стане видимо за целия свят господството на

този Азов принцип над човешкото физическо тяло. В нашата епоха победата на Христовия Принцип би била немислима, защото днес той не би могъл да упражни върху околния свят своите могъщи въздействия. За тази цел беше необходима тъкмо онази епоха, когато все още имаше хора, чиито етерни тела се простираха далеч над физическите тела, в резултат на което ставаха непосредствена арена на онези могъщи въздействия и то единствено чрез словото, чрез простото докосване за които днес нашите съвременници едва ли имат някакво, макар и далечно предчувствие.

И човечеството започна да развива своето Азово съзнание, именно за да разбере Христос, започвайки от възвръщането на това, което някога беше изгубило в хода на времето. В лицето на отделни представители на старото човечество трябваше да бъде показано как Азът, напълно инкарниран в един човек, в Христос Исус, ще разгръща един ден своята сила във всички хора. Точно това подсказва евангелистът Лука: Днес Христос донася в света един Аз, който прониква човешкото физическо, етерно и астрално тяло по такъв начин, че упражнява оздравителните си въздействия върху целия телесен организъм. Този факт трябваше да бъде показан, за да е ясно: Когато занапред, в бъдещите хилядолетия, хората овладеят цялата сила на Христовия Аз, тогава човешките Азове ще пораздат същите могъщи въздействия, каквито в миналото Христос упражняваше върху човечеството. Това трябваше да бъде показано във всички области на живота; но то може да бъде показано единствено в сред представителите на тогавашното човечество.

Показано беше например, че има болести, които имат своя произход в астралното тяло на човека. А как те се проявяват това зависи от цялостната характеристика на съответния човек. Ако човек днес има лоши морални качества, те може би се ограничават само до едни или други лоши качества на душата му. Понеже днес душата все още не притежава онова господство над тялото, което имаше по времето на Христос Исус, малко вероятно е всеки грях веднага да се превърне в едно или друго заболяване. Обаче ние се доближаваме до онова състояние, когато етерното тяло отново ще излезе извън очертаванията на физическото тяло. Сега за човечеството започва една епоха, когато то трябва изключително много да се съобразява със следната възможност: Душевните недостатъци в морално или интелектуално отношение вече лесно могат да се трансформират в телени заболявания. Да, тази епоха вече започва. И голяма част от онези области, които се проявяват отчасти като душевни, отчасти като телесни т.е. днешните невротични състояния означават не друго, а началото на тази епоха. Понеже днешните хора възприемат изключително лесно в своите усещания и мисли дисхармонията на околния свят, тази дисхармония неусетно



прераства в болестни явления, едно от които е например хистерията. Сега вече нещата се определят от особеностите на духовното развитие, и в частност: От излизането на етерното тяло извън очертанията на физическото тяло, или с други думи: от освобождаването на етерното тяло.

През епохата, когато Христос се яви на Земята, неговото обкръжение беше пълно с хора, чиито грехове и най-вече характерови отклонения, произтичащи от душевни недостатъци в миналото се проявяваха под формата на болести. Всичко онова, което фактически лежи в астралното тяло като недостатък, като прегрешение, и се проявява като болест, в Евангелието на Лука е наречено обсебване: а именно, когато човекът привлича в своето астрално тяло чужди Духове, когато добрите му качества престават да определят неговия човешки облик. При онези индивиди, които все още бяха съхранили старото съотношение между етерното и физическото тяло, т.е. относителната независимост на етерното тяло, етерният организъм през онази епоха се проявяваше по такъв драстичен начин, че душевните недостатъци, описвани от евангелиста Лука като болести, всъщност представляваха един вид обсебване.

И сега, Евангелието на Лука ни показва, как такива хора са били изцелявани чрез самата близост и утешителните думи от страна на онази индивидуалност, която се намираще в Христос Исус; как това, което действуваше като „зло“, беше прогонвано от такива индивидуалности. Пред човечеството застана един образец, който посочваше как в края на Земната епоха добрите качества могат да оздравят самата човешка природа.

Обикновено хората не забелязват фините подробности, скрити зад нещата; същото важи и за болестта, за онзи болен, който в Евангелието на Лука е наречен „разслабен“ (Лука 5,17-26). Всъщност тук трябва да се говори за „изцелението на парализирания“, защото в гръцкия текст на това място стои думата „paralelymenos“, означаваща човек с парализирани крайници. На времето, за тези болестни форми се знаеше, че те са свързани с качествата на етерното тяло. И когато Лука описва как Христос Исус лекува дори парализираните, ние трябва да се досетим, че силите, вложени в Христос Исус, достигат не само до астралните тела, но и до равнището на етерните тела, така че хората с увредени етерни тела също могат да изпитат лечебните въздействия. Когато Христос говори за „по-тежките“ грехове, ангажиращи етерното тяло, той си служи с един особен израз. И ние разбираме: Първо трябва да бъдат отстранени духовните болестотворни причини; защото той не казва на парализирания веднага: „Стани и ходи!“, а се обръща към причината, която е засегнала етерното тяло и казва: „Прощават ти се

греховете!", или с други думи: първо трябва да се премахне това, което е подкопало етерното тяло, грехът! Разбира се, обикновеното тълкуване на Библията не стига до такива фини подробности; то не забелязва, че тук сме изправени пред нещо изключително важно, а именно как тази индивидуалност се намесваше в тайните на астралното тяло и в тайните на етерното тяло. Да, тя можеше да се намеси чак до равнището на физическото тяло.

И защо, в тази връзка, се говори за тайните на физическото тяло като за най-висши тайни? Дори за външното наблюдение, въздействията от едно астрално тяло върху друго астрално тяло са засега най-явни. Ако отправи те към даден човек една пълна с омраза дума, Вие можете да го нараните. Тук сме изправени пред един процес, който се разиграва в неговото астрално тяло. Той чува обидната дума и я възприема като страдание в своето астрално тяло. Тук Вие имате един вид преливане между астралното и етерното тяло, нещо което е много трудно доловимо, макар и фините взаимодействия между двама души да се осъществяват тъкмо в тази област. Обаче най-трудно доловими и най-скрити са въздействията, които засягат физическото тяло, понеже като най-материално то напълно скрива духовната активност в рамките на физическата материя. Но сега идва ред да ни бъде показано и друго: Че Христос Исус е господар и над физическото тяло. И как Евангелието постига това? Тук ние се докосваме до една глава от Евангелието, която за днешния материалистично мислещ човек остава напълно неразбираема.

И много добре е, че на този лекционен цикъл са събрани само подготвени антропософи, защото ако някой би дошъл просто от улицата, той би сметнал нещата, които обсъждаме днес, за чиста лудост, макар и отделни подробности да му изглеждат само половин или четвърт лудост.

Христос Исус ясно показва: той може да вижда през физическото тяло и да разгръща действията си чак до него.

И той потвърждава това като простира лечебните си сили чак до сферата на онези болести, които се коренят във физическото тяло. Но, за да бъдат отстранени този вид болести, необходимо е да се познават тайнствените влияния, които прескачат от физическото тяло на един човек към физическото тяло на друг човек. Ако искаме да от правим едни или други духовни въздействия, не можем да разглеждаме човека като нещо затворено в своята кожа. Вярно е, че нашите пръсти са по-умни от нас. Те знаят, че кръвта може да тече през тях, само ако тя се движи правилно из целия организъм; те знаят, че биха изсъхнали, ако бъдат отделени от останалия организъм. Така и човекът би трябвало да знае ако правилно вниква в особеностите на своето тяло -, че според физическата си организация той принадлежи на цялото човечество и че

никой не може да отдели своето индивидуално физическо здраве от здравето на цялото човечество. Днес хората признават по-грубите въздействия, но за по-фините въздействия нямат никаква представа, просто защото не познават фактите. Четете осма глава, където се казва:

„А когато Исус се върна, народът Го посрещна,  
защото всички Го очакваха.  
И ето, дойде един човек на име Яир, който беше

началник на синагогата, и като падна пред  
нозете на Исуса, молеше Го да отиде в дома му.  
Защото той имаше едничка дъщеря, на около  
дванадесет години, и тя беше на умираше.

А когато Исус отиваше, народът се притискаше  
до Него.

И една жена, която дванадесет години страдаше  
от кръвотечение и която бе разнесла  
по лекари целия си имот без да бъде излекувана  
ни от едного

приблужи се изотзад, допря се до края на  
дрехата Му; и веднага кръвотечението ѝ престана "

(Лука 8,40-44)

И така, Христос Исус трябва да изцели дванадесетгодишната дъщеря на Яир. Но как да бъде изцелена, когато е толкова близо до смъртта? Това може да бъде разбрано, само ако знаем как нейната физическа болест е свързана с едно друго явление у друго човешко същество и че тя не може да бъде изцелена, без да вземем под внимание другото явление. Защото когато се роди момичето, намиращо се сега в своята дванадесетгодишна възраст, беше налице известна връзка с друга личност, една връзка, която се коренеше дълбоко в самата Карма. Ето защо сега научаваме, че откъм гърба на Христос Исус се доближава една жена, страдаща дванадесет години от една болест, за да докосне краищата на неговата дреха. Защо е спомената тук тази жена? Защото в своята Карма тя беше свързана с детето на Яир. Това дванадесетгодишно момиче и болната от дванадесет години жена са взаимно свързани, и не случайно този факт застава пред нас като едно тайнствено число. Тази жена, боледуваща от дванадесет години, се доближава до Исус и е изцелена и едва сега Исус можеше да се отпрати към дома на Яир, за да изцели дванадесетгодишното момиче, смятано вече за мъртво.

Ето колко дълбоко трябва да проникваме в нещата, за да обхванем Кармата, която свързва двама души. И тогава ще видим, как пред нас застава третият начин на действие, характерен за Христос Исус и обхващащ целия човешки организъм. Именно с оглед на този факт следва да разглеждаме и по-висшата деятелност на Христос, според както е представена тя в Евангелието на Лука.

Ето колко нагледно ни се показва, как Христовият Аз може да действа във всички съставни части на човешкото същество. И точно това е същественото. Евангелистът Лука, който в тази част от своето Евангелие

се спира предимно върху лечебните въздействия на Аза и тяхното място във върховата точка от човешката еволюция, показва как Христос трябваше да проникне в човешкото астрално, етерно и физическо тяло. В същото време Лука посочва и великия идеал на човечеството: Вгледайте се във вашето бъдеще; днес вашият Аз според степената на неговото развитие е твърде слаб. Обаче постепенно той ще извоюва пълно господство над астралното, етерното и физическото тяло, и ще ги преобрази напълно. Пред вас се изправя великият идеал на Христос, показващ на човечеството бъдещата власт, която Азът ще упражнява над астралното, етерното и физическото тяло. Ето какви истини са залегнали в основата на Евангелията; те можеха да бъдат описани само от онези, които не се опираха на външни документи, а черпеха от опитностите на онези, които бяха „самовидци" и „служители на Слово то". Бавно и постепенно човечеството ще се издигне до това, което лежи зад Евангелията. И тогава хората ще овладеят това, което е скрито в религиозните първоизточници, с такава интензивност и с такава сила, че то действително ще се разпростре върху всички съставни части на човешкия организъм.

### *ДЕВЕТА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 25 септември 1909*

От вчерашната лекция вече сте разбрали, че за да вникнем в един такъв религиозен източник, какъвто е Евангелието на Лука, трябва на всяка цена да обгърнем еволюцията на човечеството в онзи по-висш смисъл, кой то откриваме с помощта на Антропософията, с други думи, когато действително вземем под внимание забележителните промени, настъпващи в хода на човешкото развитие, които на свой ред променят и самото устройство на човешкото същество. Искаме ли да разберем онази радикална промяна във вътрешния облик на човечеството нещо, което е необходимо и за разбирането на Евангелието от Лука уместно е да я сравним с това, което се разиграва в нашата епоха, наистина не

толкова бързо, но все пак достатъчно ясно за всеки, който може да различава нещата.

За тази цел, налага се най-напред окончателно да скъсаме с един друг широко разпространен предразсъдък, към който мнозина се придържат, най-вече поради леност и стремеж към удобство. Става дума за предразсъдъка, според който природата не прави никакви скокове в своята еволюция. Няма по-погрешна постановка от тази, дори да разглеждаме нещата откъм най-елементарната им страна. Природата непрекъснато прави скокове! Ето кое е същественото. Нека да разгледаме например, как се развива зародишът на растението. Когато пониква първото листенце, това е един забележителен скок. Друг забележителен скок настъпва, когато растението цъфне, и после идва един друг, много съществен скок, свързан с образуването на плода. Непрекъснато се извършват скокове, и който не се съобразява с този факт, просто не е в състояние да разбере природата. Разглеждайки еволюцията на човечеството, той ще повярва, че в дадено столетие тя напредва със скоростта на охлюв, а в следващите епохи скоростта не се променя значително. Обаче напълно е възможно, в дадена епоха развитието да напредва бавно, както при растението, което се разлиства; но както при растението настъпва един скок, когато след последния зелен лист се появява първият цвят и растението в един миг цъфва, така и в развитието на човечеството непрекъснато стават скокове.

Такъв забележителен скок настъпи и по времето, когато Христос Исус се яви на Земята. Тогава настъпи един такъв скок, че за относително кратко време настъпиха големи промени в старото ясновидство и в господството на духовните сили над материята, така че от тях останаха само незначителни следи. Ето защо, преди този прелом, трябваше още веднъж да се концентрира в една точка всичко, което съществуваше като един вид наследство от древността. Едва тогава човечеството можеше да приеме и развие в себе си един нов импулс.

Днес също наблюдаваме един скок, макар и в друга област. Той обхваща по-дълъг период от време и всеки, който се стреми да разбере нашата епоха, трябва да е наясно с него. Най-добра представа за това ще си изградим, когато се вслушаме в хора, които днес, изхождайки от една или друга духовна област, стигат до антропософската Наука за Духа. Често например наблюдаваме, как представител на една или друга религиозна общност идва, за да чуе определена антропософска лекция. Това, което сега споделям, е нещо напълно обяснимо и не следва да се взема за упрек. И така, такъв човек изслушва една антропософска лекция, разглеждаща същността на християнството, и после казва: „Всичко това е чудесно и, общо взето, не противоречи на тезите, които ние защитаваме от амвона или университетската катедра; обаче ние се

изразяваме така, че можем да бъдем разбрани от всеки. Но това, което се изнася тук, е от такова естество, че може да бъде разбрано само от малцина."

Да, подобни неща се случват твърде често. Всеки, който говори или мисли по този начин, а именно, че единствената възможност да се проповядва християнството произтича от неговите разбирания, пропуска нещо съществено: Наш дълг е да говорим не според нашите предпочитания, а според фактите! И веднъж на един такъв човек, аз трябваше да отговоря: „Може би Вие вярвате, че проповядвате християнските истини на всички хора. Обаче в този случай нещата се решават не от нашата вяра, а от фактите. Всички хора ли идват при Вас в църквата? фактите показват обратното! За онези, пред които Вие изнасяте правилните според тях истини, Антропософията не съществува; тя е тук за тези, които се нуждаят от нещо друго."

Ние сме длъжни да разсъждаваме с оглед на фактите, а не с оглед на нашите предпочитания; и по правило за повечето хора е извънредно трудно да разграничават фактите от своите предпочитания.

И какво би се получило, когато такива хора не могат да бъдат излекувани от мнението, че застъпват истината, когато се отвращават от всички, които мислят по различен начин и когато духовният живот просто не може да покълне в тяхно присъствие? Тогава все по-многобройни биха ставали онези хора, които не биха могли да слушат възвестяването на духовните факти, както това е било до сега в едно или друго духовно направление. Все по-малко биха били онези, които ще отиват там, където могат да се чуят подобни неща. И ако не би съществувал антропософският светоглед, тези хора просто не биха имали нищо, никакъв подобаващ отговор за техните духовни потребности; те биха пропадали, защото нямаше да разполагат с никаква храна. Обаче не зависи от волята на отделния човек, под каква форма ще се получава духовната храна; това зависи от развитието. Сега ние сме стигнали до момента, когато духовните стремежи на човека изискват една истинска интерпретация на Евангелията. Сега важното е не как ние предлагаме духовната храна, а как човешката душа копнее за нея! Днес копнежът на човешката душа за антропософските истини е вече факт. И сега вече нещата не зависят от онези, които искат да проповядват други учения; техните слушатели ще стават все по-малко.

Ние живеем в една епоха, когато човешките сърца все повече обедняват откъм възможността да приемат Библията така, както тя е била приемана през последните четири, пет столетия от европейското културно развитие. Човечеството или ще получи Антропософията, с чиято помощ ще се научи да разбира Библията по съвършено нов начин, или ще стигне до там, където всъщност се намират днес много хора,

които не познават Антропософията, а именно, че те просто не могат да се вслушат в езика на Библията. В този случай човечеството просто би се простило с Библията, Библията би изчезнала и неподозирани духовни блага биха се оказали безвъзвратно изгубени: най-важните духовни блага за нашето Земено развитие. Тези неща трябва да бъдат разбрани. Ние се намираме в един скок от нашата еволюция. Човешкото сърце копнее за антропософското обяснение на Библията. Ако човечеството получи това антропософско обяснение на Библията, тя ще остане като една истинска благословия за него; ако то не го получи, Библията ще бъде окончателно изгубена. Ето какво трябва да си припомним онези, които смятат, че техните предпочитания и тяхното тълкуване на Библията трябва да бъдат безусловно спазвани. Да, така можем да характеризираме онзи скок от нашето развитие, в който се намираме днес. И който е наясно с този факт, не може да сгреша в оценката си за разгръщането на антропософското духовно направление, защото го вижда като една истинска необходимост за еволюцията на човечеството.

Но това, което става сега погледнато от една по-висша гледна точка е относително нещо твърде малко спрямо онова, което настъпи с идването на Христос Исус. През онази епоха еволюцията на човечеството беше на такава равнище, че все още съществуваха, така да се каже, последните издънки от една прадревна еволюционна степен, носеща в себе си дори следи от предишното планетарно въплъщение на нашата Земя. Човекът развиваше предимно своето физическо, етерно и астрално тяло. Вярно е, че той отдавна беше включил в своята организация и Аза, обаче през онези времена Азът все още играеше една напълно подчинена роля. До идване то на Христос Исус себесъзнателният Аз беше покрит от трите обвивки: Физическото тяло, етерното тяло и астралното тяло.

Да предположим, че Христос Исус не беше дошъл на Земята. Какво би се случило тогава тук? Тогава развитието на човечеството би напреднало до такава степен, че Азът щеше да се изяви напълно и до краен предел. Обаче за сметка на това, щяха да изчезнат предишните забележителни качества на астралното, етерното и физическото тяло; цялото старо ясновидство, цялото старо господство на душата и Духа над тялото: тези неща щяха да изчезнат, понеже това би се оказало една безусловна необходимост на развитието. Човекът би се превърнал в един себе съзнателен Аз, обаче такъв Аз, който все повече и повече би потопил човека в един безграничен егоизъм, такъв Аз, който би предизвикал умирането на любовта, изчезването на любовта от Земята. Хората пак биха станали Азове, обаче напълно егоистични Азове. Ето същественото!

През онази епоха човечеството беше достатъчно узряло, за да приеме Азовите сили, но в същото време беше изгубило способността да

упражнява върху себе си онези въздействия, които бяха характерни за миналото. Например в древното еврейство „Законът“ или откровението от планината Синай влезе в сила тъкмо защото Азът не беше достатъчно напреднал в своето развитие и тъкмо в астралното тяло намиращо се тогава най-високо спрямо останалите съставни части на човешкото същество трябваше да се влее и отпечата всичко, което човекът беше длъжен да чувствава и върши, за да не греши в условията на външния свят. Ето как Законът от Синай беше влят в човечеството като един вид предварително и последно откровение преди Азът да е блеснал в цялата си сила. Ако Азът би се проявил в своя завършен вид и ако не би се случило нищо друго, човекът би останал вгледан единствено в своя Аз. Наистина, човечеството беше узряло за Аза, обаче Азът би останал празен и би бил в състояние да мисли единствено за себе си, без да изпитва каквато и да е загриженост нито за другите хора, нито за света.

Христовата мисия на Земята беше следната: Да изпълни този Аз с правилното съдържание, постепенно да го тласне към такова развитие, че да излъчва от самия себе си онази сила, която наричаме сила на любовта. Без Христос, Азът би останал като един празен съд; с идването на Христос, Азът може да се превърне в един съд, преливащ от любов. Ето защо Христос каза: Когато виждате да се надигат облаци, вие казвате че времето се променя; така вие съдите за времето според външните знаци. Обаче вие не разбирате знаците на епохата! Защото ако ги разбирахте и можехте да съдите за тях, щяхте да знаете, че в Аза трябва да влезе Бог, че Бог трябва да насити и импрегнира Аза; и тогава не бихте казали: Ние ще живеем с това, което сме наследили от нашите предшественици.

Но това, което идва от предшествениците, от традициите на миналото, са книжниците и фарисеите, които ревностно пазят старото и не допускат нищо ново. Те държат в ръцете си квас, който е безполезен за бъдещата еволюция на човечеството. А който казва: Аз искам да остана при Мойсей и пророците, той просто не разбира знаците на времето (Лука 12, 54-59). Колко многозначителни са думите на Христос Исус, че изобщо не зависи от предпочитанията на отделния човек, дали някой иска да стане християнин или не; това е просто необходимост в еволюцията на човечеството. С проповедите си от Евангелието на Лука, Христос предупреждава: книжниците и фарисеите не разбират „знаците на времето“, те бранят само старото, но то вече не е достатъчно; то е достатъчно само според онези, които не се чувствуват задължени да съдят с оглед на фактите, с оглед на необходимостта, а правят това с оглед на своите предпочитания. Ето защо Христос Исус определя стремежите на книжници и фарисеи като „неистина“, като нещо, което



вече не е в съответствие с външния свят. Ето какво означава всъщност този израз.

Ние можем да си представим най-добре чувствената сила на Неговите проповеди, ако ги сравним със съответните процеси в нашата епоха. Как би трябвало да се изразим днес по тези въпроси, ако пренесем в нашата епоха това, което Христос Исус каза за книжниците и фарисеите? Защото днес ние сме свидетели на нещо подобно! И това са онези, които отхвърлят всяко по-дълбоко обяснение на Евангелията и искат да останат на равнището, което им позволява да се произнасят върху Евангелията без онези душевно-духовни способности, които се постигат в антропософския път на познание; онези, които не искат да направят необходимите стъпки, за да навлязат в основата на Евангелията. Общо взето, така изглеждат нещата навсякъде, където хората се опитват независимо дали сполучливо или не да интерпретират Евангелията. Защото силата за интерпретиране на Евангелията идва единствено от Антропософията. Истината върху Евангелията може да бъде постигната единствено с помощта на Антропософията! Ето защо, ако действително търсим истината, всеки друг подход към Евангелията е толкова безутешен, толкова безнадежден и облъхва човешкото сърце с мрак и студ. Но към книжниците и фарисеите, днес трябва да прибавим и една трета категория от хора и това са естествениците, представителите на официалната наука, така че днес можем да говорим за три категории от хора, които поначало изключват всичко, което води към духовния свят, както и всички потенциални способности, с чиято помощ може да се стигне до духовните причини на природните явления. И ако говорим в смисъла на Христос Исус, днес упрекът следва да бъде отправен към онези, които стоят зад университетските катедри; в тяхна власт е да съпоставят и изследват при родните явления, докато те яростно отхвърлят всяко духовно обяснение. Точно те са тези, които спъват хода на общочовешката еволюция, защото напредъкът на човечеството спира там, където хората не искат да разберат знаците на времето в посочения от мен смисъл.

Днес ние бихме били последователи на Христос Исус, само ако намерим смелост подобна на Христовата смелост, когато той се противопостави на онези, които разчитаха единствено на Мойсей и пророците да се обърнем срещу всички, които спират напредъка на човечеството, доколкото те отхвърлят както антропософското тълкуване на Евангелията, така и антропософската интерпретация на природните явления. Често това са добронамерени хора, които с готовност поемат борбата за установяването на някакво неясно примирие. В сърцата на всички тях би трябвало да се породи нещо от онова, което Христос Исус говори в Евангелието на Лука.

Една от най-прекрасните и впечатляващи притчи от Евангелието на Лука е тази за „нечестния настойник“ (Лука 16,1-13). Там се разказва: Един богат човек имал настойник, за когото се твърдяло, че ограбва имота му и той решил да го отстрани. Настойникът се запитал: Как да постъпя сега? Аз не мога да се прехранвам, ако обработвам земята, понеже не разбирам от земеделие; не мога и да прося, понеже се срамувам. И тогава той стигнал до следния изход. Той си казал: Като управител, аз съм се отнасял към хората само като съм защитавал интересите на моя господар. Ето защо не съм им бил особено приятен: Просто не съм защитавал техните интереси; сега трябва да направя нещо, за да ме приемат и подслонят, иначе съм загубен; ще направя нещо, за да видят, че мисля и за тяхното добро. Тогава той повикал един от длъжниците на господаря си и го попитал: Колко му дължиш? и му опростил половината от дължимото. Така постъпил и с другите. По този начин той потърсил благоразположението на длъжниците, за да може, след като бъде изгонен от господаря си, да потърси подслон у тези хора и да не умре от глад.

По-нататък в Евангелието на Лука се казва нещо, което силно би могло да изненада мнозина читатели: „И господарят похвали нечестния управител, понеже постъпи толкова досетливо“. И действително, сред хората, които днес тълкуват Евангелията, често възниква въпросът, за кой „господар“ става дума, макар че там съвсем ясно е казано: Самият Исус хвали управителя поради неговата съобразителност. А после четем: „Защото децата на този свят в своя род са по-умни от децата на светлината“. Тези думи стоят във всички преводи на Библията. Но какво означават те?

Дори и за човек с ограничени познания по гръцки език, преводът на този текст би гласял: „защото децата на този свят по своята същност са по-умни от децата на светлината“. Ето какво иска да каже Христос! И онези, които от столетия насам превеждат този пасаж, просто са разменили „по своята същност“ с една дума, която в гръцкия език звучи доста близко: τὴν γενεάν (тен генеан), те са я разменили с „род“, понеже при известни обстоятелства тази дума би могла да има и това значение. Нима е възможно, бихме попитали, този погрешен превод да се повтаря цели столетия, да идват все нови и нови хора, за които се твърди, че техните преводи на Библията са добри, че са се стремили да възпроизведат точния текст, а в същото време този пасаж да си остава погрешен?

При Вайцекер например положението е същото!\*14 Колкото и да е странно, но изглежда така, сякаш заемайки се с изследването на библейските първоизточници, хората забравят своите елементарни училищни познания.

Преди всичко, антропософският мироглед е призван да върне на хората библейските първоизточници такива, каквито са в действителност. Защото днес хората не притежават Библията и те просто не са в състояние да си изградят точни представи на нея. И с пълно право бихме могли да попитаме: Тези ли са библейските книги? Не, в най-важните им части те не са библейските книги! Ще се постарая да бъда още по-ясен.

Какъв е впрочем смисълът на притчата за нечестния управител? Това недвусмислено личи от самата притча. Управителят разсъждава: Ако искам да остана тук, хората трябва да ме обикнат. Той вижда, че не може да се служи на „двама господари“. Вие също трябва да разберете казва Христос на хората -, че не може да служите на двама господари: на онзи, който сега трябва да влезе като Бог в сърцата ви, и на онзи, когото книжниците досега изповядват, тълкувайки книгите на пророците; защото не може да служите на Бога, който иска да влезе в душите ви като нов, Христов Принцип, за да тласне човечеството напред в неговото развитие, и на онзи Бог, който би се изправил като пречка в това развитие.

Защото всичко, което е било правилно за една изтекла епоха, се превръща в пречка за следващата епоха. И в известен смисъл развитието се състои в това, че принципите, валидни за миналите епохи, не бива да се пренасят в съвременната епоха. Силата, лежаща в основата на пречките, на времето е била обозначавана с „техническият“ термин Мамон.

Вие не може да служите едновременно на Бога, който иска напредък, и на Мамона, Бога на пречките. Виж те управителя: Като дете на света, той разбра, че с обикновения Мамон не може да се служи на двама господари. Така и Вие, след като се издигнете и станете деца на светлината, ще разберете, че не може да се служи на двама господари (Лука 16,11-13).

Всеки наш съвременник също трябва да разбере: не съществува среден път между днешния Мамон, т.е. представителите на официалната наука, и онова направление, което се стреми да даде на човечеството храната, от която то се нуждае. Това казвам в напълно християнски смисъл. Ето думите, с които може да бъде казана на съвременен език Христовата притча от Евангелието на Лука.

Ние трябва да разбираме Евангелията живо. Самата Антропософия трябва да стане нещо живо! Ето защо във всичко, до което тя се докосва, трябва да бликне живот. За нас Евангелието трябва да се превърне в нещо, кое то се влива в нашите лични духовни способности. Ние не бива само да повтаряме, че по времето на Христос Исус книжниците и фарисеите е трябвало да бъдат отречени, понеже в такъв случай ние

оставаме в рамки те на миналото. Ние сме длъжни да установим съвременните и живи форми на онова, което на времето Христос Исус нарече „Мамон“. Ето до какво опират нещата. И то играе дълбока и важна роля в това, което ни разказва Евангелието на Лука. Защото с този възглед, който току-що беше обяснен, с притчата намираща се само в Евангелието на Лука, е свързано едно от най-важните понятия в Евангелието изобщо и ние можем да впишем това най-важно понятие единствено в нашата душа, стига да сме в състояние да възстановим още веднъж, но по друг начин, отношението на Буда и неговия импулс спрямо Христос Исус.

Вече казахме, че Буда даде на човечеството великото учение за състраданието и любовта. Тук сме изправени пред един от случаите, когато окултните твърдения трябва да се формулират с максимална точност; защото иначе някой би могъл да възрази: „Добре, веднъж ти говориш, че Христос донесе любовта на Земята, а после допълваш, че Буда дава учението за любовта. Едно и също ли се има предвид в двата случая? Първия път аз казвам, че Буда дава учението за любовта, а втория път, че Христос влага в нашата планета самата любов, живата сила на любовта. Ето в какво се състои разликата. Когато разглеждаме важни и съдбоносни за човечеството въпроси, нека широко да отваряме ушите си, защото в противен случай става така, че когато нещата, съобщени на определено място, се разгласят под съвсем друга форма, хората казват: „Да, за да обхване всичко, този човек търси двама вестители на любовта.“

В сферата на окултизма най-важното е човек да се вслушва в думите. И когато разбираме облечената в думи висша мъдрост по този начин, тя ни се явява в своята истинска светлина.

Но след като знаем, че великото учение за любовта и състраданието, което Буда донесе, се съдържа в осем степенния път, ние се питаме: Каква е всъщност целта на този осемстепенен път? Можем да поставим въпроса и по друг начин: докъде стига човекът, който извлича от дълбините на душата си този осемстепенен път и го следва като идеал на своя живот? Той неизбежно се пита: „Как да стигна до съвършенството? Как да пречистя моя Аз? Какво трябва да направя, за да поставя моя Аз в служба на света?“. После той ще добави: „Ако следвам всички предписания, съдържащи се в осемстепенния път, моят Аз ще стане възможно най-съвършен, понеже всичко се свежда до пречистването и облагородяването на Аза; всичко, което се излъчва от този чуден осемстепенен път, трябва, така да се каже, да се преработи от нас самите; всичко се свежда до усилията на Аза за неговото собствено пречистване и облагородяване.“ Ето кое е същественото. Следователно, ако човечеството би развило още по-нататък това, което Буда завъртя

като „колело на закона“ както гласи техническият израз то рано или късно ще стигне до там, да притежава възможно най-съвършените Азове, респективно, да знае кои точно са те. Човечеството би ги притежавало в мислите, в мъдростта. Или с други думи: Буда дари на човечеството цялата мъдрост за любовта и състраданието, и когато ние изцяло, превърнем астралното си тяло в рожба на осемстепенния път, тогава ще сме наясно за това, което трябва да знаем относно законите на учението за осемстепенния път.

Обаче има голяма разлика между мислите, мъдростта, и от друга страна живата сила, с която те действуват. Има още и разлика между това, да знаем какъв трябва да бъде Азът, и начинът, по който ще позволим да се влее в нас живата сила, която после отново ще се разлее навън в целия свят и вече в Христов смисъл ще преобрази човешките астрални, етерни и физически тела. Да осмисли съдържанието на учението за любовта и състраданието: Ето кое човечеството успя благодарение на великия Буда. Напротив, това което донесе Христос, е преди всичко една жива сила, то не е учение! Той отдаде самия себе си, той влезе в планетарното тяло на Земята, не само да изпълни човешките астрални тела, а за да влее в Аза субстанциалната сила на любовта, която после Азът сам да излива в света. Христос донесе на Земята не мъдрото съдържание на любовта, а субстанциалната и жива сила на любовта. Ето за какво става дума.

Досега са изминали 1900 и още около 500 години откакто Буда живя на Земята. Според окултното изследване, ще изминат още около 3000 години от Земното развитие и тогава голяма част от хората ще бъдат толкова напреднали, че ще постигат мъдростта на Буда и плодовете от осемстепенния път чрез своите собствени усилия, чрез собствените си морални убеждения, черпейки от своите собствени души и сърца. Буда трябваше да се роди в света. От него бликна силата, която постепенно хората трябваше да доразвият като мъдрост на осемстепенния път. После, след около 3000 години, те изцяло ще притежават тази мъдрост. Хората сами ще доразвият учението на Буда и ще са убедени: Сега този осемстепенен път извира от самите нас като мъдрост за любовта и състраданието.

Ако след като великият Буда завъртя „колелото на закона“, не би се случило нищо друго, тогава след 3000 години от сега нататък, човечеството щеше да осмисли учението за любовта и състраданието, но едно е да „знаеш“, а съвсем друго да извоюваш силата, за да живееш според това учение! Ето разликата: Не само да „познаваш“ любовта и състраданието, а с помощта на Христос да извоюваш силата, чрез която те ще победят света! Тази помощ и сила идват от Христос. Той вля в човешките сърца субстанциална сила на любовта, която оттогава

непрекъснато расте. И когато хората стигнат до края на своето земно развитие, тогава в мъдростта си те ще знаят какво съдържа учението за любовта и състраданието; това те ще дължат на Буда. Обаче в същото време те ще са извоювали способността да разливат от своя Аз субстанциалната сила на любовта и да я отправят към всички хора; това те ще дължат на Христос.

Ето как трябва да бъде описано взаимодействието между Буда и Христос, за да бъде разбрано Евангелието на Лука. Ние се натъкваме на всичко това още с думите, записани в глава 2, стих 13-14. Там са описани пастирите, които идват, за да приемат „благата вест“. Вече посочих, че там горе, в образа на „небесното войнство“ ние имаме имагинативно доловената Нирманакайя на Буда. И какво се възвестява на пастирите? Откровението на преизпълнения с мъдрост Бог на висините! Ето какво им възвестява Нирманакайя на Буда, която се носеше като небесно войнство над Натановото дете Исус. Но тук е прибавено и нещо друго: „И мир на хората долу на Земята, които са проникна ти от добра воля“, или иначе казано, хората, в които покълва живата сила на любовта. А това е нещо, което може да бъде постепенно осъществено на Земята само чрез Христос. Той прибави живата сила на любовта към онова, което беше само „откровение от висините“. Да, ето какво влага Христос във всяко човешко сърце, във всяка човешка душа. Той влага в нея не някакво учение, което може да бъде прието под формата на мисли и идеи, а онази жива сила, която сега вече може да бликне от всяка човешка душа. Ето за коя сила, пулсираща като Христова сила в човешката душа, се говори навсякъде например в Евангелието на Лука, а и в другите Евангелия като за сила на вярата. Тъкмо това е „вярата“ според Евангелията. Вярата има онзи, който приема в себе си Христос, така че Христос започва да живее в него; така че неговият Аз е не само празен съд, а прелива от неизчерпаемо богатство и под това неизчерпаемо богатство се крие не друго, а съдържанието на любовта.

Защо в своите притчи Христос можа да покаже великия пример на „изцеление чрез словото“? Защото той беше първият, който можа да задвижи „колелото на любовта“ а не „колелото на закона“ като акт на свободната човешка воля, и то защото носеше любовта в себе си, така мощно и неудържимо, че тя просто политаше като искра към онези хора от неговото обкръжение, които кармически трябваше да оздравеят, понеже думите му независимо дали те са „Стани и ходи“, „Прощават ти се греховете“ или други бликват от преливащата в сърцето му любов. Той изговаря преизпълнени с любов думи, които далеч надхвърлят мярката на Аза. А тези, които макар и отчасти можеха да приемат тази сила в себе си, Христос нарича „вярващи“. И днес с понятието „вяра“

едно от най-важните в Новия Завет ние трябва да свързваме само това, за което стана дума току-що. „Вяра“ е способността да излизаш извън себе си, да се издигаш над всичко, което засега Азът може да направи за своето усъвършенствуване. Ето защо намирайки се в тялото на Натановия Исус и свързвайки се там със силата на Буда Христос не запита: Как може Азът да се усъвършенствува в най-пълна степен? а: Как може Азът да се издигне над себе си? И той го изрича с най-прости думи, каквито са поначало думите в Евангелието на Лука. Той казва: Не е достатъчно да давате нещо само на тези, за които добре знаете, че ще ви го върнат, защото същото правят и грешниците. Когато добре знаете, че отново ще получите това, което сте дали, вие не постъпвате в смисъла на Божията любов. Когато обаче давате и знаете, че няма да получите нищо, вие постъпвате според истинската любов; защото сега тя се превръща в нещо, което надхвърля Аза; защото сега тя се превръща в нещо, което надхвърля Аза; в нещо, което Азът трябва да освободи като една велика сила, бликаща от самия човек (Лука 6,33-34). И под различна форма, Христос посочва, как Азът трябва да се възпламени и как хората трябва да постъпват в света, носени от неудържимия порив на Аза. Това са и най-трогателните думи от Евангелието на Лука за тази преливаща, неудържима любов. Да, Евангелието на Лука наистина е наситено до краен предел с нея, и ако се оставим под въздействие на неговите думи, ще установим, че те имат силата да променят външния свят. Един друг евангелист, който от своята гледна точка не поставя акцента върху преливащата неудържима любов, обобщава в няколко думи тази голяма тайна на християнството: От преизобилието на Аза бликва любовта и, естествено, тя трябва да се влее във всичко, което ние говорим и вършим. Евангелието на Матей съдържа латинския превод на онези прости и затрогващи думи от Евангелието на Лука; там се казва: „Ex abundantia cordis os loquitur“: Защото от препълнено сърце говорят устата (Матей 12,34). Ето един от най-висшите християнски идеали! Устата проговаря от преливащото сърце, от това, което сърцето не успява да побере в себе си. Обаче сърцето се движи от кръвта, а кръвта е израз на Аза\*15. Следователно, горните думи означават нещо по-друго: Тази сила проговаря от един преливащ, неудържим Аз, излъчващ от самия себе си силата на вярата! Тогава твоите думи ще са такива, че те наистина ще съдържат силата на Христос. „От препълненото сърце говорят устата“. Ето един от основните принципи на християнството.

А сега вземете някои днешни преводи на Библията. Какво пише на това място? „Каквото има в сърцето на човека, това говори устата му“. Ето с какви думи, столетия наред, се прикрива един от основните принципи на християнството. Все още човечеството не е стигнало до там, да разбере каква безсмислица е да се казва, че след като се

„напълни“, сърцето се „изпразва“. Обикновено нещата в света се „изсипват“ или „изпразват“, след като са повече от „пълни“. И така, човечеството по необходимост не бих искал това да звучи като критика се е за плело в една погрешна представа, която напълно скрива един от най-важните и кардинални принципи на християнството, без да обръща внимание, че на това място стои една пълна безсмислица. От немския превод на „Ex abu dantia cordis os loquitur“. може да се допусне, че със същото право бихме казали: „Препълнената тухлена печка стопля стаята“; но това е безсмислица, защото, ако затоплите само стените на печката, стаята няма да се стопли. Тя ще се стопли само от преизобилието на топлина. Да, тук ние се натъкваме на една важна подробност. Скрито е едно основно изречение, един основен принцип на християнството, върху който е изградена важна част от Евангелието на Лука и човечеството просто не разполага с нея.

Тъкмо Христовата сила е тази, която може да изпълва и прелива от човешкото сърце. Тук „сърце“ е написано вместо „Аз“. Това, което Азът може да създаде свръх самия себе си, именно то прелива навън чрез словото. Едва в края на Земяното развитие Азът ще е стигнал до там, че да има целия Христос в себе си. Засега Христос е не що, което прелива от сърцето. И ако някой се стреми само да „изпълни“ сърцето си, той изобщо не стига до Христос. Ето защо, ако някой не приема това изречение в неговата пълна сериозност, в неговото пълно достойнство, той замъглява християнството. Най-важните неща и самата същност на християнството могат да бъдат правилно обяснени единствено с помощта на Антропософията. Единствено разчитането на хрониката Акаша там, в духовния свят, ни позволява да се докоснем до точния смисъл на религиозните първоизточници.

И едва сега ние разбираме как човечеството ще напредва в хода на своята еволюция. Онзи, който пет, шест столетия преди нашето летоброене се издигна от Бодисатва до Буда, израсна в духовния свят до такава степен, че сега действа като Нирманакайя. Така той достига до една още по-висша степен и не се нуждае по вече от инкарнация в едно или друго физическо тяло. Начините на действие, които той прилагаше като Бодисатва, съществуват и сега, но под друга форма. Когато на времето се издигна от Бодисатва в Буда, той предаде поста Бодисатва на един друг, който стана негов приемник. Има будистка легенда, която съдържа в себе си една дълбока християнска истина. Там се разказва, че преди да стане Буда, индивидуалността на Бодисатва сваля небесната корона и я връчва на следващия Бодисатва. Новият Бодисатва има една малко по-различна мисия. На него също му предстои да стане Буда. И той ще стане Буда едва след като известен брой хора приблизително след около три хиляди години ще са в състояние да породят от самите



себе си учението за осемстепенния път. Тогава ще стане Буда онзи, който засега е Бодисатва. Тази мисия му беше поверена пет, шест столетия преди нашето летоброене; а той ще стане Буда след около три хиляди години, смятано от днес. Става дума за онзи, когото източното учение нарича Майтрейя Буда. За да се издигне сегашният Бодисатва до Майтрейя Буда, необходимо е по-голям брой хора да са развили в собствените си сърца учението за осемстепенния път. Да, тогава хората ще са достатъчно мъдри, за да го сторят. И тогава този, който днес е Бодисатва, ще внесе нови сили в света.

Ако обаче дотогава не би се случило нищо друго, той наистина би намерил хора, които чрез вътрешно вглъбяване ще са стигнали до учението за осемстепенния път, но не и такива, от чиито души да блика преливащата и неудържима сила на любовта. Тази жива сила на любовта трябва да се появи междувременно, за да намери Майтрейя Буда не само хора, които познават любовта, но и хора, които имат в себе си силата на любовта. Ето защо Христос трябваше да слезе на Земята; той беше тук само три години и както знаете от досегашните ми лекции никога преди това не е бил инкарниран на Земята, Тригодишното Христово присъствие от Кръщението в реката Йордан до Мистерията на Голгота беше истинската причина, за да се влее любовта все повече и повече в човешкото сърце, в човешката душа, или с други думи: В човешкия Аз; така че хората все повече и повече да се проникнат от Христос, за да може в края на Земното развитие, човешкият Аз напълно да приеме Христос. Както великото учение за любовта и състраданието беше издигнато най-напред от Бодисатва, така и субстанцията на любовта трябваше да бъде донесена на Земята от онзи, който слезе от Небето и постепенно превърна тази субстанция в достояние на отделния човешки Аз. Не че преди това любовта не е съществувала. Но тогава тя не можеше да бъде достояние на човешкия Аз, тя беше по-скоро инспирирана, смъкната чрез Христос от космическите висини, вливаща се в човешките сърца несъзнателно, както и Бодисатва преди това вля в сърцата учението за осемстепенния път. Както се отнася Буда към осемстепенния път, така се отнася и Христовото Същество към онова, което съществуваше по-рано, преди да слезе и се въплъти в човешки образ. Да приеме човешки образ - това за Христос беше един напредък. Ето кое е същественото!

Приемникът на Буда, т.е. днешният Бодисатва, е добре познат на онези, които приемат Антропософията, но ще дойде време, когато ще говорим по-подробно върху тези въпроси; тогава ще бъде назовано и името на този Бодисатва, който ще се издигне до Майтрейя Буда. Днес, след като бяха изнесени пред външния свят толкова непознати факти, ние трябва да се ограничим само до най-същественото. Когато този

Бодисатва се появи на света и се издигне до Майтрейя Буда, тогава в лицето на Земята той ще види Христовата нива. Това ще са онези хора, които са убедени: Не само моята глава разбира мъдростта на осемстепенния път, аз притежавам не само учението и мъдростта на любовта, но и моето сърце е изпълнено с живата субстанция на любовта, която прелива и се устремява към целия свят. И тогава с такива хора Майтрейя Буда ще продължи своята по-нататъшна мисия за развитието на света.

Ето как взаимно свързани са нещата и едва сега ние вникваме в Евангелието на Лука. То не ни говори за някакво учение; то ни говори за онова Същество, което нахлу както в планетарното тяло на Земята, така и във всеки човешки организъм. Тук сме изправени пред един факт, който в окултизма може да бъде изразен по следния начин: чрез мъдростта, Бодисатвите, които се издигат до степента Буда, могат да спасят земните хора само по отношение на техния Дух, те обаче никога не могат да спасят целия човек. Защото целият човек може да бъде спасен единствено, ако неговия организъм се изпълни не само от мъдростта, но и от топлата сила на любовта. Мисията на Христос беше да спаси душите чрез неудържимите потоци на любовта, който сам той донесе на Земята. Мисията на всеки Бодисатва и всеки Буда беше да пробуди в човешкото сърце мъдростта на любовта, мисията на Христос беше да донесе на човечеството силата на любовта. Нека да сме наясно с тази важна разлика.

### *ДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ*

*Базел, 26 септември 1909*

Това, което следва да ни занимава днес, е да групираме различните факти, до които се добрахме през последните дни около връхната точка на цялото, както то ни се представи от духовното изследване във връзка с Евангелието на Лука, до онази връхна точка, която ние наричаме Мистерията на Голгота.

Вчера се опитахме да покажем по убедителен начин, какво всъщност стана в онзи момент от общочовешкото развитие, когато в продължение на три години Христос живя на Земята, а в предходните лекции се опитахме да обобщим как поначало стана възможно това събитие чрез сливането на споменатите две духовни направления. Тъкмо евангелистът Лука ни представя по един вълнуващ начин цялата Христова мисия на Земята, стига да сме в състояние да разберем неговите описания в светлината на онези познания, които черпим от хрониката Акаша.

Някой би могъл да постави въпроса: „Но защо, след като будисткото духовно направление е така органически вплетено в християнското учение, никъде там, в християнското учение, не се загатва за великия закон на Кармата, за онова кармическо изплащане, което настъпва в хода на последователните инкарнации?" Но би било едно голямо недоразумение, ако смятаме, че това, което сме длъжни да проумеем чрез закона на Кармата, липсва в Евангелието на Лука. Напротив, то е там, в самото Евангелие. Само че трябва да сме наясно: Потребностите на човешките души са различни през отделните епохи и че великите мисионери на мировата еволюция не винаги имат задачата да изразяват абсолютната истина под една или друга абстрактна форма. Защото в подобен случай, намиращи се на различна степен от своето развитие, хората не биха я разбрали; ето защо великите мисионери трябва да се обръщат към хората така, че за всяка епоха да намират подходящата изразна форма. В това, което човечеството получи чрез импулса на великия Буда, се съдържа като мъдрост всичко, което заедно с учението за любовта и състраданието, и трансформирането му в т.н. осемстепенен път, може да отведе човека до едно преизпълнено с мъдрост разбиране на учението за Кармата. Накратко: Не бива да търсим в човешката душа онова, което води до учението за Кармата и свързаното с нея учение за реинкарнациите, ако изхождайки от реинкарнациите, не стигаме отново до това учение.

Вчера посочих, как три хиляди години след нашата съвременна епоха, голяма част от човечеството ще бъде напреднала до такава степен, че ще достига до учението за осемстепенния път и свързаното с него учение за Кармата и реинкарнациите, благодарение на своите вътрешни усилия. Това обаче ще бъде постигнато бавно и постепенно. Както от посятото в почвата растително семе не се раждат веднага цветове, а според законите на растежа изникват лист след лист, така и духовното развитие, през което напредва човечеството, следва строго определени степени, така че истината се появява в точно определеното време. Ако човек вече е проникнат от способностите, които може да получи с помощта на Антропософията, и се потопи днес в собствената си душа, ще намери учението за Кармата и реинкарнацията, като нещо естествено и необходимо. Но забележете, че практически едва в наше време душите отново са достатъчно зрели, за да намерят в самите себе си това, което наричаме учение за Кармата и реинкарнацията. Не би било добре, ако това учение се прокламираше по екзотеричен начин примерно преди няколко столетия; да, с оглед на общочовешката еволюция съвсем не би било добре, ако съдържанието на днешната Антропософия, за което копнеят толкова много човешки души, и с която по необходимост е свързано всяко истинско и задълбочено проучване на Евангелията, беше

оповестено преди няколко столетия. Защото за тази цел беше необходимо човешките души да са развили такива способности, чрез които да приемат в себе си учението за Кармата и реинкарнацията. Наложително беше, тези души да са минали и през по-ранни инкарнации, включително и през епохата след идването на Христос, изживявайки съответните опитности, преди да са узрели за учението, обясняващо законите на Кармата и реинкарнацията. Ако учението за Кармата и реинкарнацията беше оповестено през първите столетия на християнството по такъв начин, както става днес, това би означавало да изискваме от човечеството същото, което бихме искали от растението, настоявайки от семето да поникнат направо цветовете, а после зелените листа.

Така човечеството едва днес е узряло до онази степен, която му позволява да приеме учението за Кармата и реинкарнацията. Ето защо никак не е чудно, че в това, което човечеството векове наред черпи от Евангелията, има неща, които фактически дават една напълно погрешна представа за християнството. Евангелието беше поднесено на хората така, че в известно отношение то е, така да се каже, преждевременно, и едва днес човечеството е узряло до такава степен, че може да развие необходимите душевни способности, които ще му позволят да разбере истинския смисъл на Новия Завет. Цялото възвестяване на Христос Исус трябваше да бъде съобразено с тогавашното душевно устройство на човека. така че да не, се говори с абстрактни понятия за реинкарнацията и Кармата, а в човешките души да се породят такива чувства, чрез които душите постепенно узряват и приемат учението за Кармата и реинкарнацията. С други думи: През онези времена трябваше да бъде казано онова, което бавно и постепенно можеше да доведе до разбиране на учението за Кармата и реинкарнацията, а не да се представя на света самото учение.

Споменават ли за това Христос Исус и тези, които бяха около него? За да си отговорим на този въпрос, нека разтворим Евангелието на Лука и да вникнем правилно в неговите думи. И ако сме на прав път, ще прочетем, че великият закон на Кармата е оповестен пред човечеството още тогава:

„Блажени вие, които сте бедни, защото ваше е царството Божие.  
Блажени вие, които гладувате сега, защото ще се наситите.  
Блажени вие, които плачете сега, защото ще се разсмеете.  
Блажени сте вие, когато ви намразят човечите,  
и когато ви отлъчат от себе си и ви похулят,

и отхвърлят вашите имена като нещо лошо поради  
Сина Човечески.

Радвайте се този ден и ликувайте, защото ето,  
голяма е наградата ви в духовните светове"

(Лука 6,20-23)

Ето, тук ние сме изправени пред учението за кармическото заплащане, пред възмездието, и то без да навлизаме по някакъв абстрактен начин в учението за Кармата и реинкарнацията; ясно виждаме стремежа към това, да се породи една душевна убеденост, основаваща се на чувствата, една убеденост, че този, който изпитва глад в една или друга област, рано или късно ще намери възмездие. Тези чувства трябваше да бъдат влети в човешките души. И точно тези души, които живееха тогава, и в които това учение намери достъп тъкмо под тази форма, сега, след като се въплътиха отново, бяха вече достатъчно зрели, за да приемат в себе си мъдростта, бликаща от учението за Кармата и реинкарнацията.

Ето как през онази епоха, в душите трябваше да се влее всичко онова, което трябваше да узрее в тях. Защото настъпваше една съвършено нова епоха, една епоха, когато хората подготвяха своето самосъзнание, своя Аз. Докато по-рано хората получаваха съответните откровения и техните последствия в астралното, етерното и физическото тяло, сега Азът трябваше да стане напълно съзнателен. Обаче Азът трябваше да приеме новите сили в рамките на едно продължително развитие. Всеобхватният Христов Принцип можеше да бъде побран само в онзи Аз, който тогава ходеше по Земята в своето отдавна подготвяно тяло на Натановия Исус, само Натановият Исус, приел в себе си индивидуалността на Заратустра, можеше да постави в действие Христовия Принцип. Останалите хора трябваше да следват примера на Христос, изграждайки всичко онова, което Христос извърши през своите три земни години. Тогава Христос Исус можа да вложи в човешките души само първоначалния зародиш, който постепенно ще израства и набира сили. Ето защо духовните предводители на човечеството се погрижиха за следното: винаги в необходимия момент от планетарната еволюция на Земята да се появяват онези хора, които стават образец за следващите епохи. Този, който се яви на Земята като Христос, трябваше да се погрижи за следното: Непосредствено след неговото появяване, хората да имат „благовестието“ така, както го разбират в момента, но по-късно да се родят индивидуалности, които да поемат грижата за душите според степента на тяхната зрялост.

Впрочем предварителната грижа на Христос за епохата след Събитието на Голгота, е описана за нас от автора на Йоановото

Евангелие. Той ни показва, как самият Христос пробужда в Лазар онази индивидуалност, която после се проявява като Йоан, и от която произлезе учението, вече под формата, описана в лекциите върху Йоановото Евангелие\*16. Обаче Христос трябваше да се погрижи и за по-късните времена, респективно за идването на онази индивидуалност, която да предложи на човечеството онова, за което те, хората, бяха вече узрели. Ето защо Христос трябваше да пробуди, да „възкреси“ още една индивидуалност. Вярна представа за това събитие ни дава евангелистът Лука. Когато казва, че иска да опише това, което на времето ясновидците достигнали до имагинативно и инспиративно познание можеха да споделят за Събитието в Палестина, той загатва същевременно и това, което ще се оформи като учение от един друг; обаче това ще стане едва в бъдеще, и за да ни опише този тайнствен процес, евангелистът Лука вмъква още едно възкресение (Лука 7,11-17). „Възкресението на младежа от Наин“ съдържа самата тайна на напредващото християнство. Докато при изцелението на дъщерята на Яир, което се опитвах поне отчасти да обясня пред Вас завчера, сега нещата са толкова дълбоки, че Христос Исус взе със себе си само няколко души, които можаха да наблюдават процеса на изцелението, макар и да им беше поръчано да не говорят за него; сега ние виждаме, че се говори за едно друго „възкресение“, станало малко преди разказа за Яировата дъщеря. Едното представляваше процес на изцеление и предполагаше, че този който го предприема, има точен поглед върху процесите, разиграващи се във физическото тяло. Другото беше едно възкресение, едно посвещение. Онази индивидуалност, която се намираще в тялото на момчето от Наин, трябваше да мине през едно твърде особено посвещение.

Ние добре знаем, че има различни видове посвещение. Един от тях се състои в това, че кандидатът за посвещение непосредствено след самото посвещение започва да различава процесите и закономерностите в духовните светове. Друг вид посвещение настъпва тогава, когато в съответната душа бъде вложен само първоначалният зародиш, така че тя трябва да изчака следващата инкарнация; и чак сега този зародиш израства, превръщайки индивида в истински посветен.

Точно такъв вид посвещение беше извършен с младежа от Наин, Заедно със Събитието от Палестина настъпи и едно истинско преобразяване на неговата душа; но тогава тя все още нямаше съзнанието, че се е издигнала във висши те светове. Вложените в нея сили се проявиха едва в следващата инкарнация. Тук, в една екзотерична лекция, не следва да бъдат назовавани имената, свързани с този езотеричен процес; само ще загатнем, че тази индивидуалност, която беше възкресена от Христос Исус в лицето на младежа от Наин,

по-късно се прероди като един изтъкнат мисионер, обновил цялото християнство с помощта на онези сили, които бяха вложени в него още през миналата му инкарнация.

Да, Христос и сега се погрижи за това, че през следващите епохи можа да се появи една личност, която да тласне християнството още по-напред в неговото развитие, и тази личност, тази индивидуалност, която беше възкресена в младежа от Наин, е призвана да свърже християнството все повече и повече с учението за реинкарнацията и Кармата, с учението което докато Христос ходеше по Земята все още не можеше да бъде оповестено, защото тогава то трябваше да бъде вложено в човешките души само под формата на една чувствена нагласа.

Фактически в Евангелието на Лука, Христос Исус достатъчно ясно посочва, че в общочовешката еволюция се намесва един съвършено нов елемент: осъзнаването на Аза; той посочва стига да го прочетем между редовете -, че по-рано духовните светове не са се откривали на себесъзнателния Аз, а са прониквали в човека чрез негово то физическо, етерно и астрално тяло, внасяйки по този начин и един елемент на несъзнателност. Сега нещата трябваше да бъдат променени. По-рано хората бяха длъжни да приемат законите от Синай в онзи духовен поток, където се усещаше непосредственото присъствие на Христос, само че в този случай всичко опираше най-вече до човешкото астрално тяло. Законите бяха дадени на човека, но те определяха живота му без да апелират към неговите Азови сили. Тези Азови сили обаче можаха да се проявят едва по времето на Христос Исус, понеже едва тогава хората стигнаха до съзнанието за своя Аз. Ето за какво загатва Христос Исус в Евангелието на Лука, когато казва, че хората първо трябва да узреят и да приемат в душите си един съвършено нов принцип; ето за какво става дума, когато Христос говори за своя предтеча, Йоан Кръстител (Лука 7,18-35).

А как самият Христос виждаше тази индивидуалност на Йоан? Той казваше: Йоан беше призван да покаже на хората още преди идването на Христос и то в най-чиста и благородна форма не друго, а старото учение на пророците. Да, „законът и пророците“ стигат до Йоан. И той трябваше още веднъж да заяви пред хората, до какво се свежда старото учение и в какво се състои старата душевна нагласа. Впрочем как се проявяваше тази стара душевна нагласа преди появата на Христовия Принцип?

Тук ние се докосваме до нещо, което занапред ще се превърне в съдържание на съвременната естествена наука, стига тя да бъде поне отчасти инспирирана от Антропософията, колкото и странно да изглежда това на пръв поглед. Сега бих искал да засегна макар и само бегло един въпрос, който показва до каква дълбока степен

Антропософията може да осветли проблемите, стоящи пред естествената наука. Поставете се в условията на естествената наука и се замислете колко едностранчиво се стреми да проникне тя в тайните на човешкото съществуване; тя твърди например, че човешкият организъм е създаден от взаимодействието между мъжките и женски зародишни клетки. С помощта на микроскопа тя усърдно търси материалния субстрат на мъжките и женски зародишни клетки и е доволна, когато повярва, че е доказала как човешкият организъм възниква от тяхното взаимодействие. Обаче естествената наука ще бъде принудена да признае, и то по силата на своите собствени убеждения, че взаимодействието между мъжките и женски зародишни клетки поражда само една част от човешкото същество, и че за съвременния човек, намиращ се в днешната еволюционна степен, нещата фактически стоят така, че дори и да знае с голяма точност какво идва от едните и другите зародишни клетки, по правило науката не може да обясни целия човек.

У всеки човек се намира нещо, което не е резултат от взаимодействието между зародишните клетки, а е един вид, бих казал, резултат от „непорочното зачатие“, чиито корени лежат в съвсем други сфери. Със зародишните човешки сили се свързва нещо, което изобщо не произлиза от бащата и майката, макар и все пак да принадлежи на човека, нещо, което се влива в неговия Аз и рано или късно може да бъде облагородено чрез приемането на Христовия Принцип. Непорочно зачената и непорочно родена е онази част от човека, която в хода на неговото развитие се свързва с Христос. И всичко това е свързано естествената наука ще стигне до него със своите собствени средства с онзи забележителен прелом, който настъпи по времето на Христос Исус. Преди този момент, в човешката душа не би могло да се открие абсолютно нищо, което да е проникнало там извън пътищата на зародишните сили. Но сега, в хода на Азовото развитие, действително настъпва нещо ново. Човечеството е вече друго; сега то трябва само да прибави към предишните зародишни сили всичко онова, което може доразвие и облагороди в себе си чрез приемането на Христовия Принцип.

Така ние неусетно се доближаваме до една нежна и трудно уловима истина. И за всеки познавач на съвременната естествена наука е твърде интересно и изненадващо да установи, че дори днес съществуват области, където учените, така да се каже, просто се сблъскват с факта, че у човека има нещо, което не произхожда от зародишните клетки. Предпоставките за подобна констатация са вече налице; обаче интелектът на изследователите е все още недостатъчен, за да вникнат правилно в това, което самите те установяват чрез своите наблюдения, експерименти и т.н. Защото в обективните процеси на експеримента



действуват много по-висши сили, отколкото науката допуска. Несъмнено, естествената наука не би отишла твърде далеч, ако разчита единствено на сръчността на изследователите. Докато те работят в лабораторията, клиниката или кабинета, зад тях стоят определени духовни сили и Същества, които си служат с тях като с инструмент и ръководят еволюцията на света, позволявайки да излязат на повърхността процеси и факти, които изследователите изобщо не разбират. Ето защо е все пак напълно правилно, че дори обективната изследователска дейност се ръководи от невидими „учители“, т.е. от по-висши индивидуалности. Разбира се, нещата за които става дума, обикновено остават незабелязани. Но това съвсем няма да е така, когато съзнателните способности на изследователя бъдат проникнати от това, което представлява спиритуалното учение на Антропософията.

Благодарение на факта, че наистина стана това, което описвам сега пред Вас, след появяването на Христос настъпи една голяма промяна с човешките способности. По-рано човекът можеше да си служи само с онези способности, които придобиваше по бащина или майчина линия. Когато се намираме между раждането и смъртта, ние развиваме качества и способности, свързани с физическото, етерното и астрално тяло. Преди епохата на Христос Исус, органите които човек използваше, бяха изградени само с помощта на зародишните сили; едва после се прибави и това, което наричаме непорочно или девствено раждане, и то не зависи вече от зародишните сили. Естествено, тези неща могат да бъдат силно деформирани, ако човек е материалистично настроен. Но ако се отдаде на топлината, идваща от Христовия Принцип, те могат да бъдат облагородени и пренесени в следващите инкарнации под все по-висша и по-висша форма.

Обаче всичко, за което става дума, вече предполага, че ние разбираме: във всички учения, предшествуващи „Христовото“ благовестие, има нещо, което остава свързано с наследствената линия, с мъжките и женски зародишни клетки; то предполага още, че ние трябва да сме наясно: Христос Исус се обръща към онези способности, които нямат нищо общо със земния зародиш, към онези способности, които идват от духовните светове. Всички пророци преди Христос можеха да се обръщат към хората, служейки си единствено с онези способности, които имаха земен произход. Всички пророци и учители, колкото и високо да стояха, дори и когато слизаха като Бодисатва, прибъгваха до онези човешки способности, които идваха от земния зародиш. Обаче Христос Исус се обръща към онази част от човека, която произлиза не от земните зародишни сили, а от царството Божие. Ето за какво загатва Христос в Евангелието на Лука, когато разяснява на своите ученици същността на Йоан Кръстител:

„Казвам ви, измежду родените от жена, няма по-голям пророк от Йоан Кръстител"или с други думи, такъв какъвто стои пред нас, той е възникнал от мъжкия и женския елемент чрез физическото раждане. Но по-нататък Христос казва:

„Ала най-малката част от онова, което не е родено от жена и се свързва с човека, идвайки от царството Божие, е по-голямо от Йоан" (Лука 7,28)

Ето колко дълбок е смисълът на тези думи. И когато един ден хората ще изучават Библията именно в светлината на Антропософията, те ще установят, че тя съдържа физиологични истини, които са по-достоверни от всичко, което може да роди съвременната и повърхностна физиологична мисъл. В подобни думи е скрит огромен подтик за вникване в една от най-значителните физиологични истини. Ето колко дълбока е Библията, стига да я разбираме както трябва.

Това, което казвам сега пред Вас, е обяснено от Христос Исус, макар и по друг начин. Той посочва, че това, което Той дава на света, е нещо свършено ново, нещо свършено различно от досегашните религиозни системи, понеже е свързано с онези човешки способности, които придобиваме не по наследствена линия, а с помощта на небесното царство. Той посочва още, колко трудно е на хората да се издигнат до разбирането на едно такова учение, на едно такова Евангелие; и как те искат да бъдат убеждавани, както са били убеждавани столетия на ред. Но в същото време той казва и друго: „Вие не можете да бъдете убеждавани по същия начин за новите истини, защото това, което свидетелствува за старите форми, е неизползваемо за новите форми." Така както ги разбира човек, старите истини могат да бъдат представени най-добре в знамението на пророк Йона. То символизира начина, по който човек постепенно израства до познанието за духовните светове, или за да се изразим по библейски начина, по който човек става пророк (Лука 11,29-32).

Това е старият начин за постигане на посвещение: Най-напред човек да подготви узряването на душата си и после в продължение на три дни и половина да изпадне в състояние на пълно откъсване от външния свят и от своите сетивни възприятия. Ето защо тези, които трябваше да бъдат „пренесени" в духовния свят, биваха най-напред старателно подготвяни; душите им придобиваха, така да се каже, известна устойчивост, необходима за свръхсетивните изживявания. После, в продължение на три дни и половина, те бяха откъсвани от света и пренасяни на определени места, където не можеха да си служат повече със своите физически сетива и където тялото им изпаднаше в състояние, подобно на смъртта, за да бъдат отново пробудени след три дни и половина; и тогава душата отново се връщаше в тялото. Сега вече тези хора можеха

да си спомнят своите опитности от по-висшите светове и сами да говорят за тях. Ето каква беше голямата тайна на посвещението: Предварително подготвената душа беше пренасяна за три дни и половина в един съвършено друг свят; там тя беше откъсвана от физическите условия и издигана в духовния свят. Всред отделните народи винаги имаше такива личности; те бяха вестители на духовния свят; те бяха преживели това, което Библията описва като „пребиваването на Йона в корема на кита" (Йона 2,1). Ето за какво бяха подготвяни древните посветени и когато се явяваха пред един или друг народ, те носеха в себе си „знака на Йона", т.е. способността сами да се произнасят относно живота в духовния свят.

Този беше единият вид посвещение. И Христос казва, че на народа няма да се даде друго знамение, освен знамението на Йона (Лука 11,29). А напълно в смисъла на Евангелието от Лука, той подчертава още по-ясно: „Несъмнено, като едно наследство от древността, още съществуват и случаи, при които определен човек но, безличното му участие, без посвещение може да изпадне в състояние на едно смътно, сумрачно ясновидство и чрез откровения „отгоре" да бъде пренесен в духовния свят. Но Христос посочва, че наред с току-що описаното посвещение има и втори вид посвещение, когато поради особения си произход, даден човек, макар и без посвещение, може да получи откровения „от горе", изпадайки в една от разновидностите на трансовите състояния. Ето на какво обръща внимание Христос: Че тези два вида посвещение идват от старите времена. И сега той казва: „Замислете се за цар Соломон. В негово лице Вие сте изправени пред една индивидуалност, която без лично участие, а само. чрез откровения „от горе", можеше да вижда в духовния свят. Ето защо Савската царица идва при цар Соломон като носителка на мъдростта „свише", като представителка на онези, които носят в себе си всички наследствени признаци на смътното, сумрачно ясновидство, което през Атлантската епоха беше присъщо на всички хора (Лука 11, 31).

Да, навремето съществуваха точно тези два вида посвещение: Единият вид, представен от Соломон и символичното поклонение на Савската царица, царицата на юга; и другият вид, представен от Йона и неговото знамение, т.е. старото посвещение, при което в състояние на пълно изключване от външния свят, човек беше пренасян в духовния свят за три дни и половина. Но сега Христос допълва: „Тук има повече от Соломон... тук има повече от Йона" (Лука 11,31-32), подсказвайки, че в света е навлязло нещо напълно ново; че сега вече духовният свят не се открива просто външно на човешките етерни тела чрез едни или други откровения, както при Соломон, и че сега вече той не се открива на етерните тела чрез вътрешни откровения, когато подготвеното астрално

тяло би могло да ги внесе в етерното тяло, както при тези, които носят в себе си знамението на Йона. Христос иска да каже: "Тук има нещо ново, а именно: След като е подготвил своя Аз, човек се свързва с това, което принадлежи на небесните царства, понеже и силите на небесните царства се свързват с девствената част на човешката душа тъкмо тя принадлежи на небесните царства и хората могат да я покварят, ако отхвърлят Христовия Принцип, но те могат и да я спасят, ако се проникнат от всичко онова, което струи от Христовия Принцип."

Ето как в смисъла на Евангелието от Лука Христос Исус внася в своето учение онова, което идва като един напълно нов елемент в еволюцията на Земята, и ние виждаме как чрез Събитието в Палестина се променят всички стари начини за възвестяването на царството Божие. Ето защо той се обръща към онези, за които можеше да предположи, че благодарение на своята подготовка ще го разберат поне отчасти: „Истина ви казвам, между вас има такива, които могат да видят царството Божие не само чрез откровението на Соломон или чрез посвещението в това, което наричаме „знамението на Йона“; и ако не бихте съумели да постигнете нещо ново, в сегашната си инкарнация не бихте могли да видите царството Божие, по-скоро бихте умрели."

С други думи, ако не биха били посветени, преди своята смърт те не биха могли да видят царството Божие; ето за що в този случай те би трябвало да минат през едно състояние, наподобяващо смъртта.

И сега Христос искаше да покаже, че вече съществуват и такива хора, които още преди смъртта си могат да видят царството Божие благодарение на онзи нов елемент, за който споменах току-що. Но първоначално учениците не разбраха за какво става дума. Ето защо той искаше да им подсказва: тъкмо те трябва да бъдат онези, които още преди своята естествена смърт или преди подобното на смъртта древно посвещение могат да вникнат в тайните на небесното царство. Тук стигаме до онова чудно място от Евангелието на Лука, където Христос говори за едно по-висше откровение и казва:

„Истина ви казвам: тук стоят някои, които няма да вкусат смърт докато не видят царството Божие" (Лука 9,27).

Но те не разбираха, че след като са около него, са предопределени да изпитат върху себе си могъщото въздействие на Христовия Аз, на Христовия Принцип, чрез което можеха непосредствено да се издигнат в духовния свят. Сега духовният свят беше открит за тях, и то без откровението на Соломон, без знамението на Йона. Стана ли това?

Непосредствено след тези думи следва сцената на Преображението, където трима от учениците Петър, Яков и Йоан се издигат в духовния свят и там ги пресрещат духовните съответствия на Мойсей и Илия, а на ред с това и самата духовна същност, която живее в Христос Исус (Лука

9,28-36). За момент те отправят взор в духовния свят, просто за да разполагат с доказателство, че имат поглед в духовния свят дори и без откровението на Соломон, дори и без знамението на Йона. Обаче в същото време се оказва, че те са все още само начинаещи. Те заспиват веднага след като могъщата сила на това, което става, ги изтръгва от техните физически и етерни тела. Ето защо Христос ги заварва спящи! Така трябваше да бъде посочен третият начин за проникване в духовния свят, различен от този на Соломон и Йона. Ето какво знаеше онзи, който правилно тълкуваше знаците на тогавашната епоха: сега трябваше да бъде развит Азът; сега Азът можеше да бъде непосредствено инспириран от духовния свят; сега духовните сили можеха да действуват непосредствено в Аза.

Обаче в същото време трябваше да бъде показано и друго: Как тогавашните хора, включително и най-напредналите индивиди, бяха неспособни да приемат Христовия Принцип в себе си. Едно начало в тази посока беше направено по време на Преображението, но и то показва, че засега учениците не са в състояние да приемат докрай Христовия Принцип в себе си. Ето защо, веднага след това искайки да приложат Христовия Принцип и да изцелят един обсебен от злия дух човек техните сили се оказват недостатъчни. И тогава Христос още веднъж им напомня, че те са само в началото: Аз ще трябва да остана още дълго сред вас, докато вашите сили започнат да се вливат също и в другите хора. И тогава той прави това, което учениците не могат. А после още веднъж насочва внимание то им върху тайната, скрита зад това събитие: „И дойде времето, когато Син човечески ще бъде предаден в ръце човечески“, или с други думи: Идва времето, когато изпълнявайки своята планетарна мисия, хората ще изградят в себе си нещо, което постепенно ще започне да се влива в останалите, времето когато човешкият Аз вече озарен от самия Христос ще бъде предоставен в ръцете на човека.

„Вложете в ушите си тия думи: Син Човечески ще бъде предаден в ръце човешки. Но те не разбираха тия думи, защото те бяха скрити зад тях“ (Лука 9,44-45).

А сега питам: колко души са разбрали тези думи? Но работата е там, че все повече и повече хора ще ги разбират и ще знаят, че сега Азът, Синът Човечески ще бъде предоставен в ръцете на човека. Христос Исус също добавя: Днешният човек, така както стои той пред нас е един продукт, възникнал от взаимодействието между онези древни сили, когато луциферическите Същества все още не бяха засегнали човека; но после се появиа луциферическите сили и се превърнаха в пречка за неговото развитие. Всичко това е отпечатано по един или друг начин в днешните човешки способности. Всичко, което, идва от

наследствеността, в съзнанието на човека е примесено с това, което е пречка за неговото развитие.

Човекът е двойствено същество. И всичко, което той е постигнал като съзнание, е изцяло проникнато от миналото, от луциферическите сили. Само това, което бушува в сферата на подсъзнанието, носи в себе си, така да се каже, последните остатъци от епохите на Стария Сатурн, Старото Слънце и Старата Луна, когато луциферическите сили още не съществуваха; днес тъкмо то представлява непорочната, неопетнената част на човека; обаче тя не може да се слее с целия човек, ако той не приеме в себе си Христовия Принцип, Така както стои днес пред нас, човекът е преди всичко резултат на наследствеността, съчетание на това, което идва от зародишите. Израствайки, той се превръща в едно двойствено същество. Само че тази двойственост е вече проникна та от луциферическите сили. И доколкото човекът е лишен от ясно себесъзнание, доколкото той сам не може да различава доброто и злото, зад сегашния му облик непрекъснато прозира неговата по-ранна, неговата първична при рода. Единствено детинските черти на днешния човек носят в себе си последните останки от онази негова същност, която все още беше незасегната от луциферическите Същества.

Ето защо днешният човек застава пред нас в своите две части: В своята „детинска“ и в своята „зряла“ част. Зрялата част е проникната от луциферическите сили, но тя проявява своето действие още в мига на оплождането. Луциферическите сили пронизват също и детето, така че в обикновения живот, вложените у човека сили преди на месата на Луцифер, остават непроявени. Тъкмо тях трябва да пробуди Христовата Сила. Христовата Сила трябва да се свърже с най-добрите качества от детинската природа на човека. Тя не се интересува от съмнителните човешки способности и от постиженията на чистия интелект; тя разчита на детинската човешка природа от древните времена. Ето кое е най-доброто; но първо тя трябва да го възстанови и едва тогава да оплоди другото.

"И дойде им мисъл кой от тях ще да е по-голям" ли с други думи, кой е най-подготвен, за да приеме Христовия Принцип в себе си - А Исус, като видя мисълта в сърцето им, взе едно дете и го изправи до Себе Си. И рече им: "Който приеме това дете в Мое име, или с други думи, който в името на Христос се свърже с това, което е останало от преди луциферическите времена - Мене приема, а който Мене приеме, приема Тогова, Който Ме е пратил" (Лука 9,46-48) или с други думи, този, който е изпратил тази част от човешкото същество долу на Земята. Тук се изтъква огромното значение на това, което е останало „детинско“: Точно то трябва да бъде възстановено и да тържествува в човешката душа.

Нека да повторим: Човекът, изправен тук пред мен, има всъщност много добри заложби. Той може да положи всички усилия, за да ги развие и напредне в живота. Но така, както се постъпва днес, хората просто не обръщат внимание на първичната човешка природа. Необходимо е да насочим поглед към детинските черти, които са останали в човека, защото едва с тяхна помощ, Христовата Сила ще пробуди новите човешки способности. Да, ние трябва да подсилим детинските черти, понеже от тях ще се родят новите човешки способности. В този смисъл, всеки носи детската природа в себе си, и ако е достатъчно будна, тя сама показва една силна възприемчивост към Христовия Принцип. Обаче ако днес силите, които са под влиянието на Луцифер колкото и да са високо издигнати се проявяват единствено в човека, те водят до отхвърлянето, до поругаването на онова, което може да живее на Земята като Христова Сила, също както и Христос предсказа това.

Тъкмо Евангелието на Лука ясно показва целия смисъл на новото благовестие. Когато някой, който носеше на челото си знака на Йона, т.е. един от древните посветени, ходеше между хората, той беше смятан за човек, който може да говори за духовните светове. Обаче как изглежда такъв посветен, знаеха само тези, които бяха обучени, за да го разпознаят; за да се разбере знакът на Йона, беше необходима специална подготовка. Обаче, за да бъдат разбрани новите пътища на душата, които се издигат над Соломон и над Йона, беше необходима съвсем нова подготовка. Първоначално съвременниците на Христос Исус можеха да разберат само стария път, само стария начин за проникване в духовните светове, и един от най-известните беше този на Йоан Кръстител.

Но че сега Христос Исус донесе нещо съвършено ново, че всред хората той търсеше онези души, които се различаваха от предишната представа за тях всичко това остана за съвременниците му нещо напълно чуждо. Те предполагаха, че той ще остане при онези, които практикуваха старите методи и че на тях ще повери своето учение. Обаче той им каза: „Ако бях възвестил на човечеството това, което мога да му дам, по стария начин, ако вместо старите форми не бих предложил нови форми, аз бих сторил същото, каквото прави този, който зашива нови кръпки на старата дреха или налива ново вино в старите мехове. Но това, което сега трябва да бъде дадено на човечеството, е много повече от знака на Соломон и този на Йона, и то трябва да бъде излято в нови мехове. А вие трябва да положите усилия, за да разберете новото благовестие в неговите нови форми (Лука 5,36-37).

Онези, които бяха длъжни да го разберат, можеха да постигнат това чрез могъщото влияние на Аза, не чрез на ученото от тях, а чрез силите,

които се вляха в тях от самата духовна същност на Христос. Обаче за целта бяха избрани не хората, подготвени в смисъла на старото учение, а тези, които бяха минали през много прераждания и въпреки това изглеждаха като обикновени хора, стигащи до разбиране чрез вложената в тях сила на вярата. Ето защо пред тях, но и пред очите на всички, трябваше да стане едно „знамение“. Това, което столетия на ред се разиграваше в мистериите храмове като един вид минаване през „мистичната смърт“, сега трябваше да се разиграе върху великата сцена на световната история. Всичко, което се извършваше с такава тайнственост в храмовете на посвещението, сега трябваше да бъде изнесено навън под формата на онова, което наричаме Събитието на Голгота. Сега пред човечеството застана с цялата си мощ всичко онова, което до този момент изживяваха само посветените в продължение на три дни и половина, когато в сила беше старото посвещение. Ето защо познавачът на фактите трябваше да опише процеса, разиграл се на Голгота, такъв какъвто беше в действителност: защо то тук ние сме изправени пред самото „старо посвещение“, изнесено върху видимата сцена на световната история и превърнато в исторически факт.

Ето какво стана на Голгота! Всичко онова, което по-рано само малцина посветени виждаха в мистериите храмове, когато в продължение на три дни и половина изпадайки в един вид смърт те се убеждаваха, че Духът винаги побеждава материята и че душевно-духовните сили на човека фактически принадлежат на духовния свят, всичко това сега трябваше да се разиграе пред цялото човечество. Събитието на Голгота е едно посвещение, изнесено върху сцената на световната история! При това въпросното посвещение се отнася не само за неговите непосредствени свидетели, а за цялото човечество. И кръвта, която се проля от Кръста, също проникна в цялото човечество. Капките кръв, изтекли от раните на Христос Исус, засегнаха цялото човечество и дадоха началото на един нов духовен живот. Сега в човечеството се вля сила, докато всички други основатели на религии вливаха в него само мъдрост. Ето огромната разлика между Събитието на Голгота и другите религиозни учения.

За да бъде разбрано това Събитие, необходимо е много по-дълбоко вникване в нещата, отколкото хората предполагат. Онова, с което беше физически свързан човешкият Аз, е кръвта. Кръвта е външният израз на човешкия Аз. Без идването на Христос хората непрекъснато биха усиливали своя Аз и биха потънали в безграничен егоизъм. Ето от какво ги предпази Събитието на Голгота! Какво изтече тогава, наред с Христовата кръв? Излишната субстанциална част на Аза! Кръвта трябваше да се пролее! Това, което започна в Елеонската планина, когато потта на Спасителя изби в кървави капки, намери своето



продължение в пролятата кръв от Христовите рани на Кръста. И това, което се проля тогава като кръв, е знак и символ на всичко онова, което под формата на излишък от човешки егоизъм трябваше да бъде принесено в жертва. Ето колко дълбоко трябва да вникваме в духовното значение на жертвата от Голгота. Това, което стана на Голгота, е недостъпно за химика, като човек, разполагащ само с повърхностен, интелектуален подход към нещата. Ако някой би могъл химически да изследва пролята та на Голгота кръв, той щеше да намери в нея същите вещества, които се съдържат и в кръвта на другите хора.

Ако обаче някой изследва тази кръв с помощта на окултни средства, той ще установи, че фактически тя няма нищо общо с човешката кръв. Тя представлява не друго, а излишната кръв на човечеството, чрез която хората биха потънали в безогледен егоизъм; да, точно това би станало, ако неизмеримата Христова любов не би взела решението да бъде пролята кръвта на Спасителя. Към кръвта, пролята на Голгота, е примесена и неизмеримата, безграничната любов, и окултният изследовател ясно установява, как тази безгранична любов е изцяло проникнала в кръвта на Голгота. И понеже евангелистът Лука държеше особено на това, да опише как безгранична та любов е дошла в света чрез Христос, за да победи окончателно егоизма, той се спира предимно на тези събития. Всеки един от евангелистите описва най-вече това, което смята, че трябва да каже да човечеството.

Навлезем ли още по-дълбоко в тези събития, ще установим, че отпадат всички противоречия, идващи от чисто, материалистичното тълкуване на Библията, както например отпаднаха и противоречията, свързани с предисторията на Исус от Назарет, след като благодарение на окултното изследване можахме да разберем някои важни подробности от неговото детство. Всеки от евангелистите описва това, което според неговата гледна точка му е особено близко; ето защо Лука описва онова, което неговите източници, „самовидците“ и „служителите на Словото“ можах да възприемат поради своята специална подготовка. Останалите евангелисти възприемат други неща; евангелистът Лука има отворен поглед за неударжимата, безгранична любов, която прощава дори и най-ужасното злодеяние във физическия свят; и с пълно право от Кръста прозвучават онези думи, които са висш израз на любовта: прошка и за онези, които са извършили най-голямото злодеяние на света: „Отче, прости им, защото то не знаят какво правят“ (Лука 23,34). От Кръста Христос измолва прошка за тези, които го разпнаха!

И още веднъж: Евангелието на Лука свидетелствува за безграничната сила на вярата. Трябваше да бъде напълно потвърдено: в човешката природа има нещо, което може да се отдели от нея, достатъчно е само то да съществува, за да бъде човек изтръгнат от сетивния свят, колкото и

силно да е свързан с него. Да си представим един човек, който чрез всевъзможни престъпления е толкова свързан със сетивния свят, че присъдата от страна на сетивния свят е същевременно и изпълнение на наказанието; да предположим обаче, че той е спасил в себе си това, от което покълва могъщата сила на вярата; в този случай той ще се различава от другите, които не са успели да постигнат вярата. Ето по какво се различават двамата разбойници. Единият от тях няма вярата; спрямо него присъдата ще бъде изпълнена. Обаче другият разполага с тази вяра като с една слаба светлина, която проблясва в духовния свят и той не губи връзката с Духа. Ето защо той чува думите: „Истина ти казвам, още днес след като знаеш, че си свързан с духовния свят ти ще бъдеш с мен в мястото, което наричаме рай (Лука 23,43).

Ето как в Евангелието на Лука прозвучава от Кръста истината за вярата и надеждата, наред с истината за любовта.

И сега, в душевната област на човека, се сбъдва още нещо, което евангелистът Лука държи да ни опише на всяка цена. След като е изпълнен с онази безгранична любов, която се разлива от Кръста на Голгота, човек може да се вгледа в бъдещето и да потвърди: цялата еволюция трябваше да протече по такъв начин, че онова, което живее в мен като Дух, постепенно да обхване и преобрази цялото планетарно битие на Земята. Това, което беше тук преди намесата на луциферическите Същества, принципът на Отца, Духът, който ние приехме, всичко това ние отново ще върнем на Отца; обаче постепенно ние ще проникнем целия си Дух с Христовия Принцип, и ръцете ни ще дадат израз на това, което живее в душите ни, под формата на един чист и ясен образ. Както нашите ръце са създадени не от нас, а от Принципа на Отца, така и занапред те ще се изпълнят от Принципа на Христос. Преминавайки от едно прераждане в друго, хората постепенно ще внесат в своите външни тела духовния поток от Мистерията на Голгота, стигащ чак до Принципа на Отца, така че и външният свят ще бъде проникнат от Христовия Принцип. Хората ще изпитат онова вътрешно спокойствие, което се разля от Кръста на Голгота, превръщайки се в най-голямата надежда на бъдещия свят, в идеала: „Ето, аз оставям да покълне в мен вярата, да покълне в мен любовта; и тогава вярата и любовта ще заживеят в мен, а аз ще зная, че ако са достатъчно силни, те ще изпълнят целия външен свят. Защото ще зная още, че те ще изпълнят дори Принципа на Отца."

Надеждата за бъдещето ще се прибави към вярата и любовта, и хората ще разберат, че занапред те трябва да извоюват следната увереност: имам ли вярата, имам ли любовта, аз ще се отдам на надеждата, че всичко, което е в мен благодарение на Христос Исус, постепенно ще

обхване и преобрази целия външен свят. И тогава хората ще разберат думите, които прозвучаха от Кръста, като един висш идеал:

„Отче, в Твоите ръце предавам духа Си" (Лука 23,46).

Ето как звучат от Кръста думите на любовта, думите на вярата и на надеждата, според Евангелието, описващо как в душата на Исус от Назарет се сливат разделените дотогава духовни потоци. Това, което по-рано беше дадено на човечеството като мъдрост, сега се вля в него като душевна сила, като висшия идеал на самия Христос. И една от задачите на човешката душа е, да вникне все по-добре в един такъв първоизточник, какъвто е Евангелието на Лука, да обхване все по-живо и по-дълбоко трогателните звуци, скрити в трите думи, произнесени от Кръста.

След като култивират в себе си онези способности, които идват от спиритуалните истини на Антропософията, хората ще почувствуват, че от Кръста към тях се носи не едно мъртво послание, а истинското и живо Слово, и тогава те ще кажат: Едва сега ние започваме да разбираме, че в един такъв религиозен първоизточник какъвто е Евангелието на Лука диша и живее живото Слово. И Антропософията е тази, която постепенно трябва да разбули истините скрити в религиозните текстове.

В хода на тези лекции ние се опитахме да навлезем колкото е възможно по-дълбоко в Евангелието на Лука. Естествено, и за това Евангелие трябва да заявим, че един лекционен цикъл далеч не е достатъчен, за да бъдат разкрити всички неща. Ето защо Вие ще се съгласите, че голяма част от текста остава необяснена, без да се налага да напомням, че в един религиозен документ като този, много неща трябва да останат необяснени. Но, ако направите няколко крачки по пътя, очертан от един такъв лекционен цикъл, Вие ще сте в състояние да прониквате все по-дълбоко и по-дълбоко в духовните истини и душите Ви все повече ще съзряват за възприемането на онова живо Слово, което се крие зад външните думи. Антропософията или Науката за Духа съвсем не е някакво ново учение. Тя е един инструмент за проникването в това, което първоначално беше дадено на човечеството. И така, Антропософията е един инструмент за разбирането на религиозните първоизточници на християнското откровение. Ако приемате Антропософията в този смисъл, Вие няма повече да твърдите: тук има една християнска теософия, а тук една друга теософия.

Съществува само една единствена Антропософия, само един единствен инструмент за възвестяване на истината. И ние прибягваме до него, за да разкрием съкровищата от духовния живот на човечеството. Това е същата Антропософия, която веднъж прилагаме за тълкуването на Бхагават Гита, а друг път за тълкуването на различните Евангелия.

Тъкмо в това е величието на духовно-научното направление, че то може да проникне във всяко съкровище, което някога е било поверявано на човечеството, обаче ние бихме разбрали Антропософията погрешно, ако бихме поискали да се затворим за другите религиозни учения.

Приемете тъкмо в този смисъл благовестието от Евангелието на Лука и Вие ще разберете, как цялото то е пронизано от инспирацията на любовта. И след като чрез Антропософията се научите да вниквате все по-добре в Евангелието на Лука, то ще се влее в душите Ви и ще Ви направи годни не само да прозрете в тайните на околния свят и в скритите духовни основи на съществуването, но благодарение на вникването в самата Антропософия, която може да осветли също и Евангелието на Лука, в душите Ви ще се вляят и решителните думи: „И мир в душите на човеците, в които живее добра воля." Защото повече от всички религиозни източници стига да го разберем напълно Евангелието на Лука е в състояние да влее в човешката душа онази топла любов, чрез която на Земята се възцарява мирът: най-прекрасното отражение, което може да се появи, когато божествените тайни се открият на Земята. Защото всяко откровение, което се дава на Земята, после отново се издига като един вид отражение в духовните светове. Изучаваме ли Антропософията в този смисъл, тя ще започне да ни открива тайните на божествено-духовните Същества и на самото духовно съществуване, и отражението на тези откровения ще заживее в нашите души: Любов и мир, най-прекрасния израз на това, което духовният свят отрежда на Земята.

Ето как следва да приемем думите от Евангелието на Лука, които прозвучават, след като Буда и неговата Нирманакайя изливат своята сила върху Натановото дете Исус. Откровенията политат от духовните светове надолу към Земята и намират своето отражение в човешките сърца под формата на любов и мир: И то толкова по-пълно, колкото повече хората са устремени към това, което Христовият Принцип действително разгръща като добра воля, бликаща от самия център на човешкото същество, от човешкия Аз. Ето какво прозвучава ясно и в същото време толкова топло от тези думи, когато разбираме Евангелието на Лука: „Откровението на духовните светове от висините и неговото отражение от човешките сърца носи мир на хората, които на Земята искат доразвият от самите себе си наистина добра воля и да я вложат в хода на Земното развитие".

### *БЕЛЕЖКИ*

\*1 Рудолф Щайнер „Развитие на човечеството и познанието за Христос" (Събр. Съч. №100, 8 лекции в Базел от 16 до 25 ноември 1907 г.)

\*2 Рудолф Щайнер „Как се постигат познания за висшите светове" (Събр. Съч. №10)

\*3 Рудолф Щайнер си служи с древноиндийския израз „Акаша", за да обозначи онази духовна космическа писменост, от която са извлечени най важните описания и факти в неговите лекции и книги. Нередактираният български превод на „Хрониката Акаша" (Събр. Съч. №11) от Димо Р. Даскалов е на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества в София и Стара Загора:

Антропософско Дружество „Михаил" София 1000

ул."Цар Симеон" 55, тел:831 144 Светла Бисерова

Антропософско Дружество „Рудолф Щайнер" Стара Загора 6000

ул."Хаджи Димитър Асенов" 18, ап.23, тел: 4 45 24 Георги Акабалиев

Антропософско Дружество „Рудолф Щайнер" София 1336

ж.к. Люлин бл. 611 вх.Г ап.91, тел:246 291 Петко Бояджиев

\*4 Девакан.: древноиндийски израз за обозначаване на „духовната област" от свръхсетивния свят (съответстващ на „небесното царство" в християнската терминология)

\*5 Нередактираният български превод дело на Димо Р. Даскалов на посочените лекционни цикли (Събр. Съч. №110 и №113) са на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества в София и Стара Загора.

\*6 Според антропософската Наука за Духа, сегашната планета Земя е минала през три планетарни състояния, на всяко от които се развива и съответна степен на човешко съзнание:

1. Старият Сатурн (трансво съзнание)
2. Старото Слънце (спящо съзнание)
3. Старата Луна (сънищно или образно съзнание)
4. Земя (будно или предметно съзнание)
5. Бъдещ Юпитер (имагинативно съзнание)
6. Бъдеща Венера (инспиративно съзнание)
7. Бъдещ Вулкан (интуитивно съзнание)

Планетарното състояние „Земя" включва седем епохи:

1. Полярна епоха
2. Хиперборейска епоха
3. Лемурийска епоха
4. Атлантска епоха
5. Следатлантска епоха
6. Шеста епоха (предстои)
7. Седма епоха (предстои)

На свой ред Следатлантската епоха се състои от седем културни епохи:

1. Първа следатлантска културна епоха (Древноиндийска) 7227 5067 пр. Хр.
2. Втора следатлантска културна епоха (Древноперсийска) 5067 2907 пр. Хр.
3. Трета следатлантска културна епоха (Египетско-халдейска) 2907 747 пр. Хр.
4. Четвърта следатлантска културна епоха (Гръцко-римска) 747 пр. Хр. 1413 сл Хр.
5. Пета следатлантска културна епоха (Съвременната) 1413 3573
6. Шеста следатлантска културна епоха 3573 5733
7. Седма следатлантска културна епоха 5733 7893

\*7 Камалока: „място за пречистване" според източния окултизъм, или „чистилице" според учението на католическата Църква. Степените, през които минава човешката индивидуалност след смъртта, са подробно описани в „Теософия", Рудолф Щайнер (Събр. Съч.№9)

\*8 Евангелие на Лука 2, 42-52

\*9 Рудолф Щайнер „Теософия" (Събр. Съч №9)

\*10 Данте Алигиери, 1265-1321, италиански поет, автор на „Божествена комедия", написана през 1307 1321

\*11 Рудолф Щайнер „Евангелието на Йоан" (Събр. Съч. №103, 12 лекции в Хамбург, 1909) и „Евангелието на Йоан и връзката му с другите три Евангелия и особено с Евангелието на Лука" (Събр. Съч. №112, 14 лекции в Касел, 1909)

\*12 Ернст Марта „Четири вида етер", книгата е преведена от Димо Р.Даскалов и е на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества в София и Стара Загора

\*13 Антропософското Движение има своите първоизточници в духовния свят, а своите проявления тук на Земята. Антропософското Общество е неговата видима структура, включваща Ръководство, представителства и членове, обединени около свободно поетата грижа и отговорност за опазване на онова, което Рудолф Щайнер нарича „антропософски импулс".

След Коледното събрание през 1923-1924 г. в Дорнах, Швейцария, когато Рудолф Щайнер поема председателския пост, Антропософското Движение и Антропософското Общество стават едно цяло.

В България Антропософските Дружества са официално регистрирани по чл.134 от ЗЛС в Стара Загора и София. Тяхната дейност е

регламентирана според устава на Антропософското Общество, чието представителство се намира в Дорнах, Швейцария (Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft, Postfach 134, CH-4143 Dornach). Библиотеките на Антропософските Дружества разполагат с голяма част от събраните съчинения на Рудолф Щайнер (на немски и български), с произведения на видни антропософски автори, както и с антропософска периодика. От окултна гледна точка, произходът, целите и задачите на Антропософското Движение и на Антропософското Общество са осветлени в „Езотерични изследвания на кармическите връзки“ (Събр. Съч. №235 №240), чиито български преводи дело на Димо Р. Даскалов се съхраняват и са на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества в Стара Загора и София.

\*14 Carl Weizsacker „Das Neue Testament“, 9 Aufl, Tubingen 1904

\*15 Духовно-научното изследване на Рудолф Щайнер установява, че не сърцето движи кръвта, а обратно: кръвта е истинската причина за сърдечната дейност. Виж: Рудолф Щайнер „Духовна Наука и медицина“ (Събр. Съч. №312, 20 лекции в Дорнах, 1920) и „Окултна физиология“ (Събр. Съч. №128,8 лекции в Прага, 1911) двата лекционни цикъла са преведени на български от д-р Теменуга Станева и са на разположение в библиотеките на Антропософските Дружества.

Д-р Емил Танев „Джогингът и съвременният спорт в светлината на Антропософията“ (Глава 3 „Как антропософските лекари разбират сърдечно-съдовата система и нейната функция“)

За противоположността между „кръв“ и „нерви“ виж втора лекция от „Общото човекознание като основа на педагогиката“ (Събр. Съч. J4293)

\*16 Рудолф Щайнер „Евангелието на Йоан“ (Събр. Съч. №103, 12 лекции в Хамбург 1908/